

PANORAMA

En toen weerklonk de zang: Vrede op aarde..."

Ga op Kerstreis!

Geniet te Londen, vermaakt U te Parijs, bezoekt Hilversum - kruist door den van schoonheid vervulden Kerst-aether! Viert dit Kerstfeest in gezelschap van heel Europa . . . viert het rond een Philips' toestel! Kristalhelderen toon van hoogste natuurgetrouwheid . . . een bereik, dat duizenden kilometers omspant . . . en een reeks noviteiten, die alléén Philips in zijn toestellen onderbracht!

GEEFT een Philips' toestel. Een onuitputtelijke bron van genot, cultuur en ontspanning voor een heel gezin!

PHILIPS'
„SYMPHONISCHE SERIE”

IN PRIJZEN VANAF F. 89.—

DE OUDE ORGELDRAAIER

Een verhaal voor hen, die van muziek houden
door Axel Munthe

Weinig boeken van Zweedsche schrijvers hebben de laatste jaren zooveel opgang gemaakt als het werk van den arts en letterkundige Axel Munthe, dat in 1929 in het Engelsch het licht zag onder den titel: „The story of San Michele”. Deze *mémoires* van een dokter, sindsdien in vele andere talen bewerkt, bezorgden den bejaarden schrijver, die als arts vele jaren in Italië woonde, en dus het Italiaansche volk kent als weinigen, een grooten naam, om de warme menscheijkheid van zijn visie en om de dichterkijkheid van zijn taal. In de korte vertelling van zijn hand, waaraan we op deze bladzijden een plaats geven, zal de lezer, naar we meenen, niet zonder voldoening den hoogbegaafden auteur van San Michele terugvinden.

melodie heel goed, en half luid zocht ik in mijn geheugen naar de woorden van misschien het mooiste der Napolitaansche volksliedjes:

„Fenestra che luciva e mò non luce
Segn'è ca Nenna mia stace malata;
S'affaccia la sorella e me lo dice:
Nennella toja è morta e s'è aterrata;
Chiagneva sempe ca dormeva sola,
Mò dorme in distinta compagnia.”

Ik had hem bij de maand aangenomen. Hij kwam tweemaal per week en dan nam hij zijn heele *répertoire* door, en het Miserere uit de Troubadour, zijn glansnummer, speelde hij uit sympathie voor mij tweemaal achter elkaar den laatsten tijd. Hij stond midden op straat te spelen, onafgebroken opkijkend naar mijn ramen, en als hij klaar was nam hij zijn hoed af en zei: „Addio, signor!”

Gelijk bekend wordt het draaiorgel, evenals de viool, voller en gevoeliger van klank, naarmate het ouder is. De oude muzikant had een uitstekend instrument, niet zoo'n modern luidruchtig exemplaar, dat een heel orkest nabootst met fluiten, klokken en trommelslagen, maar een weemoedig ouderwetsch draaiorgel, dat van het vrolijkste *allegretto* iets geheimzinnigs droomerigs wist te maken, dat in zijn fierste *tempo di marcia* een onmiskenbaren onderton van gelatenheid deed doorklinken. En de inniger stukken van het *répertoire*, waarin de melodie, omfloerst en onzeker als de stem van een ouden straatzanger, tastend haar weg zocht door de onwillige pijpen van den discant, hadden in de bas een tremolo als onderdrukt gesnik. Nu en dan stakte de stem van het moede orgel heelemaal, en dan draaide de oude man berustend den slinger in een paar maten rust, door welsprekende stilte nog treffender dan muziek maar zijn kon.

Maar al was het instrument op zichzelf al zeer aandoenlijk, de oude man droeg stellig ook persoonlijk bij tot de droefheid, die over me kwam, als ik zijn muziek hoorde. Zijn wijk was de arme buurt achter den Jardin des Plantes, en menigmaal, als ik daar alleen rondloofde, was ik blijven staan, had ik mijn plaats ingenomen in het schaarsche gehoor van havelooze straatjongens, dat hem omringde.

Wij maakten kennis op een neveligen, donkeren herfstdag. Ik zat op een bank onder de kwijnende boomen, die vergeefs hun best hadden gedaan om een beetje zomer te welven over het sombere plein, en nu hopeloos hun bladeren maar vallen lieten; en, als een zwaarmoedige begeleiding van mijn treurige gedachten, hijgde in de steeg dichtbij het oude draaiorgel de aria *Addio del passato dei sogni ridenti*, laatste acte van de Traviata, uit.

Ik sprong op, toen de muziek zweeg. De oude man was zijn heele *répertoire* door, en nadat hij hopeloos zijn auditorium had rondgekeken, stopte hij gelaten den aap onder zijn jas en maakte hij zich klaar om op te stappen. Ik heb altijd van draaiorgels gehouden, en ik heb gehoor genoeg, om goede muziek van slechte te onderscheiden; ik ging dus naar hem toe en bedankte hem, en ik vroeg, of hij nog wat spelen wou, als hij tenminste niet te moe in zijn arm was. Hij schijnt niet verwend te zijn geweest met lofprijzingen, want hij keek me aan met een droevige, ongeloofvige uitdrukking, die me zeer deed, en met een bijna schuwe aarzeling vroeg hij, of er ook iets speciaals was, dat ik hooren wou. Ik liet de keuze aan den ouden man over. Na een paar geheimzinnige handgrepen aan de schroeven onder het orgel, die beantwoord werden door een halfgesmoord gekreun in de diepten, begon hij langzaam en met een zekere plechtigheid den slinger te draaien, en met een vriendelijken blik naar mij zei hij: „Questo è per gli amici.” („Da's voor de vrienden.”)

Het was een wijsje, dat ik hem nog niet had hooren spelen, maar ik kende de bekoorlijke, oude

Hij stond midden op straat te spelen....

(„Het raam dat lichtte en nu niet meer licht
Is een teeken, dat mijn Nenna ziek is;
Haar zusje komt buiten en zegt mij:
Nennaatje is al dood en begraven;
Zij klaagde altijd, dat zij alleen lag,
Maar nu ligt zij in voornaam gezelschap.”)

Terwijl hij speelde keek hij naar mij met een schuwe belangstelling, en toen hij klaar was ontblootte hij zijn grijze hoofd; ik beantwoordde zijn groet, en zoo maakten wij kennis.

Het was niet moeilijk te zien, dat de tijden slecht waren: de kleeren van den ouden man zagen er niet best uit, en de bleekheid van de armoelag over zijn dorre trekken, waarin ik de geschiedenis las van een lang leven vol tegenspoed. Hij kwam uit de bergen rondom Monte Cassino, vertelde hij me, maar ik ben nooit goed te weten kunnen komen, waar de aap vandaan kwam.

Zoo ontmoetten wij elkaar van tijd tot tijd bij mijn zwerftochten door de arme buurten. Als ik maar even den tijd had bleef ik staan, om naar een paar deuntjes te luisteren, want ik had gemerkt, dat 't den ouden man plezier deed, en aangezien ik altijd een klontje suiker in mijn zak had, voor 't geval, dat ik een bevrienden hond tegenkwam, had ik ook met den aap weldra vriendschap gesloten.

... stond een oude man met gebogen hoofd en uitgestoken hoed.

De betrekkingen tusschen het aapje en zijn impresario waren buitengewoon hartelijk, en desondanks had het alle verwachtingen teleurgesteld, die op hem gevestigd waren: het was er nooit in geslaagd ook maar één kunstje te leeren, vertelde de oude man me. Alle pogingen tot zijn vorming waren dus sinds lang opgegeven, en nu zat het dier in elkaar gedoken op zijn orgel en deed niemen-dal. Zijn gezicht was droefgeestig, als dat van de meeste dieren, en zijn gedachten waren ver weg. Maar nu en dan kwam hij wakker uit zijn droomen, en dan namen zijn oogen een achterdochtige, bijna kwaadaardige uitdrukking aan, als ze sommige der straatjongens troffen, die om zijn podium heendrongen en aan zijn staart probeerden te trekken, die uit het Garibaldi-jasje met het goudgalon stak. Tegen mij was hij altijd erg vriendelijk; vertrouwelijk legde hij zijn rimpelige hand in de mijne, en verstrooid aanvaardde hij de kleine attenties, die ik hem aan kon bieden. Hij was dol op suikergoed, en gebrande amandelen waren voor hem de heerlijkste lekkernij ter wereld.

De oude man had zijn muzikalen vriend eens herkend op het balkon van Hôtel de l'Avenir, dus kwam hij daarna dikwijls onder mijn ramen spelen. Later werd de afspraak getroffen, dat hij geregeld tweemaal per week zou komen spelen — misschien lijkt dat een beetje buitensporig voor iemand, die medicijnen studeerde, maar de condities van den ouden man waren zoo bescheiden, en ik ben altijd zoo dol op muziek geweest! Trouwens, het was mijn eenige ontspanning: Ik werkte hard in Hôtel de l'Avenir, want dat voorjaar zou ik mijn graad halen.

Zoo ging het najaar voorbij, en de zware tijd kwam. De rijke paste de nieuwe wintermode aan, en de arme huiverde van de kou. Welgeschoeide handen leken steeds minder zin te hebben, om de warme mof of den met bont bekleeden zak te verlaten om den stuiver te voorschijn te halen, en met den dag wanhopiger werd de worsteling om brood onder hen, die op straat een twijfelachtig bestaan vonden. Voor de onvermurwbaar gesloten ramen der binnenplaats voerden harpenisten, „zainpognari” (doelzakspelers) en violisten onopgemerkt de ontroerendste stukken van hun *répertoire*, over „La bella Napoli” en „Santa Lucia” uit, terwijl stijve vingers de gitaar tokkelden en het kleine zusje, rillend van kou, op de tamboerijn sloeg. Tevergeefs zong de oude straatzanger met schorre bezieling het lied van „La Gloire” en „La Patrie”, en tevergeefs speelde mijn vriend dat stuk „per gli amici” — al dichter en dichter vielen de sneeuwvlokken over de nederig ontbloote hoofden, al schaarscher en schaarscher vielen de koperen munten in de uitgestoken hoeden.

Nu en dan ging ik naar mijn vriend toe en dan hadden wij, als vroeger, een hartelijk woord voor elkaar. Hij had zich nu in een ouden mantel van de Abruzzi gepakt en ik merkte op, dat het tempo, waarin hij zijn stukken afdraaide, vlugger werd,

naarmate de kou toenam; en tegen December werd zelfs het Miserere in *allegretto* genomen.

De aap droeg nu burgerkleeren en had zijn magere lichaampje in een langen ulster gewikkeld, zooals Engelschen dragen; maar desondanks had hij het ontzettend koud, en steeds vaker vergat hij de goede vormen en sloop hij van het draaiorgel af, om weg te kruipen onder den mantel van den ouden man.

En terwijl zij daarbuiten kou leden, zat ik thuis in mijn knusse, warme kamer, en in plaats dat ik ze hielp, vergat ik ze totaal; want ik werd hoe langer hoe meer in beslag genomen door het naderend examen, en ik had alleen nog maar gedachten voor mijzelf. En toen kwam er een dag, dat ik plotseling mijn logies prijs gaf en naar het Hôtel-Dieu verhuisde, om in te springen voor een collega, en er gingen weken voorbij, voor ik een voet buiten het ziekenhuis zette. Ik herinner 't me nog zoo goed — het was net op Nieuwjaarsdag, dat we elkaar terugzagen. Ik kwam over de Place de Notre Dame, de mis was net uit, en de menschen stroomden de oude kathedraal uit.

Als gewoonlijk stond er een rij bedelaars voor de deur, liefdadigheid van de kerkgangers afsmekend. De strenge winter had hun aantal vergroot, en buiten de gewone bedelaars, kreupelen en blinden, die altijd aan het kerkportaal waren, met luide stemmen de mare van hun ongeluk uitsprekend, stond er een stille rij toevallige aanwinsten der armoede — arme kerels, wier dagelijksch brood onder de sneeuw begraven was geraakt, en wier trots eindelijk door de kou was verdoofd. Aan het einde, en iets van de anderen af, stond een oude man met gebogen hoofd en uitgestoken hoed, en met pijnlijke verbazing herkende ik mijn vriend in zijn oude versleten jasje zonder den Abruzzi-mantel, zonder het draaiorgel, zonder den aap. Mijn eerste aandrift was, naar hem toe te gaan, maar een ongemakkelijk gevoel, ik weet niet van wat, hield me terug; ik voelde dat ik een kleur kreeg en bleef staan waar ik stond. Af en toe bleef een voorbijganger even stilstaan en deed hij, alsof hij in zijn zak tastte, maar ik zag niet één geldstukje in den hoed van den ouden man vallen.

Geleidelijk raakte het plein leeg, en de eene bedelaar na den anderen trok af met zijn magere winst. Eindelijk kwam er een kind de kerk uit, onder geleide van een heer in den rouw; het kind wees naar den ouden man, liep toen hard naar hem toe en wierp een zilverstuk in zijn hoed. De oude man boog nederig het hoofd ten dank, en in mijn verstrooidheid scheelde het maar een haartje, of ik had de kleine geefster zelf bedankt, zoo was ik in mijn schik. Met zorg wikkelde mijn vriend de kostbare gift in een ouden zakdoek, en voorovergebogen, alsof hij het draaiorgeltje nog op zijn rug droeg, liep hij weg.

Ik had niets te doen dien ochtend, en een wandelingetje voor de lunch zou me wel goed doen, dacht ik; dan raakte ik de ziekenhuisstemming een beetje kwijt; ik volgde hem dus langzaam, de Seine langs. Een- of tweemaal had ik hem haast ingehaald, hem haast op den schouder geklopt met een „Buon giorno, Don Gaetano!” Maar op 't laatste moment bleef ik achter, ik wist zelf niet goed waarom, en liet ik hem weer een paar passen vóórkomen.

Een ijzige wind blies recht tegen ons in, en ik trok mijn bontjas dichter om me heen. Maar terwijl ik dat deed vroeg ik mezelf opeens af, waarom ik eigenlijk zoo'n lekkere warme bontjas bezat, terwijl die oude man, die voor me uit liep, niets over zijn oude, versleten colbertje heen droeg? En waarom er op mij een lunch stond te wachten, en op hem niet? Waarom moest er in mijn knusse kamer een helder vuurtje branden, terwijl de oude man den heelen dag door de straten moest zwerven om aan eten te komen, en 's avonds naar huis moest gaan, naar zijn armzalige zolderkamer, om zich, onvoldoende beschut tegen de winterkou, voor te bereiden op den volgenden dag geworstel om een boterham?

En toen werd me eensklaps duidelijk, waarom ik een kleur had gekregen, toen ik hem zag bij de Notre Dame, en waarom ik er niet toe had kunnen komen, naar hem toe te gaan en hem aan te spreken. Ik schaamde me tegenover dien ouden man, ik schaamde me, omdat het leven zoo onverdiend edelmoedig was voor mij en zoo ontoeschiepelijk voor hem. Ik had een gevoel, alsof ik hem iets had afgenomen, dat ik hem terug hoorde te geven; ik begon te denken of het misschien een bontjas was. Maar ik kwam niet verder in mijn gepeinzen, want de oude man bleef staan en keek naar een etalage. We hadden juist de Place Maubert overgestoken en den Boulevard St. Germain ingeslagen; de boulevard was

vol mensen, zoodat ik heel dicht bij hem kon komen, zonder opgemerkt te worden. Hij stond voor een fijnen banketbakkerswinkel en tot mijn verbazing ging hij er zonder aarzeling binnen. Ik posteerde me voor het winkelraam, naast een paar hui-verende boefjes, die er al stonden, opgaande in de beschouwing van de onbereikbare heerlijkheden daarbinnen, en ik zag den ouden man voorzichtig zijn zakdoek openknoopen en de gift van het kleine meisje op de toonbank leggen. Ik had nauwelijks tijd om te verdwijnen, voor hij buiten kwam met een rooden papieren zak lekkers in de hand, en met snelle stappen liep hij weg in de richting van den Jardin des Plantes.

Ik was zeer verwonderd om hetgeen ik gezien had, en mijn nieuwsgierigheid dreef me achter hem aan. Hij vertraagde zijn tred bij een der steegjes achter het Hôpital de la Pitié, en ik zag hem een smerig oud huis binnengaan. Ik bleef een minuut of twee buiten wachten, en toen zocht ik tastend mijn weg door het pikdonkere portaal, klom een vuile trap op en kwam aan een deur, die op een kier stond. Een ijskoude, donkere kamer, in het midden drie havelooze kleine kinderen, bij elkaar gehurkt om een half-uit komfoor, in den hoek het eenige stuk meubilair: een zindelijk ijzeren ledikant, met een kruisbeeld en een rozenkrans er boven aan den muur, en bij het raam een beeld van de Madonna, met bonte papieren bloemen versierd; ik was in Italië, in mijn arm, verbannen Italië. En in het zuiverste Toscaansch vertelde het oudste zusje mij, dat Don Gaetano op de zolderkamer woonde. Ik klom daar heen en klopte, maar er kwam niemand, dus deed ik de deur zelf open. De kamer was helder verlicht door een vlammend vuur. Don Gaetano zat met zijn rug naar de deur, op zijn knieën voor de kachel; hij was boven 't vuur een sauspennetje aan 't warmen; naast hem op den vloer lag een oude matras met den welbekenden Abruzzes-mantel er overheen, en dicht bij, op een krant uitgespreid, lagen verschillende lekkernijen, een sinaasappel, noten en rozijnen, en de roode papieren zak was er ook bij. Don Gaetano liet een klontje suiker in de sauspan vallen, roerde er in met een houtje, en ik hoorde hem met overredende stem zeggen: „Che bella roba, que bella roba, quanto è buono questo latte con lo zucchero! Non piangi, anima mia, adesso siamo pronti!” („Oei, oei, wat lekker! Fijn, die melk met suiker! Huil maar niet, lieveling, 't is klaar hoor!”)

Er werd een zacht gerucht hoorbaar onder den Abruzzes-mantel en een zwart handje werd uitgestrekt naar den papieren zak.

„Prima il latte, prima il latte,” („Eerst de melk, eerst de melk,”) vermaande de oude man. „Non importa, piglia tu una,” („Nou vooruit, neem er dan maar eentje,”) toonde hij al berouw, en hij haalde een groote gebrande amandel uit den papieren zak; het handje verdween, en er werd geknabbel hoorbaar onder den mantel. Don Gaetano goot de warme melk op een schoteltje en lichtte toen voorzichtig een punt van den mantel op. Daar lag het arme aapje met zwoegende borst en oogen brandend van koorts. Zijn gezicht was zielig smal geworden met een aschgrauwe tint. De oude man nam het op zijn knieën, en als een moeder zoo teeder goot hij het een paar lepeltjes van de warme melk in den bek. Het dier keek met onverschillige oogen naar de lekkernijen op de tafel, en verstrooid liet het zijn vingers door den baard van zijn meester gaan. Het was zoo slap, dat het zijn kop haast niet op kon houden, en nu en dan hoestte het zoo, dat zijn magere lichaampje schokte, en drukte het zijn beide handen tegen zijn slapen. Don Gaetano schudde treurig het hoofd en legde den kleinen patiënt zorgzaam weer onder den mantel.

De oude man kreeg 'n beetje een kleur toen hij mij zag. Ik zei hem, dat ik toevallig net langs kwam, toen hij zijn huis binnenging, en dat ik zoo vrij was geweest, hem te volgen naar boven om hem goeden morgen te wenschen en hem mijn nieuwe adres te geven in de hoop, dat hij weer voor me zou komen spelen, zooals vroeger. Terwijl ik sprak keek ik onwillekeurig rond naar het draai-orgel, en Don Gaetano, die begreep, vertelde me, dat hij geen orgel meer bespeelde — hij zong. Ik

keek naar den kostelijken stapel brandhout naast de kachel, naar de nieuwe deken, die voor het raam hing om den tocht te weren, naar de lekkernijen op de krant — en ook ik begreep.

De aap was al drie weken ziek — „la febbre” („de koorts”), vertelde de oude man. Wij knielden ieder aan een kant van 't bed, en 't zieke dier keek mij aan met een stomme bede om hulp. Zijn neus was heet, net als bij zieke kinderen en honden, zijn gezicht was gerimpeld als dat van een oude vrouw, en zijn oogen hadden een echt mensche-lijke uitdrukking gekregen. Zijn adem was erg kort, en we konden hem hooren zagen in zijn keel. De diagnose was niet moeilijk — de aap had toring. Telkens weer strekte hij zijn magere armen uit alsof hij ons smeekte, hem te helpen, en Don Gaetano dacht, dat hij dat deed, omdat hij adergelaten wou worden ¹⁾. Ik had in dit geval graag toegegeven, hoewel ik in principe tegen die behandeling ben, als ik het mogelijk had geacht, dat er eenige baat uit had kunnen voortkomen; maar ik wist maar al te goed, hoe onwaarschijnlijk dit was, en ik deed al mijn best, om Don Gaetano hiervan te overtuigen. Helaas wist ik zelf niet wat er gedaan kon worden. Ik had in dien tijd een kennis onder de oppassers van het apenhuis in den Jardin des Plantes, en hij ging dienzelfden avond met me mee, om naar het dier te kijken; hij zei, dat er niets aan te doen viel, en dat er geen hoop meer was. En hij had gelijk. Nog een week

„Huil maar niet, lieveling — 't is klaar hoor!”

vlamde het vuur op de zolderkamer van Don Gaetano, toen werd het niet meer bijgehouden, en werd het donker en koud als tevoren in de woning van den ouden man.

Zijn draaiorgel echter kon hij uit het pandjeshuis lossen, en er viel af en toe een geldstukje in zijn hoed ook. Hij stierf niet van den honger, en dat was ongeveer al, wat hij van het leven vroeg.

Zoo kwam de lente en ik verliet Parijs; en God alleen weet, wat er van Don Gaetano geworden is.

Als u soms eens een droefgeestig, oud draaiorgel op de binnenplaats hoort, ga dan naar het raam en geef den armen zwervenden muzikant een stuiver — misschien is het Don Gaetano! Als u vindt, dat zijn orgel u irriteert, probeer dan, of u er beter tegen kunt, als hij een eindje verder af gaat staan, maar stuur hem niet met barschheid weg! Hij krijgt tóch al zooveel harde woorden te hooren; waarom zouden wij dan niet een beetje vriendelijk tegen hem zijn — wij, die van muziek houden?

1) De mindere klassen in Italië passen nog aderlatingen toe voor alle soorten ziekten, en ook dieren worden aldus behandeld. Ik weet een aap in Napels, die tweemaal adergelaten werd.

Uit „Memories and Vagaries”.

BIJ DE KOLENBRANDERS OP DE VELUWE

Om het beroep van kolenbrander zweeft de geur van de romantiek. Velen onzer herinneren zich uit hun jeugd die prachtige en spannende verhalen, waarin miskende jonge edellieden 't beroep van kolenbrander kozen en 'n tijd in 't woud leefden, totdat 't moment kwam, dat ze in eer en waardigheid hersteld werden.

De kolenbranders van de Veluwe echter, vier leden van de familie Schuurkamp, zijn absoluut geen vermomde edellieden, maar artisten van de zuiverste houtskool, de eenige overgebleven kolenbranders in ons land.

Bij paal negen, aan den grooten weg tusschen Apeldoorn en Voorst, oefenen de oude Schuurkamp en z'n drie helpers op 't oogenblik hun interessant bedrijf uit. Daar bouwen zij hun merkwaardige pyramiden op van palen, dekken deze af met zand en plaggen, steken deze pyramiden in brand en produceeren op deze manier houtskool.

Dit kwartet beroepsbrandstichters zwoegt dag in dag uit in de Veluwe bosschen, de oude Gerrit

Schuurkamp met z'n twee zoons en een familielid. De oude man doet 't al sedert z'n jeugd, de anderen moeten 't eigenlijk nog leeren, want... ze doen 't dan ook pas zeven jaar; ze zitten eigenlijk nog op de schoolbanken. „Er is maar één man in 't heele land,” zegt z'n patroon, de heer Beekman uit Uddel, „die 't zeer moeilijke vak absoluut meester is en dat is de oude Schuurkamp.”

Er is maar één man die 't zeer moeilijke vak meester is en dat is de oude Schuurkamp.

Het hout wordt op een ladder naar boven gebracht om in den hoop verbrand te worden.

De brandende tassen worden goed toegedekt.

De kolenbranders aan den maaltijd in de plaggenhut.

Eerst fabriceeren ze 'n z.g. vloerlaag, daar stapelen ze palen op, dikke palen, dan de dunne er om heen; 'n laag plaggen er op, en op en om alles 'n halve meter zand. De groote moeilijkheid is de luchtregeling. Rondom den voet van den houthoop worden met 'n stok luchtgaten geboord in 't afdekkende zand. De gaten, die in den wind liggen, worden met 'n bos gras of hei voorloopig dichtgestopt. De gaten, die van den wind zijn afgekeerd, aan de lijzijde dus, blijven open en zorgen voor de noodige lucht.

Draait de wind, dan wordt de ééne serie gaten geopend en de andere serie dichtgemaakt.

„Zoo krijg je goede kwaliteit houtskool,” zegt de oude Schuurkamp, „en anders niet.” 't Beroepsfoefje, de „kneep” vertelt hij niet. Veertien dagen brandt zoo'n hoop en soms branden er zes tegelijk. De branders laten hun enorme vuren nooit in den steek. Zij logeeren als 't ware in de keuken, in een sterk gebouwde plaggenhut te midden van de spookachtig brandende en sissende pyramiden. In deze gezellige, warme plaggenhut met 'n kachel en 'n paar vensters bereiden zij op 't knetterende houtvuur hun eenvoudig maal; daar wordt 's avonds bij de petroleumlamp fel kaart gespeeld en af en toe een oog geworpen op de reusachtige brandende negerkralen, waaruit de blauwe vlammen opstijgen.

Wat gebeurt er met de houtskool?

De heer Beekman uit Uddel, de eigenaar van 't bedrijf, vertelt een en ander omtrent den afzet. „Mijn grootste afnemers zijn de brandstoffenhandelaren,” zoo zegt hij, „die de houtskool, in

papieren zakken verpakt van een vierden hl., voor kachel-aanmaak verkoopen. Verder zijn er de smeden, die er hun metaal mee smelten; de jeneverstokerijen, die er hun edel product door filtreeren; de chemische fabrieken, die er geneesmiddelen van bereiden. 'n Deel wordt gebruikt door de fabrieken van elektrische apparaten voor koolstaven en koolcilinders. Dan lever ik nog aan de Rijksmunt, evenals mijn grootvader en mijn vader zulks deden.

Houtskool mag vrij worden ingevoerd en de concurrentie van 't Fransche, Belgische, Zweedsche en Duitsche product is zeer groot, vandaar dat ik op het oogenblik maar vier menschen kan te werk stellen,” aldus de heer Beekman.

Op 't oogenblik branden nabij Voorst zes houthoopen, andere wachten op de vlam van den kolenbrander; de witte rook drijft als een sluier over veld en bosch.

Als zwarte schimmen zweven de kolenbranders met hun gereedschap door dien fijnen, welriekenden nevel, zij bewaken hun vuren, dag en nacht, regelen

den luchttoevoer en eindelijk na veertien dagen is er het zwarte product, de zuivere houtskool.

W. v. d. R.

Tweemaal per dag wordt de top van den brandstapel geopend.

De kolenbranders voor hun plaggenhut.

HET KLEINE MEISJE MET DE LUCIFERS

Een illustratie van Willy Schermele, naar het bekende sprookje van Hans Andersen, dat wij op nevenstaande pagina afdrucken

Het kleine meisje met de zwavelstokjes

Vrij naar het sprookje van H.C. Andersen
Illustraties van Willy Schermelé

Het was bitter koud dien Kerstavond. Den heelen dag reeds waren de sneeuwvlokken in dichte drommen neergedwarreld over de groote stad en hadden huizen en straten bedekt met een dik, blank kleed.

In de vroeg ingevallen duisternis liep langs de straten, blootshoofds en barrevoets, een klein, arm meisje. Toen ze haar woning verliet, had ze pantoffels gehad. Maar het waren de oude pantoffels geweest van haar overleden moeder, en veel had het haar niet geholpen. Ze had ze in de sneeuw verloren, toen ze zich in allerijl uit de voeten maakte voor een paar met ruw geweld voorbijratelende wagens.

De eene pantoffel had ze niet meer teruggevonden, de andere was door 'n kwajongen opgeraapt, die er mee vandoor was gegaan. Daar liep nu het arme meisje met de kleine, bloote voetjes, die paars en blauw zagen van de kou. In haar versleten voorschoot droeg ze enkele bosjes zwavelstokjes, waarvan ze er een in de hand hield. Maar den heelen dag had nog niemand iets van haar gekocht, en niemand ook had haar een aalmoes gegeven.

Rillend van koude en honger sloop ze langs den huizenkant, de arme kleine, een beeld van jammer en ellende.

Sneeuwvlokken plekten op haar lange blonde haren, maar ze scheen het niet te voelen. Door de ramen der woningen zag ze overal lichtgeflonker en feestelijken glans, en het rook bijna huis voor huis heerlijk naar ganzenbraad. Het was immers Kerstavond. . . .

In een hoek, gevormd door twee huizen, waarvan het eene wat meer vooruitstak dan het andere, hurkte de kleine neer, en trok de verkleumde voetjes onder het jurkje bij elkaar. Maar dat deed haar de koude nog slechts heviger gevoelen. En toch, naar huis gaan durfde ze niet. Ze had immers geen enkel bosje zwavelstokjes verkocht en bracht geen cent thuis.

Vader zou haar zeker een pak slaag geven, en thuis was het overigens ook koud. Door de spleten van het dak, ook al waren de grootste openingen al dichtgestopt met stroo en lompen, floot de gure Noordenwind met zijn ijzigen adem naar binnen.

Haar kleine handjes waren bijna bevroren. Zou een enkel zwavelstokje uit het bosje, dat ze omklemd hield, haar niet wat warmte kunnen verschaffen? Zou ze er niet ééntje uittrekken, het tegen den muur aanstrijken, en zich de verstijfde vingertjes warmen met die kleine vlam?

Ze deed het. Ssst! Hoe vonkte het vuur, hoe vlamde het hout aan! Een warme, heldere vlam, als een lampje, wanneer ze er de handjes omheen hield! Het was een tooverlichtje! Want opeens leek het de kleine toe, alsof ze zat voor een grooten, ijzeren haard, met blinkende koperen versieringen.

Wat brandde er dat vuur heerlijk in, welk een gezegende warmte verspreidde het! Ze strekte reeds de voeten uit, om ook die te warmen — maar — plots doofde de kleine vlam uit, en de haard was verdwenen. . . . Alleen het halfafgebrande zwavelstokken-stompje hield ze in haar knuistje.

Een tweede houtje vlamde aan, toen ze het tegen den muur streek. Weer gaf het warmte en licht, en toen de vlam tegen den muur speelde, werd deze opeens doorschijnend als een sluier. Ze kon in de kamer erachter kijken.

Op tafel was een helder wit laken gespreid. Het porcelein dat er op stond glansde stil in het licht van de lampen, en een heerlijk riekende damp steeg uit den schotel met gebraden Kerstgans op, die gevuld was met appelen en gedroogde pruimen. En wat nog heerlijker was: daar huppelde opeens de gans, met het mes en de vork nog in de borst gestoken, van den schotel weg, en kwam op haar toegewaggeld.

Doch op dat oogenblik doofde ook de derde zwavelstok weer uit, en toen ze de hand uitstreekte, voelde ze slechts den vochtigen, killen muur naast haar.

Nog een stokje aangestoken. Nu zat ze onder een prachtige Kerstboom. Hij was nog grooter en rijker

versierd dan de boom, welken ze door het raam van den rijken koopman had gezien. Duizenden lichtjes flonkerden boven de groene dennetakken, en allerlei schitterende dingen, zooals die in de uitstallkasten der speelgoedwinkels te zien waren, bengelden er aan. Doch toen ze er verlangend met de handen naar greep, doofde de vlam van haar zwavelstokje andermaal uit.

Hooger en hooger stegen de Kerstlichtjes, tot zij ze flonkeren zag als sterretjes aan den avondhemel. Daar schoot er een naar beneden, een lange vuurstreep achter zich trekkend.

„Op het oogenblik sterft er iemand!” dacht het kleine meisje, want haar grootmoeder, de eenige die van haar gehouden had, sinds moeder dood was, en die nu kort geleden ook gestorven was, precies als haar moeder, had haar verteld, dat, wanneer een ster naar beneden viel, er een menschenziel opsteeg naar God.

Weer streek ze een zwavelstokje aan tegen den muur, en daar stond in den rossen schijn haar oude grootmoeder, met haar lieven milden glimlach om den goeden mond.

„Grootmoeder,” riep de kleine. „O, neem me mee. Ik weet, dat ge weggaat als het stokje is opgebrand, net zooals die warme haard, dat heerlijke braadsel en die groote, schitterende Kerstboom!”

En ze streek in één keer 't heele bosje zwavelstokjes aan, want ze wilde het beeld van grootmoeder lang bij zich houden.

En de zwavelstokjes vlamden op met zulk een glans, dat het licht werd als midden op den dag. Nooit was grootmoeder vroeger zóó mooi, zóó groot geweest. Ze nam het kleine meisje op den arm, en beiden vlogen ze weg, heel hoog en ver, in stralend, al maar helderder schijnend licht, temidden eener steeds hooger stijgende jubelstemming. Daar was geen koude meer en geen honger, geen angst, geen armoe — ze waren bij God.

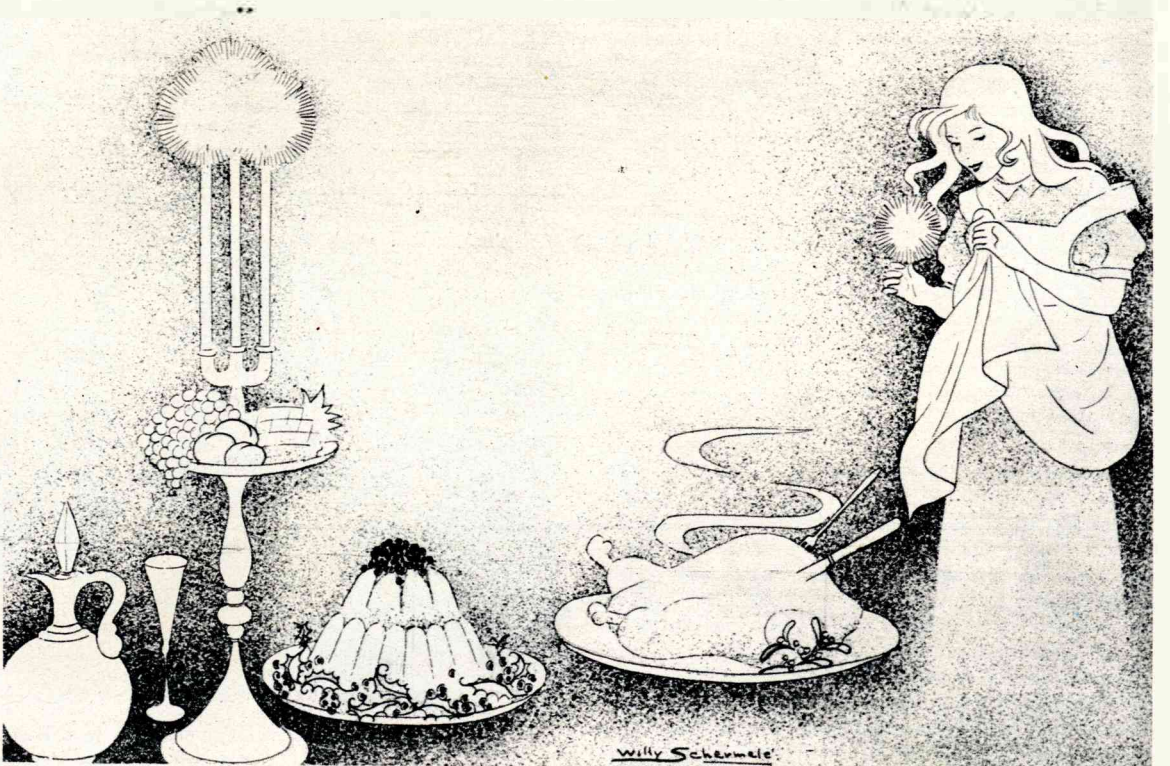
Maar, geleund in het stille hoekje tegen den muur, lag op den kouden Kerstmorgen het arme meisje, met roode wangen, een glimlach om de lippen, bevroren op den avond voor den Heiligen Nacht. . . .

De Kerstzon gloorde aan over het lijkje van het kleine zwavelstokkenmeisje.

Een afgebrand bosje hield ze nog in het verstijfde knuistje.

„Ze heeft zich nog willen warmen,” zeiden de menschen. . . .

Maar niemand had eenig vermoeden van de lichtende visioenen, welke haar zwavelstokjes haar voor oogen hadden getooverd, in het stralende schijnsel waarvan ze met haar grootmoeder was opgegaan naar het eeuwige Kerstfeest daarboven.

WAT IS LLOYD'S?

Lloyd's is een echte optimisten-club, onder het motto: „De meeste onheilen gebeuren nooit.” Ze belooft u, dat ge niet kaal zult worden, en wedt, dat ge geen letsel toe zult brengen aan uw schoonmoeder. Maar als de ongelukken gebeuren, is Lloyd's het stootblok. Als er in de Noordzee een schip zinkt, of als Georgia door een cycloon ontrederd wordt, betaalt Lloyd's.

De meeste mensen denken aanstonds aan verzekering van schepen, als zij den naam Lloyd's hooren. Maar die groote Engelsche firma heeft een veel wijder arbeidsveld. Zij aanvaardt de risico voor bijna alle tegenspoeden, behalve verlies van het menschenleven. En Lloyd's is geen maatschappij of vennootschap. 't Is meer een voornam club van personen, die ieder voor zichzelf speuncleeren. Maar er komt aardig geld in 't laatje, al wordt optimistisch zooveel risico van meer pessimistische anderen overgenomen. De optimisten hebben altijd gelijk: ieder jaar kan er een sommetje van £ 30.000.000 verdeeld worden onder de twaalfhonderd leden van de „club”.

Een der beste manieren om te bewijzen, dat Lloyd's heel iets anders is dan een verzekeringsmaatschappij, zooals wij die kennen, is, een eindje terug te gaan in de geschiedenis, om te zien, hoe het heele geval begon. Tegen het einde van de zeventiende eeuw bezat een zekere Edward Lloyd een café in de Towerstreet te Londen. Er kwamen daar veel scheepskapiteins en reeders, en zoetjesaan verscheen letterlijk iedereen er, die ook maar eenigszins bij de scheepvaart betrokken was. Mettertijd vond men er ook eenige lieden, die bereid waren met een reeder te wedden, dat zijn schip behouden de haven zou binnenloopen. Dit was het bescheiden begin van een scheepvaartverzekering, die met de jaren steeds uitgroeide. Wilde iemand een verzekering aangaan, dan kreeg hij den raad, naar Lloyd's koffiekamer te gaan — daar vond hij makkelijk iemand, die zijn risico overnam. Lloyd zelf heeft nooit eenig aandeel gehad in de zaken, die in zijn café werden afgesloten; toch hebben de verzekeringsmensen na zijn dood, toen zij een vast zakenverband wenschten aan te gaan, hun firma naar hem genoemd. Ook in andere opzichten werd de traditie van het café voortgezet. Het vertrek, waarin de overeenkomsten werden ondertekend, bleef de Koffiekamer heeten, later afgekort tot de Kamer. De lessenaars, waaraan de zaken worden afgesloten, heeten nog ten huidige dage boxen, gelijk de afgeheinde hoeken ook in moderne restaurants, en de bedienden in de moderne Lloyd's worden nog steeds kellners genoemd, ofschoon zij heel andere plichten te vervullen hebben dan hun vroegere titelgenooten.

De leden van Lloyd's vormen meer een verbond dan een vennootschap. aangezien ieder hunner op eigen gelegenheid zaken doet. Wie lid wil worden, moet worden voorgedragen door zes personen, die al lid zijn; hij moet bij de firma £ 10.000 deponeeren en bovendien een entree van £ 500 en een jaarlijksche contributie van £ 30 betalen. Is dit allemaal in orde, dan mag hij verder zijn zaken behartigen naar 't hem goed lijkt, mits hij de statuten der club, die door een jaarlijks opnieuw gekozen bestuur wordt geleid, niet overtreedt.

Gelijk in den aanvang, zoo is ook nu scheepvaartverzekering het voornaamste ondernemen van Lloyd's. In alle hoeken van de wereld zijn er schepen en ladingen die verzekerd moeten worden. Om een geregelde afwikkeling van zaken mogelijk te maken is er een uitgebreide inlichtingendienst ingesteld, om de leden op de hoogte te houden van alle bewegingen van ieder schip. Lloyd's heeft in iedere haven van eenige beteekenis een agent; die noteert van ieder schip, dat de haven aandoet, tijdstip van aankomst en vertrek. Hij brengt rapporten uit, en met behulp daarvan kan de uitbetaling van verzekeringsommen vlot geschieden, als er een schip verloren is gegaan. Is er bij voorbeeld omtrent het een of ander schip in twee maanden geen bericht binnengekomen, dan wordt er op een aanplakbord een geel strookje papier aangeplakt met de mededeeling, dat het schip ver over tijd is. Veertien dagen later verschijnt daar een tweede aankondiging, en als er dan een paar maanden later nog geen nieuws is, komt er een meeneer in een rood pakje de Kamer in wandelen en bevestigt hij een lessenaar in een hoek. Dan begint er een bel te luiden, de Lutine-bel, souvenir aan den be-

faamden ondergang van het schip van dien naam. Alle leden weten, dat hierop een belangrijke aankondiging volgen moet, dus wordt het aanstonds doodstil in de Kamer. De man in het rood roept dan den naam af van het verloren schip, den naam van den kapitein en den eigenaar, de havens van vertrek en van bestemming. Weer luidt de bel, en daarna wordt het schip officieel als verloren beschouwd en worden de bedragen, voor zoo'n geval overeengekomen, uitbetaald.

De scheepsramp, die Lloyd's het duurste te staan is gekomen, was de ondergang van de Titanic; die heeft den heeren een slordige £ 4.000.000 gekost. Natuurlijk hoefde die heele schade niet door één man gedragen te worden. Als er een schip van die afmetingen verzekerd moet worden, gaat er een „kellner” van box tot box, en ieder lid, dat een deel van de risico op zich wenscht te nemen, zet zijn initialen neer bij het bedrag, waarvoor hij aan de polis wenscht mee te doen.

Maar al is scheepvaartverzekering het hoofd-

bedrijf, er zijn maar weinig risico's, die de heeren niet van gegadigden over willen nemen. Zij sluiten verzekeringen af tegen regen, tegen de schade door gerechtelijke vervolgingen, tegen 't risico van uitgestelde verloving of huwelijk enzovoort. Aanvragers van een dergelijke verzekering kunnen echter nooit vooruit weten, of zij hun polis zullen krijgen. De aanvraag gaat van box tot box — heeft niet één van de heeren zin in 't zaakje, dan komt er niets van terecht.

Aan levensverzekering doen ze bij Lloyd's in 't geheel niet. De reden hiervan is, dat geen overeenkomst voor langer dan één jaar wordt aangegaan, dus is levensverzekering al bij voorhand onmogelijk. Maar verder komen er zeer uiteenlopende gevallen voor. Er is eens iemand geweest, die zich voor £ 20.000 verzekerde tegen de gevolgen van mishandeling die hij eventueel zijn schoonmoeder mocht aandoen. En golfspelers kunnen zich voor een shilling of vier verzekerden tegen de aansprakelijkheid voor beschadiging, die zij anderen op de links berokkenen. Lloyd's wil 20 tegen 1 wedden, dat Frankrijk niet binnen 't jaar, 15 tegen 1, dat Italië niet binnen 't jaar door een grootere mogendheid wordt aangevallen, en 500 tegen 1, dat Amerika geen last van een aanvallende mogendheid zal hebben, óók weer binnen 't jaar...

De bel van de „Lutine”, het befaamde goudschip, dat in 1799 bij Terschelling zonk, berijndt zich in de hall van Lloyd. Wanneer er een schip vergaan is, wordt deze klok geluid.

Dit blik

met bijna 3 pond van de fijnste
Verkaade's Gemengde Biscuits
komt tijdens de feestdagen
altijd van pas ~ prijs f1.50,
uitgewogen 28 ct. p. $\frac{1}{2}$ pond.

Verkaade

Zijne Vorstelijke Hoogheid de Soesoehoenan met zijn onmiddellijk gevolg. Zooals bekend mag worden verondersteld is een der liefhebberijen van den vorst het in zijn dienst houden van op eenigerlei wijze mismaakte Javaansche bedienden. Een zijner lijfbedienden ziet men nevens hem op de loopbrug, welke van zijn particuliere vertrekken leidt naar de troonzaal.

IN DEN KRATON VAN SOERAKARTA

Paleis en leven van Zijne Vorstelijke Hoogheid Pakoe Boewono X

Er is veel te vertellen van het paleis en het leven van Zijne Vorstelijke Hoogheid den Soesoehoenan Pakoe Boewono Senopati Ingalogo Abdulrachman Sajidin Panoto Gomo den Tienden, genaamd den Wijzen, afstameling van het roemruchte Huis der Keizers van Modjopait...

Buitengewoon belangwekkend is dit vorstenhof in het oude Soerakarta, maar het is onmogelijk een volkomen indruk te geven van deze zeer afzonderlijke, zeer onwestersche, zeer indrukwekkende sfeer.

Men moet in de Vorstenlanden opgegroeid zijn — en een zeer scherp waarnemer zijn — wil men iets weten, iets kennen van de verhoudingen, welke het leven in den kraton beheerschen. En zelfs dan staat men er nog onwennig tegenover, weet niet precies waar de grenzen zijn en hoe ze bepaald zijn in de eeuwenoude traditie van dit vorstelijk hof, deze vorstelijke huishouding.

En nu komen we in Soerakarta. In een bevlagd, feestvierend Soerakarta, dat in vroolijke stemming is omdat Z.V.H. de Soesoehoenan zijn tweeënzeventigsten verjaardag viert.

We rijden daar over de ontzaglijke aloon-aloon voor den kraton, waar terzijde de missigst staat met zijn slanke minaret. En we gaan de poort door en komen in het kratoncomplex, dat een doolhof is, waarin de niet georiënteerde moeilijk den weg zal vinden.

Witte muren: ver daarachter na een overhoogden ingang Javaansche huizen. Maar welk een huizen: een pendoppo, welke zoo groot is als een Europeesch woonhuis van

Een reportage in woord en beeld van een Oostersch hof

De vier oudste zoons van den Soesoehoenan, zoogenaamde pangerans.

respectabele afmetingen, met daarachter eerst het huis met zijn vele vertrekken.

Nu zitten we daar in de pendoppo van een dier huizen en spreken met den pangeran, zoon van den Soesoehoenan.

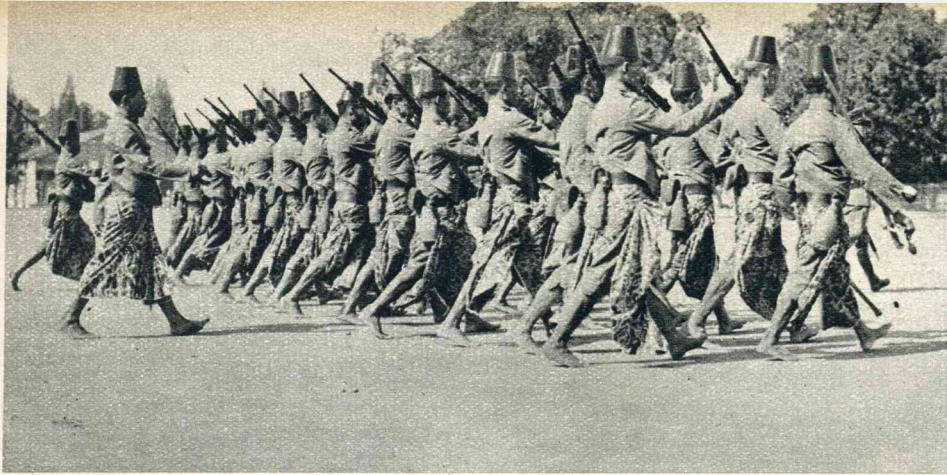
Hij leunt in zijn stoel en een handgebaar is voldoende om een dienaar naderbij te doen komen, die om den hals den gestrikten band draagt, rood of groen of geel al naar gelang van den rang en de statie van den pangeran, dien hij dient, en hem te doen knielen en eerbiedig de sembah te doen brengen, eerst in den tuin aan den rand van de emper, dan op de emper zelve en vervolgens aan de voeten van den meester. En wellicht is deze nederig knielende gestalte een in Holland opgeleid meester in de rechten, die thans als secretaris den pangeran dient.

Men ademt hier in den kraton en in de onmiddellijke omgeving van den kraton de sfeer van het Oosten, de ongeziene, de nooit begrepene.

In de paarse schaduw, welke in den avond over de wegen langs het hart van den kraton hangt, in de diepblauwe schemering, welke de hoeken vult, gaat de statige, bedwongen beweging der prinsen van den bloede. In den breedten heupenband rusten de kostbare krisen, geruischloos gaan de bloote voeten...

Altijd zingt ergens een stem, altijd klinkt ergens het doffe geluid, dat eigenlijk geen geluid, de grijze muziek, die eigenlijk geen muziek, de zang, die geen zang is, van de gamelan, den zingenden achtergrond van den kraton.

Hier leeft in onaantastbare en

De pradjoerits in actie. Let op de eigenaardige kleederdracht: een mengsel van de Westersche tropenuniform en Javaansche dracht.

Hoogere kratonbeambten hurkend tijdens een receptie ten hove. In tegenwoordigheid van den vorst geldt de regel, dat géén Javaan mag blijven staan.

door de Westerlingen onbegrepen grootheid de Soesoehoenan, kind der oude keizers...

Oog in oog heb ik gestaan met den Soesoehoenan.

Deze vorst is een vorst in den vollen zin des woords. Daar was die gestalte, die vorstelijke gestalte, schrijdend op de loopbrug, welke ligt tusschen parasaro en pendoppo sasonosèwoko, des morgens voor den aanvang der receptie.

Wij wachtten in de schaduw van de sasonosèwoko, de foto-man klaar met zijn camera, ingesteld op een bepaald punt van de loopbrug, waar de Soesoehoenan een oogenblik stil zou staan teneinde de exclusieve opname te doen maken, welke in dit nummer voorkomt. Reeds geruimen tijd had de Soesoehoenan in meditatie neergezeten op een rijk met kleeden bedekten troon.

Zwijgend hurkten aan weerszijden van den troon het vrouwelijk gevolg van den vorst, dragend de rijkssieraden, het gouden sirihstel, de andere paraphernalia van dezen vorst, wiens voorgelacht in de grijze oudheid heerschte over geheel Java en daarbuiten.

Toen was de vorst opgestaan en schreed langzaam over de loopbrug, hem door den regent Wadingrat aangeboden naar aanleiding van den feestdag, welke stond gevierd te worden. De kraton-regent hurkte halverwege de loopbrug en bracht plechtstatig en langzaam de sembah. De vorst stond stil en keek naar de lens.

Daar is geen Europeaan, die ontkomt aan den indruk, welken deze vorstelijke verschijning maakt. Om Soesoehoenan Pakoe Boewono X te zien, zooals hij is, moet men hem aanschouwen in den kraton: den onbeprekten, absoluten alleenheerscher, wien een eerbetoon wordt gebracht, dat denken doet aan een eeredienst. Sterk in het besef van zijn heerschappij, overtuigd van zichzelf als lijnrecht afstammeling van de heerschers van Mataram, door aanleg, geboorte en aangeboren gaven uitblinkend boven alles wat hem omringt, verre uitgaand boven de hem dienende omgeving, aldus ziet zich deze vorst en aldus moeten hem ook degenen zien, die het voorrecht hebben hem in zijn eigen omgeving, in den vrijwel ontoegankelijken kraton, te aanschouwen.

Niet anders krijgen de bezoekers hem te zien: altijd en overal de eenzame, van zich zelf overtuigde, beheerschte vorst, wiens woord een wet, wiens gebaar een gebod, 'n heilig moeten vertegenwoordigt.

Eens bittere bestrijders van de vestiging en uitbreiding van het Nederlandsche gezag in deze landen, werden de Solosche Soesoehoenans beproefde vrienden van Nederland, trouwe leenmannen, wier volle liefde uitgaat naar het Huis Oranje.

En thans zetelt op den Soloschen troon de tiende der Pakoeboewono's, lijnrecht afstammeling van Praboe Browidjojo V, den laatsten vorst van Modjopait, die van 1486 tot 1478 regeerde.

Woensdag Kliwon, den twaalfden van de maand Redjeb (29 November 1866), om half zeven des morgens werd in de Probosojojoso uit het zeer gelukkige huwelijk van Pakoe Boewono IX en Raden Adjeng Koestijah geboren een zoon, die later als Pakoe Boewono X den troon bestijgen zou. Dadelijk na de geboorte van dezen prins beklommen

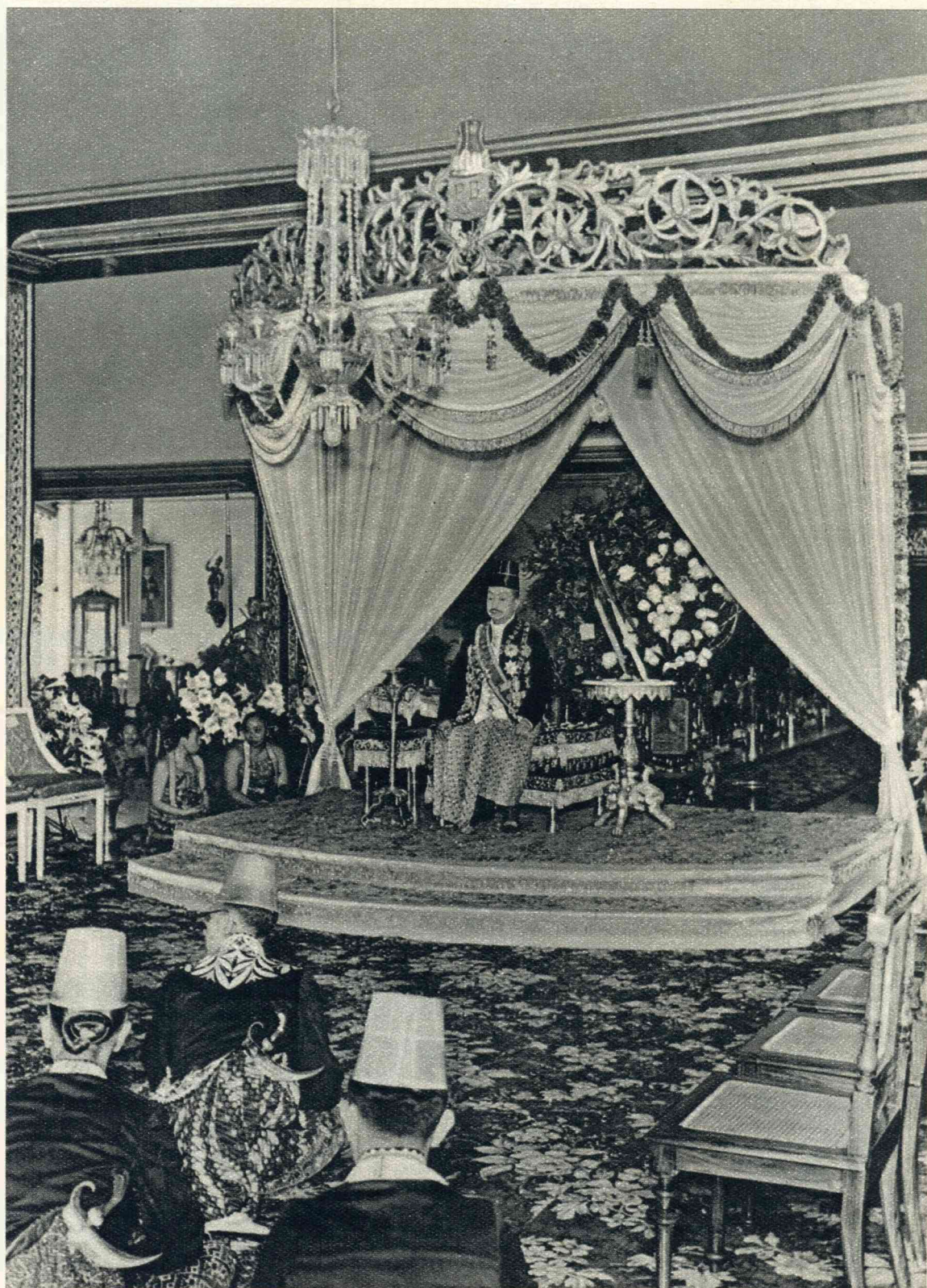
de tamboers den toren Songgoboewono om op den omgang de trommel te slaan. De kanonnen bulderden en vijf dagen werd er feest gevierd in den kraton ter eere van de geboorte van Raden Mas Goesti Sajidin-malikoelkoesno.

Op 4 October 1869 werd de toen driejarige prins door de Nederlandsche regeering officieel benoemd tot kroonprins onder den titel en naam Kandjeng Goesti Pangeran Adipati Anom Hamengkoenegoro Soedibijo Rodjo Poetro Narendro Mataram V. Op achttienjarigen leeftijd werd de kroonprins

benoemd tot luitenant-kolonel bij den Generalen Staf, op vierentwintigjarigen leeftijd huwde hij met Bandoro Raden Adjeng Oemarti, dochter van den Mangkoenegoro IV en op zesentwintigjarigen leeftijd werd de kroonprins benoemd tot kolonel bij den Generalen Staf.

Nadat op 16 Maart 1893 Pakoe Boewono IX was overleden, werd de kroonprins op 30 Maart verheven tot Soesoehoenan en nam een gezegende regeering een aanvang.

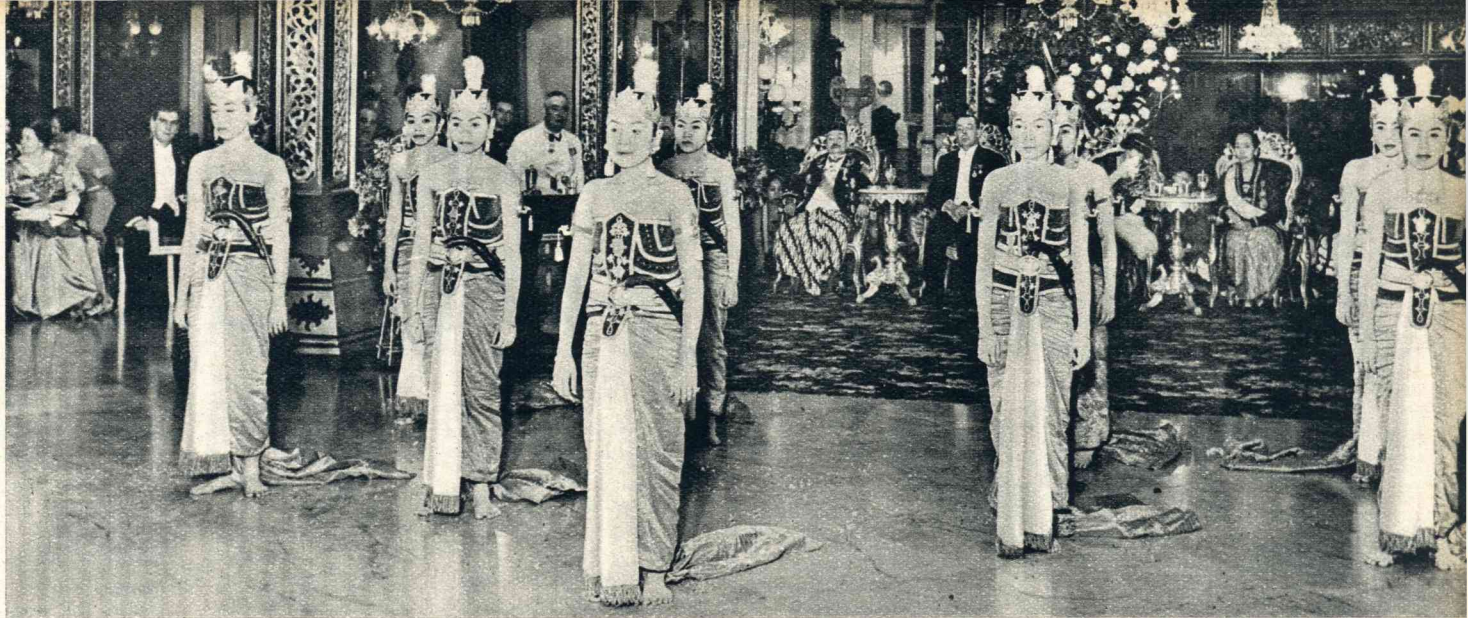
En laat ons nu terugkeeren tot den kraton.

Zijne Vorstelijke Hoogheid Soesoehoenan Pakoe Boewono Senapati Ingalogo Abdulrachman Sajidin Panoto Gomo de Tiende van Soerakarta op zijn troon. Voor hem knielend de pangerans, zoons van den Soesoehoenan. Het is voor de eerste maal, dat een persfotograaf werd vergund een fotografie als deze in den kraton, het paleis van Zijne Vorstelijke Hoogheid den Soesoehoenan, te maken.

Voorstelling der bedojo's (Javaansche danseressen, waarbij verscheidene geboren prinsessen) in tegenwoordigheid van Europeesche gasten. Op den achtergrond in het midden Zijne Vorstelijke Hoogheid de Soesoehoenan.

De kraton . . . een aaneenschakeling van gebouwen, welke in totaal een oppervlakte beslaan van driehonderdvijftigduizend vierkanten meter, telt bijna zesduizend omwonenden en is omgeven door een ringmuur, de zoogenaamde baloewarti, waarin vier poorten zijn aangebracht, welke gewoonlijk des avonds om tien uur worden gesloten tot den volgende morgen zes uur, zoodat zij, die binnen deze baloewarti wonen, gedurende dien tijd practisch van de buitenwereld zijn afgezonderd. In het hart van dezen kraton bevindt zich de eigenlijke kraton of tjipoeri, waar de vorst met zijn hofhouding van bijna achthonderd lieden verblijft houdt. Deze kraton is voor het groote publiek onherroepelijk gesloten en alleen bij bijzondere gelegenheden recipieert de vorst.

In deze tjipoeri, in het hart van den witgekalkten kraton, verblijft deze Javaansche vorst en leeft zijn leven, dat voor Europeanen in vele opzichten een gesloten boek blijft. Men kent Z.V.H. den Soesoehoenan bijna niet anders, dan zooals hij zich een zeldzame maal buiten Soerakarta vertoont, met een rijk en kleurig gevolg, met tientallen dienaren, die de poesoko, de rijksieraden en de persoonlijke benodigdheden van den vorst met zich dragen.

Een statige, rustig bewegende figuur met een typische spontaneïteit, welke voornamelijk wordt veroorzaakt door het groote zelfvertrouwen van dezen geboren heerscher, gekleed in uniform van generaal of in sierlijke Javaansche vorstendracht en versierd met de ereteekenen der zeer vele onderscheidingen, welke in zijn langdurige regeering hem toevielen.

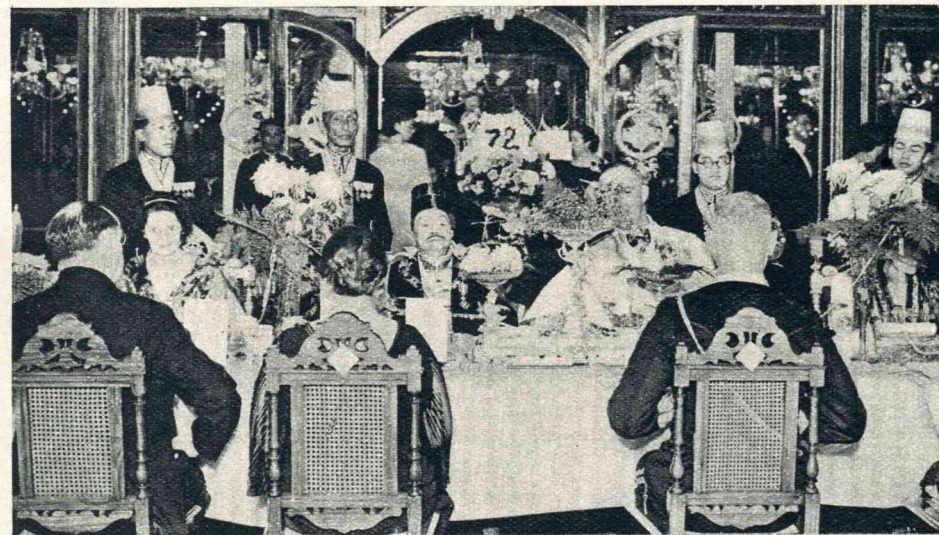
Maar in den kraton, op dagen dat géén recepties de officieele dracht noodzakelijk maken, is deze vorst een geheel andere figuur. . .

Onmiddellijk nadat de vorst is ontwaakt komen de hofbeamten zich melden en hebben langere en kortere conferenties plaats, waarbij verschillende beslissingen worden genomen, welke gewoonlijk blijken geven van een verrassend scherp zakelijk inzicht bij den grijzen vorst.

Na deze besprekingen baadt en kleedt de vorst zich. De dagelijkse dracht van den Pakoe Boewono bestaat uit een gebatikte kain en een overkleed van gewezen stof met bloemversiering. De vorst draagt dan een der „heilige“ krissen, welke dateeren uit den tijd voor de komst der Hollanders op Java, in den gordel. De hoofddoek wordt gedragen in den vorm van een band om het hoofd, waarbij de schedel onbedekt blijft. Tijdens het toiletmaken heeft het ontbijt plaats. Het bestaat uit een kop thee en een paar sneden brood.

Ongeveer elf uur 's morgens verschijnt de vorst dan in de parasdijo, waar rapporten en brieven worden bestudeerd, orders worden gegeven en

Tijdens een officieel diner in den kraton. In het midden de Soesoehoenan.

brieven gedicteerd. Kortom : de staatszaken worden behandeld.

Nadat om ongeveer half twee door een vrouwelijke kratonbeambte is gemeld, dat de Ratoe Hemas Z.V.H. bericht zendt, dat de rijsttafel gereed is, begeeft de vorst zich naar de eetzaal en luncht met de Ratoe Mas, de volwassen ongehuwde dochters en enkele kleindochters, die in den kraton zijn opgenomen.

Wanneer om drie uur de lunch is afgelopen, trekt de vorst zich terug in zijn particuliere vertrekken om te rusten tot ongeveer zeven uur, waarna de vorst zich weer kleedt als des morgens en vertoeft in de ngardopoero tot het tijd is geworden voor het avondmaal, dat omstreeks een uur plaats vindt.

Ontspanning zoekt de vorst in biljartspel en enkele kaartspelen of in rijtoeren door Solo, welke gewoonlijk een uur of twee duren.

Tweemaal in de week repeteeren de bedojo's en serimpi's in de sasonosèwoko, terwijl de vorst verblijft houdt in de parasdijo en dus een goeden kijk heeft op de dansen.

Het zal geen verwondering baren, dat in een hofhouding, welke honderdtallen van jaren vrijwel onveranderd bleef, onzegbaar veel traditie bewaard is. Dat een protocol werd geschapen, uitvoeriger en ingewikkelder dan zich beschrijven laat.

Daar is geen Javaan, die den vorst in staande houding zal naderen; geen Javaan mag een hogere zitplaats hebben dan de vorst. Hij is bij Gods gratie de hoogst geplaatste: bijna goddelijk. Tot in de kleinste kleinigheden wordt dit principe doorgevoerd, zoo sterk, dat de gouden koets van den Soesoehoenan wordt gereden door een Europeaan, omdat de bok hooger is dan de bank, waarop de Soesoehoenan zit.

De vereering, welke de Javaan voor zijn vorst koestert, is vrijwel onbegrensd. In hem ziet en adoreert het volk het kind van die groote, oude keizers van Java, wier geschiedenis van glans en schittering zich verliest in een nevelen-verhuld verleden. In hem vereert het volk den lijnrechten afstammeling van die vorsten van vroeger, in wier hand berustte leven en dood, wel en wee, goed en kwaad, alles wat het leven en de dood geven konden.

Vroeger als nu was de kraton het stralend en lichtend middelpunt van het rijk; daar leefde in eenzame grootheid de vorst, de heerscher. Aan hem de kunsten en wetenschappen, aan hem de beslissing in alle zaken van recht of geweld; keizers van den

Gouverneur Treur van Soerakarta na een bezoek aan den ruim zeventigjarigen vorst. Op deze foto is goed te zien, hoe de pajongdrager zorgt, dat de schaduw van de pajong (parasol) voortdurend zoo valt, dat de gouverneur in de schaduw blijft.

bloede bleven zij altijd en overal verre van het gewone volk, dat zich nederboog voor hen en hen vereerde.

Het is geen houding, wanneer de pangerans, de zonen van den vorst, knielen voor hun vader en in zijn tegenwoordigheid niet staan of loopen, doch met sierlijke bewegingen voortglijden in knielende houding. Het is geen houding en geen plicht, het is de aangeboren eerbied voor den vorstelijken vader, den uit vele keizers geborene, den rechtstreekschen afstammeling uit een verleden van pracht en praal en glans en gloed.

De naam Pakoe Boewono geeft volkomen weer hoe de Javanen hun vorst zien: de nagel waarmede het heilal in stand wordt gehouden. . .

Wat héél sterk achterblijft na een bezoek aan den kraton is de indruk van oneindige eenzaamheid. De eenzaamheid van een vorst.

En daar is niets, heelemaal niets triests in deze eenzaamheid. Soesoehoenan Pakoe Boewono heeft drie generaties achter zich. Op het oogenblik ziet hij in leven, rondom zich: vierenvertig kinderen, achtentachtig kleinkinderen, twintig achterkleinkinderen, in totaal dus honderdtweënvijftig nazaten.

Maar tusschen al deze afstammelingen staat hij, groot en eenzaam, de geëerbiedigde vorst, de keizer. . .

(Slot op pag. 24)

Een lid van de persoonlijke lijfwacht van den vorst, typisch om de oud-Javaansche kleederdracht en de wapenening met pijl en boog.

EEN KERSTNACHT IN EEN ☆ DONKER LAANTJE ☆

door
C. Locker Bol

Als Lester Harrison zijn oom Joe maar half zoo goed had gekend als hij zichzelf kende, zou hij er beslist niet aan hebben gedacht, de verre reis van Bengalen naar Engeland te maken om het Kerstfeest met hem te vieren. Toen hij echter dien middag in Croydon uit het vliegtuig van Parijs stapte, was hij nog vervuld van hooggespannen verwachtingen en na een afwezigheid van zes jaar zoo blij als een schooljongen, die met vakantie gaat.

Het was de dag voor Kerstmis. Zes dagen geleden had hij op zijn eenzame bungalow in het hartje van Bengalen toevallig in een oude krant gelezen, dat Joe Harrison na een dertigjarig verblijf in Amerika teruggekeerd was naar zijn geboorteplaats Benham en zich gevestigd had in „Nightingale Cottage”.

Dit onbeteekenende berichtje had een machtige uitwerking op hem gehad. Voor het eerst had hij zich eenzaam gevoeld en in een vreemd land. De Kerstmis stond voor de deur en met een huivering had hij gedacht aan de doodelijke verveling, waaraan hij die dagen ten prooi zou zijn. Hij had zich aangegrepen gevoeld door heimwee naar de in dit jaargetijde in nevels gehulde heuvels van Sussex, naar het vriendelijke Benham en naar de kilte en den mist, die bezit hadden genomen van de valleien. Hij had een visioen gekregen van een gezellig verblijf op „Nightingale Cottage”, van een met hulst en mistletoe versierde tafel en van een heerlijk diner, met kalkoen, truffels en een vlammenend plum-pudding. En toen was eensklaps zijn besluit genomen. Hij ging kennismaken met oom Joe en het Kerstfeest met hem vieren, al had deze dan ook in geen dertig jaar naar zijn familie omgekeken. Hij had maar één oom en die oom had maar één neef en die twee hoorden elkander ná te staan als vader en zoon....

Londen was vervuld van de bedrijvigheid en de intimiteit van het Kerstfeest. Het deed goed weer eens thuis te zijn na een lange afwezigheid. Hij kocht een aantal geschenken, gebruikte een late lunch en bedacht eindelijk, dat het goed zou zijn, als hij zijn komst vooraf aankondigde. Dus verzond hij een hartelijk telegram: „Zooeven gearriveerd uit Bengalen. Mag ik het Kerstfeest bij u komen vieren? Hoop vanavond welkom te zijn. Hartelijke wenschen vooraf.”

Hij onderteekende met zijn vollen naam — het was niet onmogelijk, dat oom Joe van het bestaan van een neef zelfs niet het flauwste vermoeden had. Toen begaf hij zich naar den trein en vroeg zich tijdens de reis nieuwsgierig af, hoe Joe Harrison zou zijn en hoe hij hem ontvangen zou....

Ruth Corell had dien middag den laten dienst op het postkantoor van Benham. Zij zat moederziel alleen bij de kachel en keek ongeduldig naar de wijzers van de klok, die vanmiddag van geen opschieten wilden weten. Thuis wachtten de Kerstboom, de Kerstgans en de plumpudding en zoolang zij hier zat, was er niemand, die zich aan al die heerlijkheden verlustigen kon.

Eensklaps begon het seintoestel te tikken. „Benham, Sussex — Benham, Sussex....”

Een telegram was iets bijzonders voor Benham, dat nog geen duizend zielen telde. Zij gaf het antwoordteeken en toen het telegram dóór was, las ze verrast de onderteekening.

„Van Lester Harrison — zou hij voorgoed hier blijven?”....

Zij had met Lester schoolgegaan en was later met hem bevriend gebleven. En zij kon zich hem nog heel goed herinneren met zijn bruine oogen en het kuiltje in zijn kin. Zij glimlachte stil, toen die bijzonderheden haar invielen. Vlug schreef zij het telegram over en schelde Berry, den postbode, die boven het kantoor woonde.

„Een telegram voor de Cottage, Berry. Haast je maar een beetje, anders is Lester Harrison er nog eerder dan jij.”

Toen Berry weg was, sprongen haar gedachten weer zes jaar terug — naar den dag, toen ze Lester voor het laatst had gezien. En nieuwsgierig vroeg zij zich af, hoe hij geworden zou zijn en of hij haar nog herkennen zou na zoo'n langen tijd.

Joe Harrison zat dien middag in zijn eentje voor het haardvuur in de bibliotheek van „Nightingale Cottage”. Hij was slecht geluimd; het gebeurde trouwens maar zelden, dat hij goed gehumeurd was. Maar vandaag was hij slechter geluimd dan anders. Hij was ontevreden op de heele wereld, maar het meest op zichzelf. Die donkere dagen van dezen tijd bevielen hem niet. Het kille weer van Sussex beviel hem ook niet. En Benham beviel hem nog minder.

Hij had er dom aan gedaan zich hier te vestigen. Hij had beter in Nice kunnen gaan wonen, of ergens anders in het Zuiden — daar waar het leven zonniger is en vroolijk. En waar elke steen en elke boom géén herinneringen opriep, zooals hier. Zijn hart had hem naar Benham teruggetrokken, toen hij erover dacht waar hij zich vestigen zou, om te gaan rusten, en jammer genoeg had hij niet voldoende weerstand geboden aan dien drang. Erg dom, want hij wist bij ervaring, dat de stem van het hart de onbetrouwbaarste is, waaraan een mensch het oor kan leenen.

Temidden van die verdrietige en sombere overpeinzingen kwam mrs. Collins aankloppen. „Een telegram voor u, meneer.” Zij sprak gedempt; luide stemmen kon Joe Harrison niet uitstaan.

Joe Harrison strekte zijn hand uit en draaide het telegram om en om. Hij kreeg een voorgevoel van een plaag, die hem bedreigde. Geen mensch ter wereld was zijn vriend en niemand kon hem iets goeds te telegrafeeren hebben. En dús moest het iets slechts zijn, waarmee men zoo'n haast maakte. Hij dacht aan zijn geld en aan zijn bankier. Toen verdween zijn aarzeling en maakte hij het telegram open.

Zijn sombere blik vloog over de paar regels. „Lester Harrison,” zei hij hardop, met een diepe frons van zijn wenkbrauwen. „Een zoon van John, naar vader genoemd....”

De huishoudster had de bibliotheek verlaten. In het huis was geen enkel geluid hoorbaar. En daarbuiten lag het leven rond de eenzame Cottage zoo roerloos en verstild, als hield het den adem in van verwachting. Het bleek, aarzende licht van den dag begon reeds huiverend te wijken voor de aansluipende schaduwen van den langen Kerstnacht, waaraan de devote gedachte zulk een geheimnisvolle herinnering koestert en bewaart....

Onder de betoovering van zulk een stilte en aangelokt door de speelsche vlammen van het vuur vliegen de herinneringen gemakkelijk aan en weten niet van wijken. Joe Harrison verweerde zich, maar zij braken zich baan door de barricade van zijn onwil heen. En als bliksemschichten zoo snel....

Twee kinderbedjes en een glimlachende moeder, die er zich heel diep overheen boog. Twee ravottende jongens op vaders knie. Een school en een knap meisje, tenger en fijn als 'n beeldje van Saksisch porcelein — Ellen van den dokter. Een college en twee jolige studenten; vroolijke vacaties en wandelingen in den maneschijn. Een donker laantje, een onvergetelijke zomeravond en een gestolen kus. Een vraag, een nacht van pijnigende onzekerheid en een brief als antwoord. Dan een verre reis — een vlucht....

„Nee!” schreeuwde Joe Harrison, opvliegend en een vuist heffend.

„Riep meneer?” vroeg de verschrikte huishoudster door een kier van de deur.

„Ja, kom hier!” gebod hij hard. In het duistere vertrek werd zijn gelaat beschenen door het rossig schijnsel van den haard. Het leek van steen en gebeiteld in trekken van onverzoenlijken haat.

„Als hier straks iemand komt, die zich mijn neef noemt — hoe heet ie....”

„Lester, meneer, ik ken hem wel,” kwam mrs. Collins hem glimlachend te hulp.

„'k Vraag je niets,” snauwde hij. „Als hij het waagt aan te bellen zeg je, dat ik niet voor 'm te spreken ben, hoor je! Géén doekjes erom winden, of uitvluchten zoeken — 'k wensch van een tweede bezoek verschoond te blijven. Ik ben niet te spreken voor Lester Harrison. Nu niet en nooit niet!”....

Zijn adem was uitgeput, hij liet zich in den stoel vallen.

„Goed, meneer; heel goed,” stamelde mrs. Collins. Toen viel de deur dicht en was Joe Harrison weer alleen. De klok in de bibliotheek sloeg zes uur. Door den stillen avond kwamen onde, bekende klanken aanhuppelen. „Dáár waar mijn wieg eens stond....”

Het dorpsklokje zong. Een weemoedige melodie, waarnaar hij ook vijftig jaar geleden reeds had liggen luisteren. In dat kinderbedje, waarover zijn moeder zich heenboog.

„Ik had verstandiger moeten zijn,” bromde Joe Harrison nijdig, „en hier nooit meer terug moeten komen.” Toen ontstak hij het licht.

Klokslag zeven uur stond Ruth gereed het kantoor te sluiten. Het zat er gelukkig op — nu vlug de sleutels boven afgeven en dan naar huis. Juist was zij in haar mantel gestoken, toen eensklaps de deur week. Er viel een koude luchtstroom binnen, tegelijk met een vreemd kliukende mannenstem. „Juffrouw, kan ik hier misschien telefoneeren met „Nightingale Cottage”?”

Zij wendde zich vlug om. In weerwil van den eenigszins uitheemschen klank had zij die stem terstond herkend. „Zeker, meneer Lester,” zei ze glimlachend, „maar u moet vlug zijn: het is streng verboden het kantoor na zevenen open te houden.”

Lester staarde haar verbluft aan. „Ruth Corell — waarachtig, 't is Ruth,” ging hij met uitgestoken hand op haar toe. Hij had de herinnering behouden aan een bleek, spichtig meisje, bloedarm en uit haar krachten gegroeid. En dit was een blozende jonge vrouw, stralend van gezondheid en levenslust. „Maar.... Ruth....” liet hij er een beetje dwaas op volgen. Toen begon hij te lachen. „Laat ik eerst even telefoneeren, als je haast hebt. Heb je dadelijk nog vijf minuten voor me?”

„Al waren het er tien — daar in den hoek is de cel.”

Lester werd eensklaps ernstig. Hij kwam regelrecht van de Cottage, vervuld van ergernis en boosheid. Aanvankelijk had hij werkelijk gedacht, dat mrs. Collins, die hij zich nog heel goed herinnerde, grapjes verkocht, toen zij hem zei, dat oom Joe hem niet ontvangen wilde. Maar het was hem spoedig duidelijk geworden, dat het haar bittere ernst was. Op zijn verbaasde vragen waarom niet, had zij hem niets kunnen antwoorden, dan dat zij er ook geen verklaring voor wist, en tenslotte had hij zijn koffer maar weer opgenomen en was naar het dorp teruggekeerd. Nog één poging wilde hij doen, om althans de reden te vernemen van die smadelijke afwijzing en in zijn hart bleef de hoop, dat alles een misverstand zou blijken te zijn.

Het stemde hem verheugd, dat hij zonder moeite verbinding kreeg met de Cottage.

„Met de Cottage — wie daar?” vroeg een snauwerige stem.

„Oom Joe, u spreekt met Lester,” begon hij opgewonden. Maar verder kwam hij niet. Aan den anderen kant klonk een slag en hij begreep, dat de microfoon wild neergesmeten en de verbinding verbroken was. Terneergeslagen verliet hij de cel.

„Is het gelukt, meneer Lester?” vroeg Ruth.

Zijn somber gezicht klaarde wat op. Welnu, als die haatdragende oude man daarginds niets van hem wilde weten, moest het maar zóó blijven. Hij zou geen moeite meer doen, als een kwajongen liet hij zich niet meer behandelen.

„Ja, 't is gelukt,” antwoordde hij. „Ik kan echter evengoed zeggen, dat het mislukt is. Ik heb een vergeefsche reis gemaakt — oom Joe weigert me te ontvangen.”

Ruth sperde haar oogen open van verbazing. Terwijl zij het kantoor sloot, vertelde hij met een

paar woorden van zijn ervaringen en daarop kreeg haar verontwaardiging de overhand.

„Maar waarom toch, waarom?” vroeg zij verbijsd. Zij stonden op straat in den kouden nevel en hij zag haar rilllen.

„Ik weet het niet, er schijnt hem een oude familie-veete dwars te zitten. Vroeger heb ik over zooiets wel eens vaag hooren spreken. Maar laten we doorloopen, je zult nog kouvatlen, als je blijft staan.”

Terwijl zij naast elkaar voortgingen, schenen die zes jaren tusschen hen weg te vallen. „Ik vind je erg veranderd,” zei hij met een bewonderenden blik op haar warme wangen, toen zij onder een lantaarn doorgingen. „Ik zou je niet hebben herkend, als je mijn naam niet genoemd had.”

„Anders dan jij,” lachte ze. „Je bent dezelfde gebleven. Ik herkende je terstond.” Toen viel het haar op, hoe hij met dien zwaren koffer liep te zeulen. „Waar moet je nu eigenlijk heen, Lester? Naar Coventry kan je niet meer, de laatste trein is al weg. En een taxi is hier niet te krijgen.”

„Ik logeer maar in de herberg,” zei hij. En spijtig voegde hij eraan toe: „k Vind het jammer, dat er weinig terecht zal komen van een huiselijke Kerstmis. Ik had me er zóóveel van voorgesteld.”

Ruth dacht na. Zou zij hem vragen den Kerstavond bij haar door te brengen? Haar hospita, die goede oude juffrouw Bargett, zou er niets op tegen hebben. Het zou gezellig zijn — als ze nu maar wist, of de eenvoudige tafel hem bevredigen zou. . . .

„Als ik niet overtuigd was, dat je heel wat beters gewend bent, zou ik je uitnoodigen bij óns feest,” zei ze eensklaps dapper. Terwijl zij hem aankeek, betrapte zij zich op het zachte verlangen, dat hij ertoe besluiten zou.

Lester ving dien blik van haar op. En opnieuw verbaasde hij zich over de verandering, die de jaren in haar uiterlijk hadden teweeggebracht. Zijn verdrietig gezicht klaarde op. „Ik zou het heerlijk vinden,” zei hij warm en dankbaar. „Mag ik?”

„Natuurlijk,” lachte ze. „We zijn toch oude vrienden, nietwaar?”

„Ja, dat zijn we,” beaamde hij met een vreemde stem. „Je zou me echter met recht kunnen verwijten, dat ik die vriendschap al die jaren verwaarloosd heb.”

Toen waren zij er.

In de bibliotheek van „Nightingale Cottage” waren alle lichten ontstoken. Zij joegen de schaduwen op de vlucht van een hangen winternacht, maar waren niet bij machte, de sarrende beelden van een gehaat verleden te verjagen. En evenmin konden de gesloten blinden de heldere klokketonen van Benham buitensluiten. Ieder vol uur zweefde er een ander wijsje de bibliotheek binnen.

„De man, die verre reizen doet. . . .”

Joe Harrison zat voor den haard en bedronk zich aan zijn menschenhaat. De liefde en de haat zijn de machtigste hartstochten, die bezit kunnen nemen van een menschenhart. Hun polen liggen ver uit elkander, zij zijn aan elkander tegengesteld. Maar zij raken elkaar in verterende kracht, als de horizon van de liefde niet verder reikt dan tot de bevrediging van het eigen Ik.

Zoo'n egoïstische liefde, die elken veredelenden invloed uitsluit, had Joe Harrison gekend. En toen hij teleurgesteld werd in zijn woelige verlangens, was zij zijn vloek geworden. Zij had al het goede en zachte in hem verstikt en onderdrukt voor den haat. En altijd door had die haat nieuw voedsel gevonden: in elken tegenslag, dien hij moest ondervinden, en in het minste leed dat hem bezocht.

„De man die verre reizen doet. . . .”

De laatste klanken van die oude melodie verstierven huiverend in de nevels, die boven de naakte velden hingen. Joe Harrison zat strak in het vuur te staren. Mrs. Collins was hem reeds tweemaal komen waarschuwen, dat het diner gereed was, maar met een norsch gebaar had hij haar weggezonden. „Ik kom wel. Eet u maar — ik wensch niet meer gestoord te worden. . . .”

De tweede en ongetwijfeld de belangrijkste episode van zijn leven trok aan zijn geestesoog voorbij. Zijn aankomst in Amerika, nadat hij hals over kop ver trokken was, de armoede die hij er geleden had en de lichamelijke en geestelijke ellende, waaronder hij gebukt had gegaan. Er kwamen hem dagen voor den geest, waarop hij zich gevoed had met afval van de straat, en andere dagen, waarop hij bijna bezweken was aan het machtige verlangen een einde aan alles te maken. En alle ellende, alle vernederingen en smaad waren voedsel geweest voor zijn haat, die onverzadigbaar leek in die dagen. . . .

Hij herinnerde zich den dag, toen hij ten einde raad bij den Engelschen consul had aangeklopt. De man ontving hem norsch en afwijzend, doch nauwelijks had hij zijn naam genoemd, of zijn gezicht was opgeklard.

„U had zich veel onaangenaams kunnen besparen, als u eerder hier was gekomen,” had hij gezegd. „Ik heb brieven voor u liggen en voldoende geld voor de terugreis naar huis.”

Gedurende één oogenblik was de dwaze hoop bij hem opgekomen, dat Ellen van den dokter van gedachten veranderd was. Inderdaad was die eene brief van haar, de andere van zijn moeder. Maar die hoop was terstond weer neergeslagen en in woede verkeerd.

„Dat geld kunt u terugsturen,” had hij geantwoord met een schamperen lach. „Ik zal mezelf wel zien te redden.”

Zoo was hij heengegaan — vervuld van nieuwe bitterheid om wat er in die brieven stond. Doch in weerwil daarvan hadden zij de goede uitwerking gehad, dat hij zich met nieuwen moed in den strijd om levensbehoud had geworpen. Hij wilde niet ondergaan, hij wilde niet beklagd worden. Hij zou hun toonen, dat hij hen niet noodig had. En dat het hem ernst was geweest met dat streven en dat hij niet vruchteloos had gevochten tegen de machten, die hem aan zijn pauperachtig bestaan gekluisterd hielden, werd bewezen, doordat hij thans hier zat als een welgesteld man, die vrijwel doen en laten kon wat hij verkoos. . . .

Joe Harrison lachte. Een vreemd, kil lachje, dat hard en hatelijk opklonk tegen de wanden. Ze waren allemaal dood, die hem vervolgd hadden in de droomen van zijn eenzame nachten. Maar zijn haat had de herinnering nog niet los gelaten. En evenmin de menschen, van wie hij een afkeer had gekregen, wyl ze konden lachen en gelukkig zijn.

Mr. Collins waagde het voor de derde maal aan te kloppen. „Vergeet meneer niet, dat ik om tien uur naar mijn dochter zou gaan?”

„Hoe laat is het dan?” vroeg hij, norsch opkijkend. De klok wees kwart over tien. „Ik kom eten,” besloot hij, „maar u hoeft niet te wachten, ga maar.”

In de eetzaal was de tafel gedekt als voor een festijn. Hij keek met een afkeurenden blik naar den gebraden kalkoen, die met hulst en mistletoe versierd was, naar de bloemen en het dennengroen. Hij had een afkeer van die feesten; waartoe was het nodig, de fantomen van het verleden opzettelijk op te roepen? Hij dronk een glas wijn, at alleen iets van het voorgerecht en keerde naar de bibliotheek terug. De klok sloeg elf uur; de toren van Benham zong: „Toen in dien hangen winternacht. . . .”

„In Bethlehems velden hielden wacht — de herders,” neuriede Joe Harrison. De wijn had hem wat opgevroolijkt. En hij gaf zich geen moeite meer het verleden uit zijn gedachten te verbannen. Hij durfde het aan. Hij liep naar zijn schrijftafel en

nam er drie brieven uit, beduimd en geheel doorge-sleten op de vouwen. Voorzichtig spreidde hij ze op de tafel uit.

De eerste besloeg slechts een paar regels. „Lieve Joe, ik hoop dat je niet boos op me zult zijn om dit antwoord. Ik heb lang en ernstig nagedacht, maar ik kan je geen hoop geven. Je begrijpt wel, waarom niet. Vergeef me, Joe. Als ik anders deed, zou ik niet alleen jou, maar ook een ander ongelukkig maken. Om van mijn eigen verlangen dan nog maar te zwijgen. Ik hoop, dat je 't niet erg vindt en dat alles zal blijven, zooals het tot dusverre was. Je Ellen.”

Er trok een bitter lachje om zijn mond, toen hij de twee deelen van dit briefje opzij schoof. Den tweeden brief las hij slechts vluchtig en met onrustige oogen. „Afgunst is een van de ergste ondeugden, waarmee een mensch behept kan zijn, lieve jongen. De eerste broedermoord werd bedreven uit afgunst. Het is niet mijn bedoeling je de les te lezen, ik wil je niet onaangenaam zijn. Maar een moeder mag haar zoon toch wel wijzen op de gevaren, die hem bedreigen. Gevaren, die voort kunnen komen uit zijn eigen fouten, waarvoor ieder mensch gewoonlijk min of meer blind wenscht te blijven. Bedenk dan, lieve Joe, dat het ware geluk niet ligt in wat wij najagen in onze hemelbestormende droomen, maar in wat we naar onze beste krachten hebben weten te bereiken, en in het aandeel, dat we hebben in het geluk van anderen. Ellen's liefde is nu eenmaal niet voor jou weggelegd en daarin had je je als een man moeten schikken. Leer je dat niet, dan zal het leven een ongelukkig en verbittert mensch van je maken. . . .”

Joe Harrison schoof ook dezen brief opzij. Hij was het minst gelezen van de drie — de éénige, die een zwakken weerklink vond in zijn hart. Toen gleden zijn oogen over den laatsten brief. Het schrift was beverig — huilerig, noemde hij het sarcastisch.

„Ik kón niet anders, Joe, geloof me toch. Ik was allang niet meer vrij, ik vóélde me althans niet meer vrij. En ik zou verraad hebben gepleegd aan het vertrouwen van een ander en aan mijn eigen gevoel, als ik anders had gedaan. Je vergist je, als je denkt, dat ik je hoop gaf dien avond in het Donkere Laantje. Laat ik volkomen oprecht zijn en bekennen, dat ik niet terstond neen durfde zeggen. Ik vreesde, dat je aan zou blijven dringen, en dat voorkwam ik door te zeggen, dat ik er eens over denken moest en den anderen dag schrijven zou. Ik heb alles eens goed nagegaan en werkelijk, Joe: ik kan mezelf niets verwijten. Dat wil echter niet zeggen, dat jou dan wel iets te verwijten is, hoor. Of het moest zijn, dat je ons allen zooveel smart aandoet door niet naar huis terug te keeren. Je moeder in de eerste plaats, maar je broer en mij niet minder. John begrijpt er niets van. Je moeder heeft de reden van je plotseling vertrek voor hem verzwegen; dat vond zij beter. En ik kan er heelemaal moeilijk over spreken. Keer terug, Joe, je moeder. . . .”

Vervolg op pag. 26

IN PIJLSNELLE VAART

DE WERELDSCHOKKENDE MONA LISA-DIEFSTAL!

Romantiek van een armen arbeider en een kostbaar kunstwerk

Het is thans 25 jaar geleden, dat het wereldvermaarde schilderij „Mona Lisa” — de vrouw met den raadselachtigen glimlach — van Leonardo da Vinci door een Italiaanschen arbeider uit het Louvre-museum gestolen werd. Deze brutale diefstal veroorzaakte in Frankrijk een hevige consternatie — de verontwaardiging was zóó groot, dat belangrijke politieke kwesties van den dag zelfs op den achtergrond werden geschoven. Het regende protesten tegen de directie van het Louvre, door wier laksheid een dergelijk schandaal mogelijk was, en tegen de politie, die ondanks de zorgvuldigste onderzoeken het beroemde doek niet kon opsporen. Tot welke gevolgen deze geruchtmakende zaak aanleiding gaf, door wie, en op welke wijze het schilderij ontvreemd werd en weer in het bezit van het Louvre geraakte, beschrijft het interessante artikel, met welks publicatie we in dit nummer aanvangen.

De jeugd van Vincenzo Perruggio

Op den leeftijd van twaalf jaar ving voor Vincenzo Perruggio reeds de periode van arbeid aan. De kleine woning van zijn ouders in Dumenza begon onder den rijken kinderzegen te klein te worden en zoo werd hij de wereld ingestuurd met de dringende vermaning vlijtig te werken, geld over te sparen en dit naar huis te sturen.

De wereld! Deze bestaat voor den jongen Vincenzo uit de groote stad Milaan, waarheen de straatweg voert, die langs de ouderlijke woning loopt. Verder heeft hij wel eens gehoord van Rome en van Parijs, de stad in het buitenland, waar eenige bloedverwanten van hem hun geluk beproeven.

Vincenzo krijgt van huis een oude, houten kist mee, die zijn schamele eigendommen kan bevatten: een hemd, een paar kousen en enkele zakdoeken. De kist is veel te groot en voor de zwakke kinderarmen te zwaar — hij moet haar op de schouders dragen. En toch voelt Vincenzo zich gelukkig en rijk. Want hij heeft de oude gitaar mogen meenemen, die jarenlang ongebruikt in een hoek heeft gelegen. Hij weet niet eens of er nog geluid uitkomt, maar dat hindert niet. Het instrument is voor hem een stuk rijkdom, zijn eenige luxe. Zoo trekt de jongen de wereld in.

Waarheen?

Zijn ouders hebben gezegd: hij moet om werk vragen. Hij gaat van huis tot huis. Er zijn veel huizen en nog méér menschen, doch er is weinig werk. Eindelijk, doodelijk vermoeid, vraagt hij in een schilderswerkplaats, of hij hier niet een nacht met zijn kist mag slapen. Het kan den meester niet schelen, dat er in de werkplaats, bij al den rommel, nog ergens een bengel ligt. Den volgenden morgen krygt Vincenzo te eten, hij doet wat loopwerk en het slot is, dat hij mag blijven.

De jaren verstrijken — Vincenzo wordt twintig jaar en nog steeds is hij bij den schilder. Ongemerkt groeide hij op. Nimmer trok hij de aandacht, zijn gedrag was rustig en bij zijn werk toonde hij de noodige vlijt. Totdat — hij eensklaps vertrok! De meester verwonderde zich hierover. Hij meende, dat dit jonge leven nimmer iets zou verlangen. Nooit was het bij hem opgekomen, dat deze Vincenzo ook een mensch is met eigen zorgen en hoop, eigen wenschen en teleurstellingen. Hoe kon hij bij den zwijgzamen jongen ooit een heimwee naar Dumenza hebben vermoed en den wensch, zich daar eens een huis te kunnen bouwen voor zich en zijn ouders.

Ook in zijn verdere betrekkingen bleef Vincenzo de gewillige helper, die altijd tevreden was, nooit dronk, zich niet met meisjes bemoeide en alles, wat hij kon oversparen, naar zijn ouders stuurde. Zoo zou het altijd zijn gebleven, indien hij niet herhaaldelijk over Parijs had hooren spreken. Daar woonden bloedverwanten van hem, die in hun brieven niet uitgepraat raakten over de heerlijkheden van de Fransche hoofdstad. Dáár kon men leven, veel geld verdienen en een „signore” worden! En ook Vincenzo wilde op een zekeren dag naar Parijs trekken.

Zijn vrienden lachten er om. De afgetrokken en

bedeesde Vincenzo — naar een vreemd land — waar men een heel andere taal sprak. Het was eenvoudig belachelijk!

Vincenzo nam den spot gemoedelijk op. Hij werkte, spaarde en spaarde, totdat hij, zonder van de geldzendingen naar huis iets af te doen, voldoende bij elkaar had, om de reis te durven wagen. Toen was hij eensklaps verdwenen, en mét hem zijn houten kist, waarvan de inhoud in den loop der jaren met eenig gereedschap en een paar verfpotten was vermeerderd.

In Parijs huurde Vincenzo Perruggio, achter de Place de la République, een armoedige arbeiderswijk, een kleine zolderkamer. Weldra vond hij dan hier, dan daar werk, maar desondanks voelde hij zich niet zoo gelukkig als in Italië. Het bleek hem al gauw, dat Italianen bij de Parijsche arbeiders niet erg geliefd waren. Menigen scherpen en onverdienen spot moest hij in ontvangst nemen en dit werd er niet beter op, toen hij zich ook hier den bedeesden en stillen jongen man toonde. Probeerde hij zich van tijd tot tijd eens aan te passen, dan mislukte dit steeds. Werkte hij snel, gewillig en netjes, dan was hij een „baantjesjager”; kleedde hij zich eenvoudig, dan werd hij uitgelachen; trachtte hij zich aan den Franschen smaak aan te passen, dan werd er nog harder gelachen. Hij was en bleef steeds de „macaroni-eter,” die in Parijs niet thuis hoorde. Zoo werd hij de eenzame, die 's avonds na gedane arbeid naar huis ijde en daar zwaarmoedig op zijn gitaar tokkelde.

De geschiedenis van het groote kunstwerk

Eindelijk vond Vincenzo Perruggio, de bescheiden, eenvoudige jongeman, geschikt voor talloze werkzaamheden, een betrekking als factotum in het Louvre-museum. Hij had daar eens mogen meehelpen, toen een oud schilderij van een nieuwe lijst moest worden voorzien en bewees toen, dat hij geschikt en voorzichtig was. Daarom mocht hij blijven. Men gaf hem een stofdoek en zei met een gemoedelijk lachje: „Hier, Vincenzo, je kunt het stof van de schilderijen afnemen. Begin maar dadelijk met het schilderij, dat we zoo juist hebben ingelijst, van de op hout geschilderde dame, die, met de armen over elkaar geslagen, een beetje lacht! Het moet je plezier doen, want ze is een landgenoot van je; zij komt ook uit het land van de macaroni-eters!”

Vincenzo gaf eigenlijk niet veel om schilderijen. Maar daar dit portret een landgenoot van hem voorstelde, bekeek hij het eens nauwkeuriger en zoo groeide er tusschen hem en het beeld in zijn eenzame uren een merkwaardige verhouding. Dikwijls leek het hem, alsof de glimlach van de vrouw op het schilderij in werkelijkheid een heimelijk schreien was, als dacht ze treurig en vol verlangen aan het verre vaderland. Dan weer leek het hem, alsof ze goedig en opgeruimd glimlachte, zooals eens zijn moeder deed, toen hij huilende bij haar kwam met een kleine verwonding, die hij onder het spelen had opgelopen. Weldra ging hij van het schilderij houden en hij werd jaloersch op de bezoekers van het Louvre; onver-

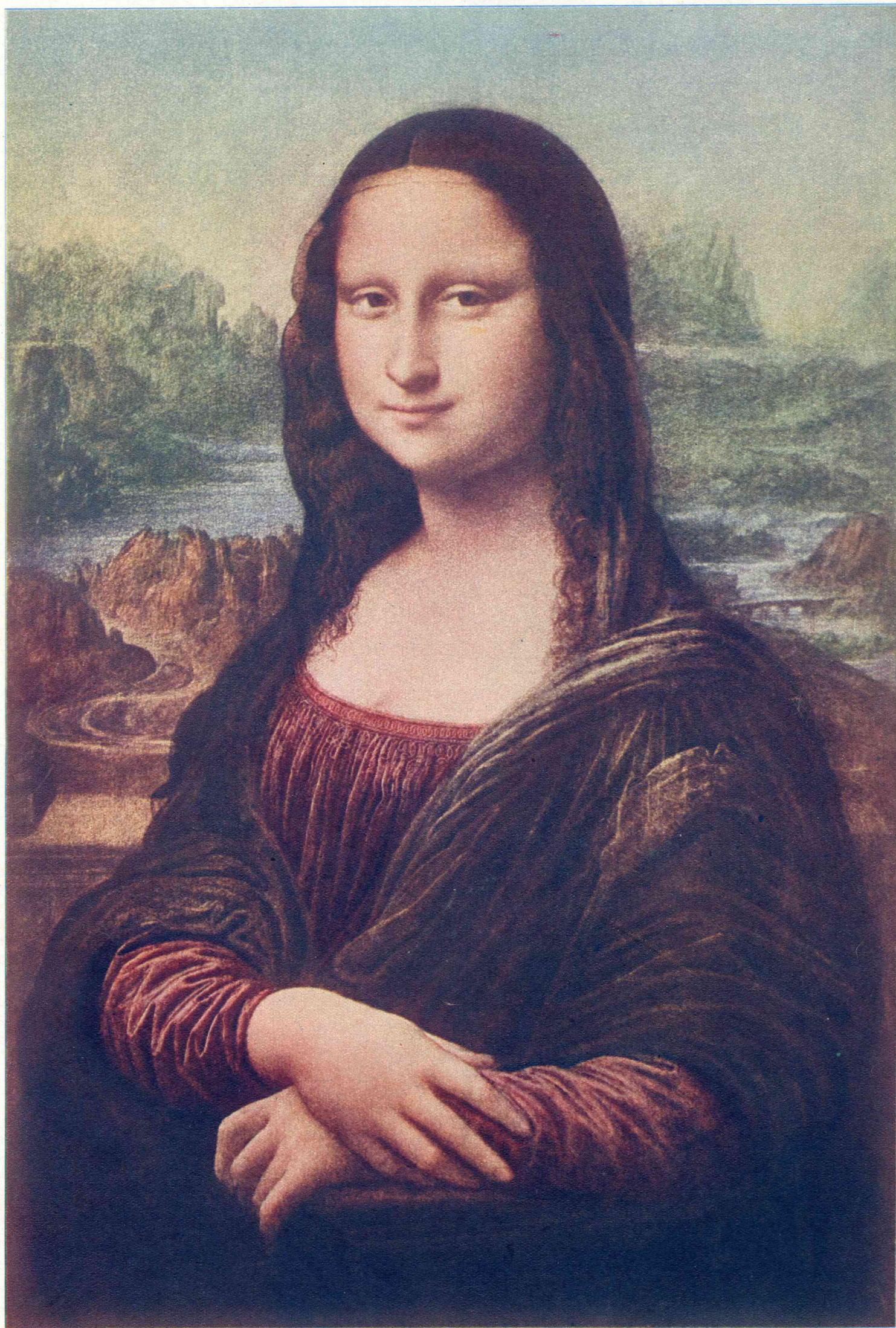
schillig of ze het schilderij aandachtig bekeken, dan wel achteloos voorbijliepen. Hij voelde zich in zijn landgenoot beleedigd, zoodra iemand zich in het schilderij verdiepte; hij vond de vele „achs” en „oh's” en „prachtig” van de vreemdelingen, die bij troepen tegelijk voorbij het beroemde schilderij werden gedreven, leugenachtig. Hij wond zich op over de vele Parijsenaars, die met hun familie uit de provincie naar het museum trokken, omdat het zoo hoorde, hoewel ze van het bestaan van het schoone, Italiaansche schilderij niet eens afwisten.

Iederen morgen, voor hij met zijn werk begon, bracht Vincenzo een bezoek aan zijn „landgenoot” en keek haar vragend aan. Dan gaf haar treurige glimlach hem steeds meer de overtuiging, dat hij, evenals zij, zijn vaderland niet meer zou terugzien, dat hij niet de man was om zijn plannen te verwezenlijken, namelijk welgesteld naar Dumenza terug te keeren, zich een huis te laten bouwen, de ouders bij zich te nemen en met een sigaar in den mond te staan kijken, terwijl anderen werkten. Hij zou altijd een onbekende, geminchte vreemdeling in dit land blijven. Ja, was hij maar zoo'n rijke Amerikaan, een van hen, die zich dagelijks voor het schilderij lieten brengen en dan hield en ongeneerd in verschrikkelijk Fransch hun bevreemding tot uiting brachten, de beroemdheid te hebben gezien, dan zou niemand het wagen hem af te stooten en te minachten. Maar hij, de arme Italiaan, zou hier altijd de „macaroni-eter” blijven. Omdat hij op twaalfjarige leeftijd dom en onwetend vanuit Dumenza de wijde wereld werd ingestuurd, zou hij zich altijd voor een stuk brood moeten afbeulen en nauwelijks een paar centen voor thuis kunnen oversparen. Voor zoo'n armen kerel bestond ook de kunst uit niets anders dan voorwerpen, die nu en dan moesten worden ingelijst en dagelijks afgestoft.

Vincenzo had uit de gesprekken van de vreemdelingen langzamerhand wel zóóveel geleerd, om te weten, dat „zijn” schilderij, zijn landgenoot in de „Salle carrée”, het werk van een beroemd schilder was en „Mona Lisa” of ook wel „Gioconda” werd genoemd. Hij had ook gehoord, dat het meerdere honderdduizenden francs waard was, maar desondanks daarvoor niet kon worden gekocht. Zelfs de rijke Amerikanen konden er voor hun toch zooveel waardevoller dollars geen beslag op leggen. Dat begreep Vincenzo niet. Als een werkkieel tien francs kost en ik moet er een hebben, dan spaar ik tien francs, tel ze neer en de kiel behoort mij. Als ik vijfduizend lire voor een huis in Dumenza bij elkaar heb, dan kan ik me daar een huis laten bouwen. En als deze Mona Lisa...

Verschrikt onderbrak Vincenzo zijn gedachten. Hij voelde plotseling, als een lichamelijke aanraking, den blik van het portret op zich rusten. Dit schilderij, dat zoo stevig in de lijst zat, waarin hij het zelf had helpen zetten — een zwaar raam van hard hout en een dikke glasplaat! Maar waar was deze lijst plotseling gebleven? Verdwenen! Mona Lisa staat bevrijd, in levenden lijve voor hem! In haar blanke armen, die anders zoo luchtig over elkaar zijn gekruist, klopt het leven. Ze schijnen naar iets te zoeken. De blanke handen strekken zich uit, alsof ze iets willen grijpen. Ze grijpen hem, den armen Vincenzo Perruggio uit Dumenza! Ze houden hem vast! Het verschrikkelijkste is, dat alles geschiedt zonder eenig geluid en zonder inspanning; het is, alsof de handen wisten, dat ze zich niet behoefden in te spannen, omdat het slachtoffer van zelf wel zou meekomen.

Vincenzo doet een heftige, laatste poging. Met een ruk bevrijdt hij zich van den aanblik der bangstigende handen. Na de verlossing kijkt hij schuw op naar het gezicht van het spookachtige beeld. Dan ziet hij tot zijn ontzetting, dat het den blik rechtstreeks op hem houdt gericht. Een geheimzinnige triomf ligt in de oogen, die tegelijk door hem heen zien in wijde verten, onderzoekend met een lach vol

DE „MONA LISA“, HET BEROEMDE MEESTERWERK VAN LEONARDO DA VINCI

PEREZ

PERZISCHE TAPIJEN

AMSTERDAM - Singel 480 b/h Koningsplein

ROTTERDAM - 's-GRAVENHAGE - UTRECHT

KUSSENS EN KLEINE KLEEDJES ZIJN WELKOME GESCHENKEN

**U hebt het zelf in de hand
of Uw kind goed wil eten.**

In 5 weken 5 pond toegenomen.

Begin U er maar eens mee regelmatig 1 of 2 maal per dag een kop Ovomaltine te geven. Dan zal het U spoedig opvallen, niet alleen hoeveel flinker ze worden, hoeveel of ze aankomen, maar ook, hoeveel beter ze gaan eten.

Ook daarvan is Ovomaltine de oorzaak. Naast de voedende en versterkende bestanddelen bezit het een element, dat we diastase noemen en dat een sterken eetlust opwekt. Het dagelijks gebruik van een kop Ovomaltine is een weldaad voor Uw kind. Juist nu, in de groei-periode, legt U de kiem voor de gezondheid van later. Ovomaltine is een kracht-voedsel, opgebouwd uit de voedende bestanddelen van de beste natuurproducten waaraan alle ballaststoffen onttrokken zijn. Ovo is kracht in extractvorm. Anderhalve dessertlepel in een beker melk verdubbelen de voedingswaarde van die melk.

Begin er eens mee Uw kind dagelijks een kop Ovo te geven. Elke apotheker en drogist zal het U gaarne leveren.

OVOMALTINE

IN BUSSEN
VANAF 60 CENT

MEER LEVENSKRACHT

DE MEEST ACTUELE OPLEIDINGEN

vindt U aan ons Instituut! Een degelijke studie onder deskundige leiding, **mits in de goede richting**, kan Uw toekomst verzekeren.

Bijv.: Onze nieuwe luchtvaartcursussen (vliegtuigconstructie, meteorologie, motorenkennis enz. enz.); Agent levensverzekering; M.O. Aardrijkskunde (nieuwe sociografische richting); M.O. Staathuishoudkunde (ook onderdelen, zoals het geld en goudproblemen); Handelswetenschappen; Talen; Paedagogiek. En niet te vergeten onze bekende opleidingen: H.B.S.; Staatsexamen; M.U.L.O.!

Vraagt eens onder No. 52 het prospectus, dat U interesseert!

INSTITUUT VOOR SCHRIFTELIJK ONDERWIJS

WETENSCHAPPELIJK NIEUWS N.V.

Leliegracht 30

Tel. 33044

Amsterdam-C.

wreede gelatenheid, vol koude onbarmhartigheid. ...

Vincenzo Perruggio, de arme onwetende werkmans in het Louvre, siddert. Wat wil die vrouw van hem? Wat bedoelt ze met dien glimlach? Dat is geen begrijpend medelijden meer; geen moederlijke liefde; dat is genadeloos. Waar komt dit lachen vandaan? Zoekt het iets in zijn ziel?

Vincenzo staart naar het schilderij als de vogel naar de slang, die hem in den ban van haar sturende oogen houdt gevangen. Neen! Neen! hij meent het luid te hebben uitgeschreeuwd; ik ben een levend mensch! Hij slaat de handen voor het gezicht. Ik ben Vincenzo Perruggio, en dit hier is een schilderij, niet anders dan een beschilderd stuk hout! Hij stampet met de voeten op den grond om zich er van te overtuigen, dat hij nog meester over zijn ledematen is. Nu wil hij bewijzen, dat niet de geschilderde Signora over hem, maar hij over haar macht heeft. Hij neemt zijn stofdoek en veegt over het schilderij, een keer, nog een keer en steeds opnieuw.

Eindelijk houdt hij op. Uitdagend kijkt hij het schilderij aan. Arme sukkel, vertolken de oogen met bijtenden spot, merk je nog steeds niet, hoe je aan mij bent onderworpen? Je bent mijn slaaf, net goed genoeg om het stof weg te vegen. Maar spoedig zal ik andere diensten van je vergen en je zult me gehoorzamen. ...

Vincenzo loopt weg. Hij uit de „Salle carrée”.

Diep beschaamd zit hij op zijn zolderkamer. Zoo ver is het al met hem gekomen, dat een stuk hout, een vrouwenportret, geschilderd op hout, met hem speelt, met hem, die rijk naar zijn geboorteplaats en naar zijn ouders wilde terugkeeren! Hij loopt reeds naar de dertig, maar heeft het nog niet verder kunnen brengen dan tot een arbeider, dien men in het Louvre als schilder, meubelmaker en glazenmaker, doch meestal als stofafneemer gebruikt. Een factotum is hij, een „Manusje van alles”, zooals zijn Franche vrienden hem spottend noemen. Ze hebben gelijk — hij beteekent niets! Hij kan werkelijk niets! Meisjes — ze willen niets van hem weten! En nu schrikt hij, de domkop uit Dumenza, van een geschilderde vrouw! Ja, Vincenzo moet het zichzelf toegeven; hij is geschrokken.

Vincenzo slaat met de vuist op de oude, wankle tafel en springt overeind. Door een vrouwen-schilderij laat ik me niet voor den gek houden! Ik ga er nog eens naar kijken, nu nog, direct! Of, bezint hij dan, ik kan beter eens bij die fijne lui gaan staan en hooren wat ze over het schilderij zeggen. Misschien steekt er toch een geheim achter.

Vincenzo stelt zich sindsdien steeds op in de nabijheid van de bezoekers aan het schilderij en luistert. Hij verneemt, dat al verschillende schatrijke menschen zich diep-ongelukkig hebben gevoeld, omdat ze de Mona Lisa niet kunnen krijgen. Dat ze er groote bedragen voor hebben geboden. Maar zelfs al zouden Rockefeller, Carnegie en Morgan hun reuzenvermogens bij elkaar leggen, dan kregen ze de Mona Lisa nog niet — die blijft waar ze is, in het Louvre. Hij hoort verder, dat de geleerdste mannen ter wereld jarenlang hebben gestudeerd over de vraag, of het schilderij hier werkelijk de echte Mona Lisa is, en de een zegt: „Ja!” en de andere: „Neen!”

En dan hoort hij den naam „Leonardo”. Allen spreken hem met eerbied uit. Langzamerhand komt Vincenzo ook hier achter: deze Leonardo is een zeer beroemd man geweest, de grootste en geleerdste uit zijn tijd, ja, uit de geheele eeuw. Koningen, hertogen, ja

zelfs de Heilige Vader in Rome waren gelukkig, als die Leonardo hen met een bezoek vereerde.

En het schilderij? Dat is slechts een stuk hout met kleuren erop. Het moet een groot kunstwerk zijn, waaraan een geheim is verbonden. „De meester zelf moet hebben verklaard, dat het niet heelemaal gereed was,” hoort Vincenzo op een goeden dag zeggen, tijdens een gesprek tusschen twee vreemdelingen. Wat moet die Leonardo dan een streng meester zijn geweest, verbaast Vincenzo zich, als hij zelf niet tevreden is over een werk, dat nu reeds eeuwenlang door de heele wereld wordt bewonderd. En daarom, ook dit komt de kleine man uit Dumenza te weten, heeft de meester het niet aan den opdrachtgever, den echtgenoot van Mona Lisa, overgedragen.

De echtgenoot! Wie mag die Mona Lisa, die Gioconda, zooals anderen haar noemen, toch zijn geweest? Ook hier komt Vincenzo achter. Ze was de derde vrouw van een rijken Florentijn en had den leeftijd van dertig jaar, toen de meester met het schilderij begon — langer dan drie jaar heeft hij er aan gewerkt. Toen was ze dus vijf jaar ouder dan Vincenzo nu. Maar wat ze voor een mensch was, hoe haar leven verliep, dat hoort hij niet. Dit weet trouwens niemand. Evenmin is het bekend, waarom de groote Leonardo haar in deze houding schilderde; of hij het zoo had gewild, of zij zelf, of de opdrachtgever, de echtgenoot van de mooie Lisa.

Ze weten er eigenlijk dus niets van. Dit stelt Vincenzo vast. Ze zijn niet verstandiger dan hij, en hij, de jongen uit Dumenza, is niet dommer dan de gewichtige menschen, die zich zoo geleerd voordoen!

Wat weten ze? Dat een groot geheim vanaf het begin met het schilderij is verbonden. Dat weet hij zelf ook; misschien nog beter dan zij. Den volgende morgen vroeg, nog voor de bezoekers komen, zal hij zijn Mona Lisa nog eens heel alleen bekijken.

Als uit de verte wenkt haar blik hem toe. Ze schijnt hem toe te fluisteren: Heb je nu ook gemerkt, dat de menschen, al doen ze nog zoo gewichtig, allen even dom zijn? De menschen peinzen veel te veel en zien daarbij het voor de hand liggende over het hoofd. Ze weten niets, omdat ze altijd veel te veel willen weten. Leonardo, de groote meester, heeft mij erkend als de eeuwige vrouw. Daarom moest hij dezen glimlach op mijn gezicht schilderen. Het beteekent het eeuwige geheim van de vrouw, de zich gevende, maar heersche, steeds nieuwe koningin van het leven. Wat ben jij, onbekende Vincenzo, voor mij en m'n glimlach? Niets! Maar toch niet minder dan al de andere menschen, die hier heen reizen om te trachten achter mijn raadsel te komen. Je denkt, omdat je moeder eenvoudig en arm is, omdat jij van een dorp komt, dat je minder bent? Ach, Vincenzo, nooit heeft er zó'n armzalige vrouw in Italië gewoond als het dienstmeisje Catarina uit het kleine Vinci. Maar ze heeft haar klein, onbekend dorpje een schitterenden naam verschaft. Voor alle tijden. ... door haar zoon. Want ze was de moeder van den grooten Leonardo: Leonardo da Vinci! Was uit die vrouw van Vinci geen kind geboren, dan zou er ook geen Mona Lisa zijn. Want niet zij, het model, waarnaar de meester schiep, was groot, maar het werk zelf, waarin hij het geheim der vrouwen legde. En omdat het een eeuwig geheim zal zijn, vanaf het ontstaan tot aan het einde der menschheid, daarom moest zijn werk onvoltooid blijven. Men vecht om mij — ik ben

het waardevolste bezit der menschen en niet voor al den rijkdom ter wereld te koop. Ik werd geschapen door den grootsten onder alle kunstenaars. Hij gaf me niet aan Signore Giocondo, mijn burgerlijk echtgenoot. Hij zei, dat het werk niet volmaakt was en de koopman begreep hem niet. Eerst, toen koning Frans van Frankrijk er om smeekte, gaf Leonardo hem zijn Mona Lisa. De vorst liet voor mij in zijn slot Fontainebleau de gouden zaal ontruimen, de zonnekoning Lodewijk XIV nam mij mee naar zijn nieuwe slot Versailles, als het grootste kunstwerk uit zijn rijk. En toen de koningen verdwenen, bewees de natie mij nog koninklijke eer. Ze brachten me hierheen, in de eerste en mooiste zaal van het Louvre. En nu heb ik jou, domme vreemdeling uit Dumenza, aan mij onderwerpen, zooals ik al die anderen aan mij zou kunnen onderwerpen. Ik weet, dat je hier wordt bespot en uitgelachen — ik weet, dat je naar je ouders verlangt. Je wenschen kunnen in vervulling gaan, als je slim bent.

Vincenzo siddert. De geheimzinnigste aller vrouwen openbaart zich aan hem. Ze glimlacht hem toe, niet meer angstwekkend, maar vriendelijk. Hij zal dus niet veracht blijven, niet meer voortdurend gebrek behoeven te lijden, een huis kunnen laten bouwen in Dumenza? Hij, de armzalige arbeider, wiens gansche vermogen nog slechts bestaat uit dezelfde houten kist van achttien jaar geleden?

Parijsche streken

Het besluit is genomen: Vincenzo zal de Mona Lisa rooven! De uitvoering van deze daad lijkt hem niet lastig. De bewaking van de kunstschat in het museum is reeds lang het onderwerp der spottereien van de Parijzenaars. Het vertrouwen, dat monsieur Dujardin-Beumetz, de staatssecretaris van „Beeldende kunsten”, en monsieur Homolle, de directeur van het Louvre, in het publiek stellen, is werkelijk ontroerend. Diefstallen uit de openbare Parijsche galerijen zijn aan de orde van den dag en bijna als een soort gezelschapsspel te beschouwen. Wie het publiek wil bewijzen, hoe veilig de musea worden beschermd, die haalt onder den neus van een oppasser een kunstwerk weg en maakt eenige dagen later den diefstal in een krant bekend. Dan merkt het museum-bestuur het meestal ook.

In dit opzicht zorgen vooral de lastige journalisten voor wat vroolijkheid. Zoo liet het blad „Excelsior” kalmpjes een Isis-standbeeld van twintig kilogram stelen en maakte de daad toen zelf bekend. Zeker zou dit geval goede vruchten hebben afgeworpen, als niet het bestuur van de Oost-Aziatische afdeling zich over deze prachtige, echt Franschen streek zóo vroolijk had gemaakt, dat het bijna niet tot bedaren kon komen. Eerst toen de „Paris Journal” direct daarna berichtte, dat op haar redactie-bureau een man was verschenen, die, om te bewijzen, dat hij ook een ervaren museum-dief was, uit zijn voorraad gestolen voorwerpen een dertien kilo zwaar Phoenicisch beeldhouwwerk had getoond, werden de gezichten der bestuurders langer. En een redacteur van de „Matin” beschreef tot groote pret van zijn lezers, hoe hij 's middags na den roep „Sluiten” in een Louvre-zaal zijn nachtleger had opgemaakt en tot aan den roep „Openen” op den volgende morgen van een ongestoorde nachtrust genoot.

Dit alles is aan Vincenzo Perruggio bekend. Hij heeft ook gelezen, dat nog slechts enkele weken geleden, bij de behandeling der kunstbegroting in de

kamer, de afgevaardigde Paul Boncour een donderende rede tegen dezen toestand heeft gehouden. Als er niet meer bewakingspersoneel werd aangesteld en de kunstwerken door veiligheidsinstallaties beschermd werden, dan zou eens de dag komen, dat de natie het verlies van haar grootste kunstwerken zou betreuren! Maar Vincenzo weet ook, dat deze rede niets uitwerkte. Op de galerij waren de dikke, gezeten burgers verontwaardigd opgesprongen en hadden met bijtende woorden hun meening te kennen gegeven: Of de belasting nog niet zwaar genoeg drukte, en of de afgevaardigden er niet waren om publieke uitgaven te verlagen, in plaats van ze te verhoogen! Ze verzekerden, dat ze zich bij de volgende verkiezingen zouden herinneren, wie er voor het verkwistende voorstel had gestemd.

Neen, denkt Vincenzo, moeilijk is het niet om een schilderij uit de „Salle carrée” mee te nemen. Je tilt het schilderij kalm van den muur en gedraagt je dan verder heel rustig. Dan kon het vast niemand opvallen, zelfs niet, wanneer iemand toevallig naar hem mocht kijken. Het glas en de lijst dienden te worden verwijderd, dat was te zwaar. Verder maak je gebruik van de deur, die uitkomt op de trap naar de binnenplaats, de Cour Visconti. Bij wijze van voorzorg kan je de klink aan den binnenkant van deze deur los-schroeven en meenemen, om zodoende eventueelen achtervolgers den weg langs de trap te versperren. In het gebouw zelf kan je het schilderij het beste onder den witten, ruimen werkkiel dragen, op straat wikkel je het er in. Volbreng je dit alles met de noodige voorzichtigheid, dan valt niemand iets op.

Nog eenmaal kijkt Vincenzo de Mona Lisa aan. Doe ik er wel goed aan? vraagt hij zich af. — Kijk hier in de „Salle carrée” om je heen, schijnt de glimlach te zeggen, alles wat je hier ziet is door Italiaansche meesters gemaakt. Alles is in Italië ontstaan! Alles heeft eens aan Italië behoord! Je kunt Italië rijk en gelukkig maken, als we weer naar ons vaderland teruggebracht worden. De vreemdelingen, die hier komen, zullen dan dáárheen moeten reizen.

Daar tilt Vincenzo Perruggio, de werkmans in het Louvre, van wiens bestaan de heeren Dujardin-Beumetz, Homolle en Paul Boncour niet het minste vermoeden hebben, Leonardo's werk van den haak. Het is heel los opgehangen, zoodat geen copist zich er over kan beklagen, dat hij het schilderij niet dadelijk in de gewenschte belichting kan brengen. Met vak-kundige voorzichtigheid neemt Vincenzo het uit de zware lijst, zet het dan tegen den muur, om de lijst en het glas naar 'n tamelijk ver verwijderde rommelkamer te brengen, keert dan terug en verbergt het portret onder zijn witten kiel. Binnen weinige oogenblikken heeft hij de deurklink afgeschroefd. Hij laat de deur achter zich in het slot vallen en loopt ongehinderd de trap af naar de Cour Visconti. Daar ontmoet hij den eersten hinderpaal. De glazen uitgang, die naar de Cour Visconti voert, is aan den buitenkant gesloten. Vincenzo ziet een collega voorbijgaan. Hij klopt. En deze sluit dadelijk bereidwillig open. Ze schudden elkaar de hand. Wat een prachtige morgen! Inderdaad een fijne morgen! Gemoedelijk nemen ze afscheid. Vincenzo trekt zijn witten kiel uit en wikkelt Leonardo's beroemdste schilderij erin. Dan wandelt hij rustig en kalm naar zijn zolderkamertje achter de Place de la République.

(Wordt vervolgd)

MARTINI

.. verhoogt de feestvreugde!

DROSTE

voor Kerstfeest en „Oud en Nieuw”.

Kerstmanntje en Tractatiemannetje gaan hand in hand en brengen U de fijne Droste tractaties, die bij het feest hooren: KERSTKLOKJES, HULST-BLAADJES, KERSTKRANSJES, BONBONS.

Droste ALTIJD WELKOM!
Spaart plaatjes voor onze albums.

Een dubbele Kerstverrassing!
Een gedistingeerd Kerstgeschenk voor 50 cents.

Dit jaar eens een smaakvolle, originele verrassing voor Uw kennissen! En toch niet duur! Hierin slaagt U, als U Lux Toilet Zeep in feestverpakking geeft. Vier stukken Lux Toilet Zeep, de beroemde kwaliteitszeep, speciaal vervaardigd voor het gelaat en . . . als extra verrassing een sierlijk shantung zakdoekje geheel gratis. Wie zou dat niet appreciëren? Met zulk een smaakvol, geurig geschenk verhoogt U zeker de Kerststemming. Zorg echter dat U spoedig Uw Lux Toilet Zeep Kerstverpakkingen bestelt, want de voorraad is beperkt.

LUX TOILET ZEEP

EEN WAARDEVOL GESCHENK,
 DAT IEDER KAN GEVEN

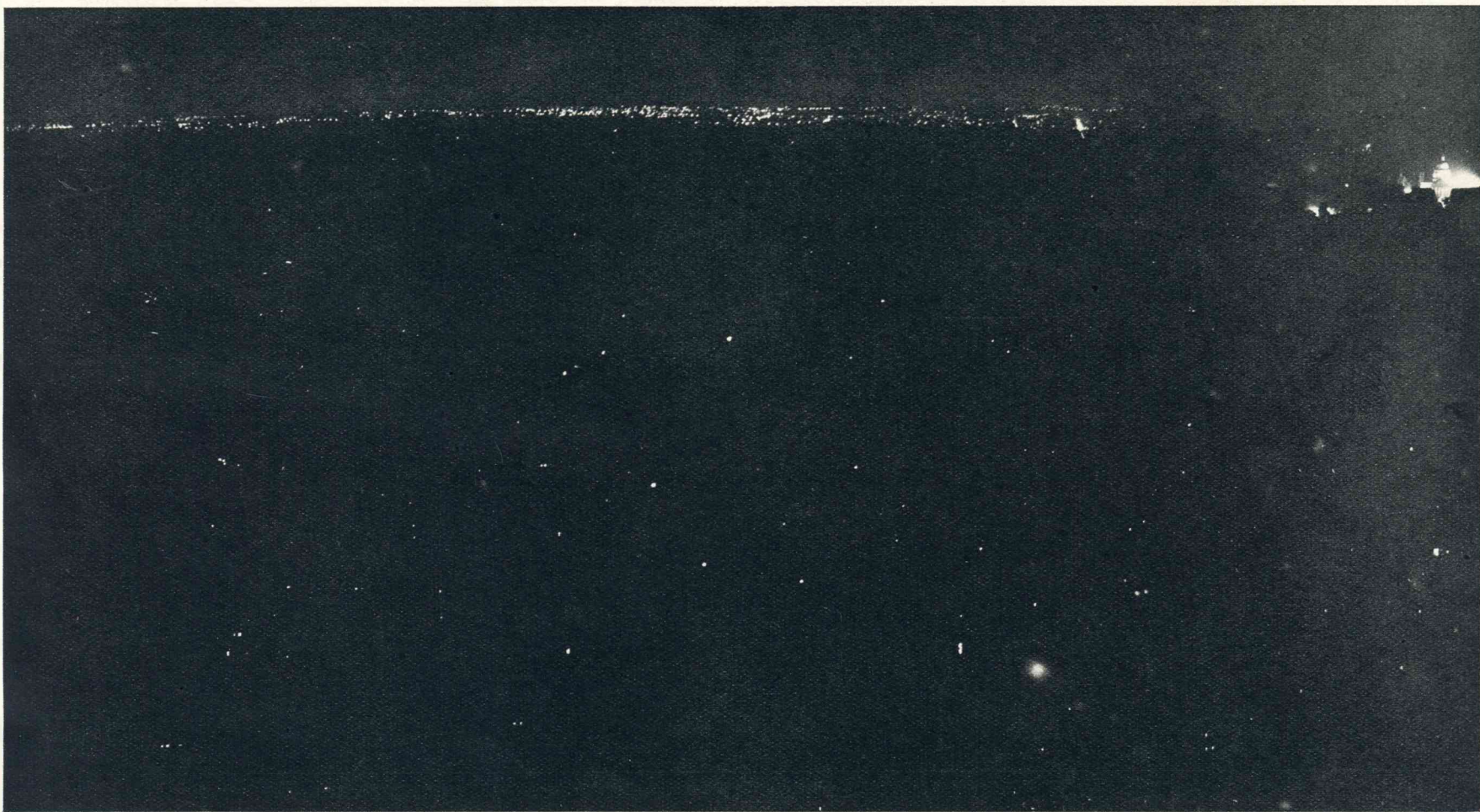
PARIJS IN DE DUISTERNIS: KWART OVER NEGEN EN HALF TIEN

Parijs om kwart over negen — eenige oogenblikken voordat op bevel der autoriteiten de lichten gedoofd moesten worden voor een anti-luchtaanvaloefening.

Op deze bladzijde publiceeren we een tweetal foto's van Parijs bij avond vóór en nadat het signaal gegeven was van een vijandelijken luchtaanval. Beide foto's zijn van hetzelfde punt op de hoogste verdieping van den Eiffeltoren genomen. Op de eerste foto, welke hierboven is afgebeeld, kan men zich gemakkelijk oriënteren. De Seine loopt links in 't midden, waar men de lichten in 't water ziet schijnen. De

bruggen zijn in volgorde: de Pont des Invalides, de Pont Alexandre III (verlengd naar het midden der foto door de Esplanade des Invalides, welke op een zijdelingsche lichtstreef lijkt) en de Pont de la Concorde. De helder verlichte rechthoek boven de Seine, links, is de Place de la Concorde. Als men den loop der Seine volgt, wanneer de rivier naar rechts afbuigt, kan men in de verte den rooierel van de Notre Dame onderscheiden.

Parijs om half tien — nadat het signaal tot dooving der lichten gegeven was: sommige lichten zijn nog zichtbaar en het Panthéon is door schijnwerpers geillumineerd om den indruk te wekken van een hevigen brand.

Het signaal „lichten uit!” tijdens de jongste anti-luchtaanvaloefeningen te Parijs werd niet door iedereen opgevolgd. De uitzonderingen bewezen de noodzakelijkheid dat de geheele stad in duisternis gehuld moest zijn, omdat het flauwste schijnsel

voor vijandelijke vliegtuigen de zoozeer gewenschte oriëntatie kon opleveren. Op den achtergrond de lichten der voorsteden, die op de andere foto evenwel niet doordringen. De belichting der eerste foto duurde vier minuten — die der tweede twintig minuten.

(Illustration — Paris)

Ze zijn er weer!

Jaffa

Sinaasappelen en Grapefruit

Altijd saprijker

PALESTIJSCH PRODUCT

J.C.14

Ook in Engeland PANORAMA

Panorama is steeds in voorraad bij de hieronder vermelde kiosken van de fa. W. H. Smith & Son, Ltd., en bovendien op bestelling verkrijgbaar bij elke harer 1500 agentschappen in Engeland en Wales.

LONDON

Charing Cross Station, W.C. 2.
District Railway.
Cumberland Hotel, W. 1.
Earls Court, S.W. 5.
Underground Station
Kensington High Street Station, W. 8.
Metropolitan Railway.
Liverpool Street Station, E.C. 2.
Main Line.
Mark Lane Station, E.C. 3.
Regent Palace Hotel, W. 1.
South Kensington, S.W. 7.
Tube Station.
Strand, W.C. 2.
Tube Station.
Strand Palace Hotel, W.C. 2.
Victoria Station, S.W. 1.
Continental Platform No. 1.
Waterloo Station, S.E. 1.
Main Line

Brighton

Railway Station.

Gravesend

Railway Bookstall

Parkeston Quay

Railway Bookstall

Southampton

Terminus Railway Bookstall.

In den Kraton van Soerakarta

(Vervolg van pag. 15)

Een wijs vorst... een rechtvaardig vorst, een vooruitstrevend vorst.

In het bestek van dit artikel is moeilijk een opsomming te geven van de vele veranderingen, welke tijdens de regeering van Pakoe Boewono X in Soerakarta plaats grepen. Met wijs beleid bracht hij een algehele omwenteling in het financieel beheer van het rijk, in het belastingwezen en het agrarisch stelsel, hij schafte geleidelijk het apanagestelsel af en erkende grondrechten der bevolking... tientallen verbeteringen zouden op te sommen zijn. In ongeveer vijftien jaren tijd werd van het feodale stelsel overgegaan naar den modernen tijd, waardoor heel veel van de zoogenaamde hormat verloren ging. Vooral dit laatste doet zien hoe groot deze Javaansche vorst is, want wie weet hoe de Javaan aan adat hangt, begrijpt van hoeveel betekenis inperking der adat is.

Volg mij binnen de poorten van den kraton. Nog nooit tevoren werd vergunning gegeven voor het maken van de foto's, welke dit artikel vergezellen. Kijk rondom u...

Zie de pangerans in hunne schitterende uniformen met de vele onderscheidingsteekenen... zie de bedienden van den vorst, die om den hals de gouden sjerp dragen als teken van dienstbaarheid...

Daar nadert de vorstelijke lijfwacht van boogschutters. Zij zijn gekleed in de Soenans-kleuren: het rood en wit van Soerakarta en het groen en geel der Vorstenlanden. Op den rug dragen zij de pijlenkokers met de rood-witte pijlen, in de hand den boog van anderhalven meter lengte. Deze boogschutters schieten op zestig meter afstand met onfeilbare zekerheid in de roos.

Zie de pradjoerits: de troepen van den vorst, die onder de grijs-groene jas van het Indische leger allen eendere sarongs dragen en die op bloote voeten marcheren. Pangeran Poerbonegoro, zoon van den Soesoehoenan, overste van de cavalerie, heeft van deze troepen een bewonderenswaardig geheel gemaakt; militair getraind en gedisciplineerd nemen ze het thans bij een parade gemakkelijk op tegen de compagnieën van het Indische leger... en de salvo's, welke ze afvuren bij officiële gelegenheden, klinken als één schot...

Zie de ambtenaren in hun rijke uniformen: blootsvoets met schitterende sarongs... zie de jonge garde van soldaten beneden de twaalf jaren en dien kleinen eersten luitenant, die de tien jaar nog niet heeft bereikt...

Of kom in den avond in den kraton, wanneer ge het voorrecht geniet door den vorst genoodigd te worden tot het aanschouwen van de dansen der serimpi's, waarbij prinsessen van den bloede mededansen...

Daar is een tijd geweest, dat 't Westen geen oogen had voor de zeer

bijzondere schoonheid der serimpi-dansen. Maar wij hebben leeren zien.

Ziet de serimpi's... Als een teedere lijn is de arm gebogen voor de borst, de kleine, slanke hand met den rug naar de borst. Onder de tot een ornament verteekende wenkbrauwen zijn de groote, donkere oogen neergeslagen. Roerloos staan de tengere figuren, als een blad in windstilte.

Nu is het, alsof er een zachte trilling gaat door het tengere, slanke lichaam, langzaam beweegt zich de hand: langzaam draait ze in het polsgewricht, zoodat de rug van de hand naar buiten komt. En nu gaat de geheele arm langzaam omhoog in een teederen hoog, tot de arm gestrekt is. De beweging kristalliseert zich, verder en verder, de beenen bewegen langzaam in de wijde slendang, die de natuurlijke aanvulling vormt van het sierlijke geheel dat deze danseres vormt. Zij beweegt slechts op den adem van de muziek, die zacht neuriet... een teere lijnencompositie, welke met de muziek verandert.

Tot de betoovering breekt in een zachten slag op een gong, die zoemend door blijft zingen...

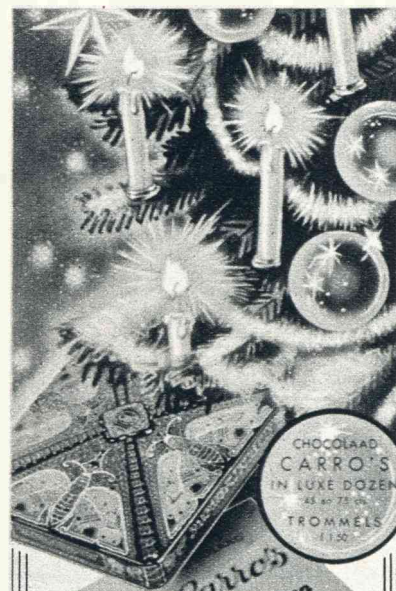
De zingende zoemtoon van de gong heeft de eeuwen door geklonken... hij werd gehoord in de grijze oudheid, lang voor onze geschiedenis begon, en hij klonk de eeuwen door. Hij zong aan het hof van Panembahan Senopati Ingalogo Soetowidjojo te Kota Gedeh in 1600... hij zong bij den wreeden Amangkoerat I, wiens graf te Tegalaroen nog vandaag een plaats van bedevaart is... hij zong aan het hof van den laatsten Mangkoerat en in de tjipoeri van den eersten Pakoe Boewono... hij zingt vandaag in den kraton van Pakoe Boewono X, die in de geschiedenis heeten zal de Wijze.

Deze kunst is volkomen tijdloos en passieloos. Zij reikt over de eeuwen heen als het zingen van de gong, als het zachte geluid der diepe koperen schalen... als de schaduwen der wajang... als de afgodische vereering, welke de Javanen hunnen vorst toedragen.

Eenzaam en grootsch, verheven boven zijn omgeving, zich slechts mindere wetend van zijn vorstin, koningin Wilhelmina, leeft de Soesoehoenan met diep in zijn hart nog slechts dien éénen grooten wensch: Dat het hem, Soesoehoenan Pakoe Boewono Senopati Ingalogo Abdurachman Sajidin Panoto Gomo den Tienden, genaamd den Wijzen, gegeven moge zijn nog eenmaal rond te leiden in den kraton en te ontvangen met het ceremonieel en de traditie welke de eeuwen schieden, prinses Juliana, onze kroonprinses.

Eenzaam en grootsch... Vorst van de duizend jaren...

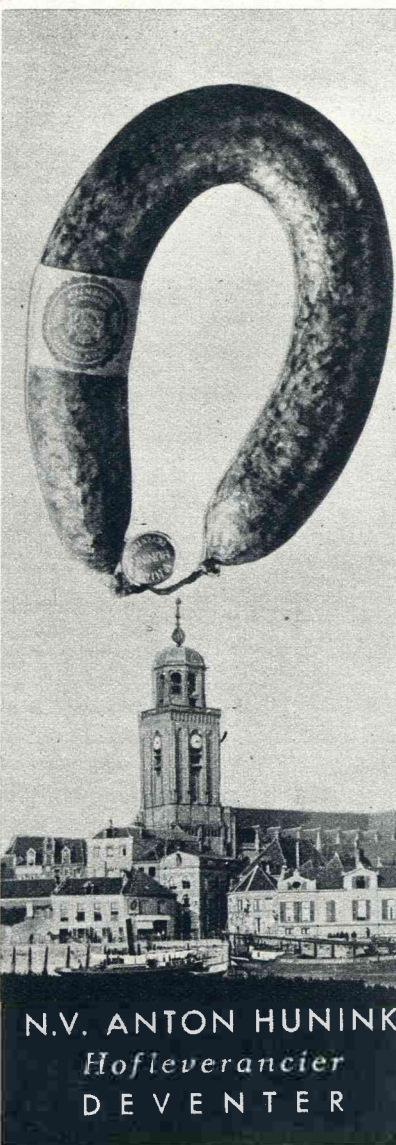
Een tweede luitenant van acht jaar oud tijdens een parade op het binnenplein van 't paleis te Soerakarta.

Carro's
DRIESSEN

Vrolijk Kerstfeest!
..Twinkelende lichtjes, dennengeur, blijde gezichten, lieve kleine giften... DRIESSEN neemt een ereplaats in onder de Kerstboon.
De keurige, luxe verpakking van de bekende CARRO'S, de Oud Zilver- en Vlinder-trommels zijn een waardig kleed voor een zo hoogstaand product.
En... de inhoud! Verrukkelijk... Met de fijnste sorteringen bonbons... Heerlijk om te geven... heerlijk om te ontvangen...!

DRIESSEN
DE NAAM ZEGT ALLES

N.V. ANTON HUNINK
Hofleverancier
DEVENTER

De brandweer rond de lugubere resten van den eens zoo trotschen „vogel”.

„DE LIJSTER” VERONGELUKT

Plotseling waren er dien dag de bulletins, met de noodlot-tijding, dat een der prachtige „vogels” van de „K.L.M.” in de onmiddellijke nabijheid van het vliegveld „Croydon” omlaag was gestort en als een fakkel in den brand gevlogen, met het ergst denkbare gevolg: bijna alle inzittenden, veertien van de zeventien personen, jammerlijk omgekomen!

Een schok van ontsteltenis is door het land gegaan, gepaard met gevoelens van innige deelneming met de slachtoffers en hunne familieleden en óók met de kranige „K.L.M.”, die door dit ongeval weer zoo tragisch werd getroffen.

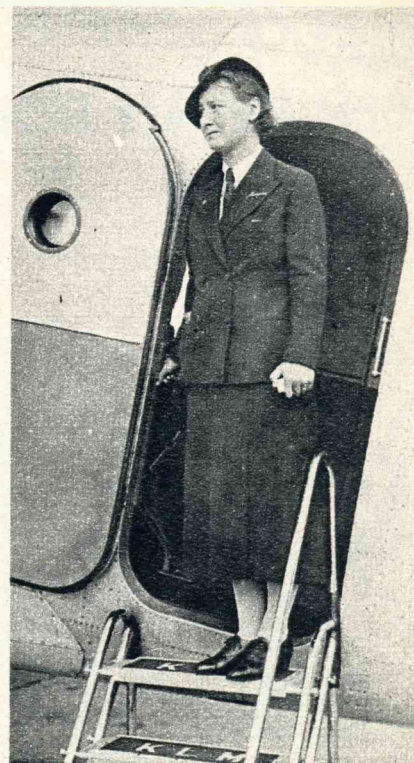
Behalve bijna alle passagiers, waaronder de Nederlander ir. A. van Donkelaar, kwamen, zooals we weten, de gezagvoerder, piloot Hautzmayer, en de werktuigkundige, de heer Verkerk, om het leven, terwijl de heer P. van Bommel, marconist, en de stewardess, mej. Bongertman, gewond werden. Eerstgenoemde is thans ook aan de bekomen ver-

wondingen overleden, zoodat het aantal slachtoffers tot vijftien is gestegen. Mej. Bongertman maakt het goed.

Vergeleken bij het vorige jaar heeft de „K. L. M.” niet ongunstig gevlogen. Het is daarom wel zéér te betreuren, dat thans, nu het jaar ten einde spoedt, een ongeluk van zulk een omvang onze over de heele wereld geprezen „K. L. M.” nog moest treffen.

Maar we weten: het noodlot is steeds, onzichtbaar, aanwezig.

Het greep plots dien grooten „vogel”, product van vernuft en energie, in zijn monsterachtige klauwen en deed hem machteloos neerstorten... Wij hopen echter twee dingen:

De stewardess, mej. Bongertman, die licht gewond werd.

De ruïne van het huis, waarop de „Lijster” neerstortte.

Op de eerste plaats, dat de nabestaanden der omgekomenen de kracht zullen vinden om dit leed te boven te komen en vervolgens, dat de „K.L.M.”, met betrachting van zoo mogelijk nóg perfecter veiligheids- en voorzorgsmaatregelen, haar kranigen, glansrijken weg mag vervolgen, ten bate van het wijde wereldverkeer en tot eer van het geliefde land, waarvan de Hoogste Vrouwe haar innig deelnemen betuigde.

De omgekomen werktuigkundige, de heer Verkerk.

De heer Van Bommel, marconist, overleed aan zijn ernstige wonden.

De om het leven gekomen Nederlandsche passagier ir. A. van Donkelaar.

Gezagvoerder Hautzmayer liet bij de ramp het leven.

Ook de vlieger Don Juan de la Cierva kwam om het leven.

HET GESCHENK EEN „SWAN” PEN

Een geschenk dat zich uit duizenden onderscheidt — exquisiet en van blijvende waarde. De meest volmaakte vulpen — het geschenk zonder weerga.

Onbeperkte garantie voor goed schrijven en niet lekken

RUILING VAN DE GOUDEN PEN BINNEN 4 WEKEN TOEGESTAAN

„SWAN” vanaf f7.75
„BLACKBIRD”
de beste vulpen
na de „Swan”
vanaf f5.50

ALOM VERKRIJGBAAR

Hoofd-Agentenschap:

VULPEN IMPORT MIJ V.H. GEBR. POLAK
VAN HOGENDORPSPLEIN 24 - ROTTERDAM

Gebruikt steeds „SWAN” inkt

Announces betreffende

Geneesmiddelen en Geneeswijzen

worden in dit blad slechts opgenomen, indien zij vooraf voorzien zijn van het stempel „Geen bezwaar” tegen de plaatsing, afgegeven door de Commissie van Contrôle op de Aanprijzing van Geneesmiddelen en Geneeswijzen, waarvan het Secretariaat is gevestigd: Segbroeklaan 33, 's-Gravenhage.

EEN KERSTNACHT IN EEN DONKER LAANTJE

Vervolg van pag. 17

Verder was deze brief onleesbaar geworden door de vouwen. Maar Joe Harrison kende de rest wel uit het hoofd. Hij sloot de brieven weer weg, schonk zich opnieuw een glas wijn in en dronk het in één teug leeg. Toen keek hij met gefronste wenkbrauwen naar den haard. Hij brandde te hard, hij had het warm. Buiten klingelde de klok — half twaalf. Hij luisterde ernaar met opgeheven blik. Toen de laatste klank was overgedreven, liep hij aarzelend naar de deur. Het was warm. Een beetje frissche lucht zou hem goed doen. Hij kon den tuin even doorwandelen. Of den weg naar 't dorp een eindje op. En dan slapen, vergeten...

Hij schoot in zijn jas, deed een dikke bouffante om en daalde de trap af. Een oogenblik later viel de buitendeur dicht...

Tien minuten van „Nightingale Cottage” verwijderd zaten twee jonge menschen, bij 'n kleinen, eenvoudig versierden Kerstboom, zich eveneens te verdiepen in herinneringen. Ruth had zich geen heerlijker Kerstavond kunnen wenschen. Zij hadden prettig gedineerd en toen alles aan kant was, hadden zij zich bij den Kerstboom neergezet. De herinneringen kwamen vanzelf aanwijken: op de droomende klanken van den klokketoren, op het gerucht van een eenzamen voetstap daarbuiten en op 't zachte suizelen van den wind, die langs de blinden streek. Herinneringen aan de school, aan een stoeipartij op de speelplaats en aan een enkele wandeling, toen ze wat ouder waren geworden. Kleine gebeurtenissen en verdrietelikheden, samen beleefd en gedeeld, een woord en een blik, alles onbelangrijk op zichzelf, kregen thans elk voor zich een bijzondere betekenis.

„Ik herinner me nog...” zei Lester. „En weet je, waar ik nog vaak aan teruggedacht heb?” zei Ruth op haar beurt. Dan lachten ze allebei, of trokken een ernstig gezicht, net naar den indruk, dien zoo'n oud verhaal op hen maakte.

„Waar blijft de tijd?” zuchtte Ruth. „Zes jaren — en ik herinner het me nog als den dag van gisteren, dat je vertrok. We zijn oud voor we het weten.”

„Zoo is het,” beaamde Lester peinzend. Hij dacht aan Joe Harrison. Hij had herhaaldelijk aan hem gedacht dezen avond. Aan hem en aan Ruth. De gedachte aan oom Joe hinderde hem, hetgeen te zien was aan zijn gezicht. Hij vond het bijna angstwekkend, dat iemand zoo'n oud verhaal op hen maakte.

„Wat kijk je ernstig,” lachte Ruth eensklaps. „Je zit me al vijf minuten aan te staren en zegt geen woord...”

„Ik dacht aan Joe Harrison.”

„Zoo'n harteloze oude man!” viel zij verontwaardigd uit. „Het irriteert je natuurlijk, dat je zoo hondsche afgewezen bent. Denk er maar liever niet meer aan, Lester. Nog een kopje thee?”

Bedrijvig stond ze op.

„Graag,” antwoordde hij. „Je hebt gemakkelijk praten,” ging hij voort. „Denk er maar niet meer aan. Maar dat gelukt niet altijd, weet je. Ja, als

het een wildvreemde betrof. Maar hij is de broer van mijn vader en het eenige familielid, dat ik op de wereld bezit.”

Zij knikte ernstig. „Ik begrijp je. Ik zou het misschien ook zoo voelen. Maar wie weet — misschien komt het toch nog in orde. Anders zou het jammer zijn van de verre reis, die je voor de kennismaking hebt ondernomen.”

„Neen, dat niet,” verzekerde hij met een lachenden blik. „Zelfs als ik alles vooraf geweten had, zou ik gekomen zijn. Laat ik het anders zeggen. Geen vooruitzicht zoo onaangenaam zou me dan hebben kunnen afschrikken van de reis. Je vergeet dezen Kerstavond...”

„Phoe — een schitterend festijn,” spotte zij, in verwarring gebracht. Zij hoorde 'n vreemden klank in zijn stem en verkeerde in het onzekere omtrent de betekenis van zijn woorden. „Voor zooveel geld...”

Lester viel haar snel in de rede. „Spreek niet over geld. Er zijn een massa dingen, die je er niet voor koop kunt. En die je evenmin kunt krijgen door geld te besparen.”

„Bijvoorbeeld?” vroeg ze met afgewenden blik, om haar verwarring te verbergen.

„Bijvoorbeeld dat, waaraan het oom Joe mankeert. Menschelijkheid. Vrede. Geluk. Dat koop je niet voor geld.”

„Het laatste sluit de eerste twee vanzelf in,” zei Ruth nu ernstig en peinzend.

„Zeker, maar het omgekeerde gaat niet altijd op. Je kunt humaan zijn en het goede naar het beste weten dienen, zonder bepaald gelukkig te zijn. Maar wat zijn we diepzinnig,” lachte hij eensklaps. „Laten we oom Joe en al het andere liever met rust laten...”

Hij wendde luisterend het hoofd naar het venster. „Hoor, een auto. Een bus, zou je zeggen. De grond dreunt er tenminste van. Rijdt er zoo laat nog een bus op Benham?”

„Neen,” zei Ruth. De bus bolderde voorbij het huis. „Ik weet het!” zei ze eensklaps. „Een zangkoor van Coventry, dat in den Kerstavond een paar liederen zingt in de omliggende dorpen. De bus stopt, hoor je? Ze vangen hier zeker aan...”

In de stilte, die nu weer heerschte, begon zacht de klokketoren van Benham te zingen. „Stille nacht, heilige nacht”...

Teeder dreven de devote klanken over de daken van het slapende Benham en wekten de herinnering aan de Verlossingsboodschap van de Engelen boven Bethlehem's velden. Er klonken schreden buiten, nog méér schreden — die van veel menschen.

„Ze gaan naar het koor luisteren,” fluisterde Ruth. Toen sloeg de klok — twaalf slagen. „Ik wensch je een gelukkige Kerstinis, Lester.” Haar stem klonk ernstig.

„Dank je; ik hoop, dat zoo'n zegenwensch van jou me geluk zal brengen,” zei hij hartelijk. „Ik wensch jou hetzelfde, beste.”

Ze bleven even hand in hand staan. „Zullen we ook naar het koor gaan luisteren?” stelde Ruth voor.

Hij knikte en een oogenblik later stonden ze buiten. In de verte, op het dorpspleintje, hieven klare stemmen een oud Engelsch Kerstlied aan...

Met 50% reductie naar Mooi Frankrijk

Naar 26 (dus practisch alle) plaatsen aan de Fransche Riviera en naar 8 (dus ook practisch alle) plaatsen aan de Baskische kust geven de bekende Reisbureaux en de groote stations der Nederlandsche Spoorwegen tot Ultimo Maart 1937 retourbiljetten (le en lle klas) af met 50% reductie op het Fransche traject, 33 dagen geldig, minimum geëischt verblijf op de plaats van bestemming 6 dagen, dag van aankomst en vertrek inbegrepen

*

Op de heenreis verplicht vertrek 's Zaterdags uit Nederland met trein No. D7 (vertrek uit Amsterdam 10.04) met doorgaanden wagen naar de Riviera, vertrek uit Parijs Gare de Lyon 17.50 met trein No. 15 of met trein No. 81 (uit Maastricht vertrek 10.40). Naar de Baskische kust vertrek uit Parijs Quai d'Orsay 20.55, trein No. 31.

*

Op de heenreis zijn deze treinen verplicht, er is geen onderbreking toegestaan, op de terugreis is keuze van trein en onderbreking van de reis op dit traject toegestaan. De geldigheidsduur kan niet verlengd worden.

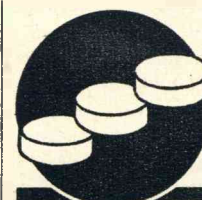
*

Inlichtingen bij bekende Reisbureaux en bij het officieele bureau der Fransche Spoorwegen, 99 Parkstraat, 's-Gravenhage, welk laatste echter geen biljetten aan particulieren afgeeft.

Ruwe huid
schrale lippen
gesprongen handen

PUROL
verzacht-geneest

Doos 30 en 60 ct. Bij Apoth. en Drogisten

Overspannen?

Sterk en kalmeer Uw zenuwen dan met

MIJNHARDT'S ZENUW-TABLETTEN
Koker 75 ct. Bij Apoth. en Drogisten

De mooie ivoorglans
op haar tanden
kreeg zij door

IVOROL

Tube 60 en 40 ct. Doos 20 ct.

Verkoudheid

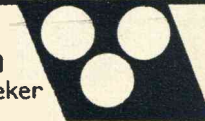
van hoofd, neus, keel en borst, verdrijft men door inwrijving en inademing met Dampo. Doos 50 ct. Pot 50 ct. Bij Apoth. en Drogisten.

Dampo
daar lucht je van op

MIJNHARDT'S

laxeer-tabletten

werken zacht en zeker
doos 60 ct.

Slot op pag. 31

DE MOERDIJKBRUG GEOPEND

H. M. de Koningin betreedt den Brabantschen oever na te voet den kilometerlangen tocht over de nieuwe brug te hebben volbracht. De autoriteiten uit het Zuiden des lands wachten hier H.M. op.

Aan den Brabantschen oprit knipt H.M. het lint door, dat den toegang tot de brug nog versperd hield.

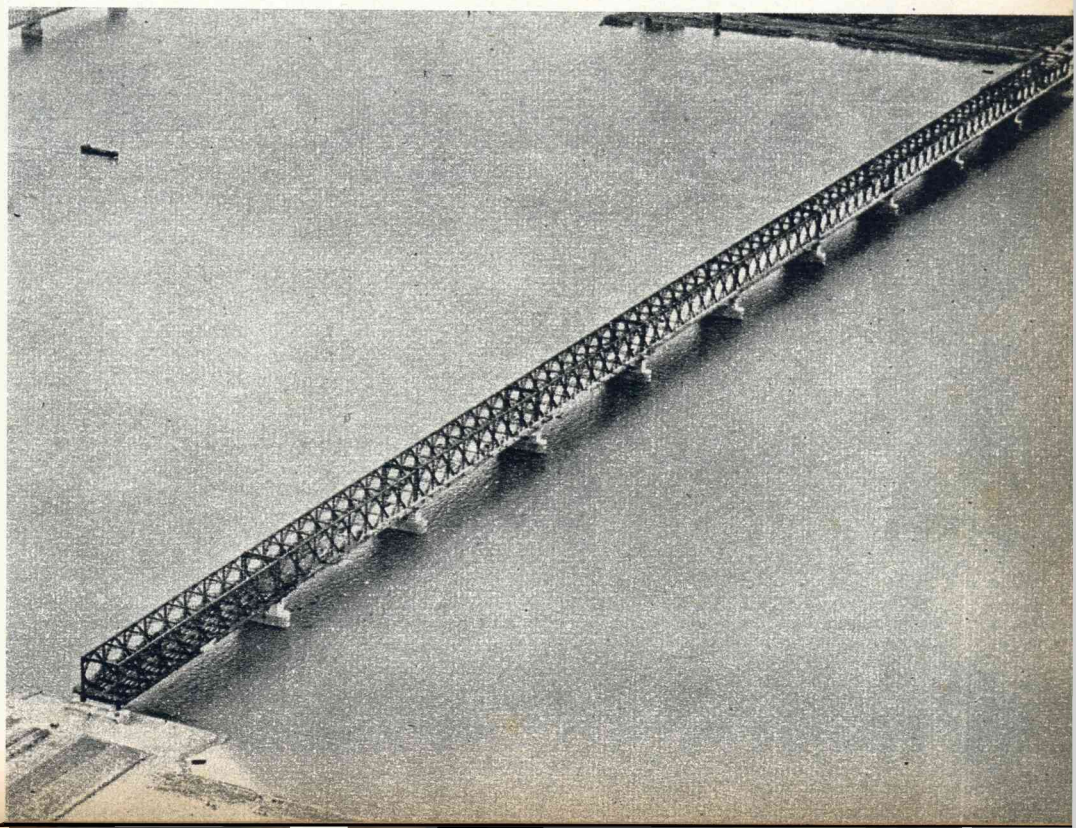
De grootste verkeersbrug van ons land, die in meer dan duizend meter lengte het Hollandsch Diep overspant en de Nederlanden van Boven en Beneden den Moerdijk verbindt, is met feestelijke plechtigheid door H.M. de Koningin in tegenwoordigheid van talloze autoriteiten Zaterdag opengesteld. Zoowel aan het Noordeinde als, na een kwartierlangen tocht te voet, aan den Zuidelijken oprit werd de symbolische handeling van de opening der brug na 't wisselen der toespraken verricht. Was de plechtigheid op den Zuid-Hollandschen oever nog in dichten mist verhuld gebleven, bij aankomst der Koningin aan Brabantsche zijde had de zon de mistbanken doorboord — 'n gunstig voorteekeken? Niet minder in Dordrecht dan in Breda, de naast bij de verkeersbrug gelegen steden, hebben luisterrijke feestelijkheden niting gegeven aan de ingenomenheid met deze belangrijke verkeersverbetering, die naast handel en verkeer ook de verbroedering, de éénheid van Noord en Zuid ten goede zal komen.

Rechts: De minister van Waterstaat, jhr. ir. O. C. A. van Lidth de Jeude, noodigt H.M. de Koningin uit, de symbolische openingshandeling te verrichten.

Onmiddellijk na de opening passeerde een onafzienbare optocht van auto's de nieuwe brug; de sterit, door de K.N.A.C. ter viering van dit evenement uitgeschreven.

De strak gelijkende stalen kolos, zooals hij in meer dan duizend meter lengte den vloed van 't Hollandsch Diep overspant. (Luchtfoto K.L.M.)

HET BERGDORP IN DE SNEEU

ET BERGDORP IN DE SNEEUW

De wapenkoning van den Kouseband, Sir Gerald Wollaston, leest van het balkon van St. James' paleis de proclamatie van de troonsbestijging van koning George VI voor.

EEN KONING GAAT.... EEN KONING KOMT

Het is nauwelijks elf maanden geleden, dat prins Edward den troon van het Britsche Imperium — het grootste wereldrijk, dat de menscheid ooit gekend heeft — besteed, nadat deze door den plotseligen dood van z'n eminenten vader koning George den Vijfden, wiens 25-jarig regeringsjubileum men nog slechts kort te voren met geweldig enthousiasme gevierd had, vacant gekomen was.

Zelden heeft de wereld een vorst gekend, van wiens bestuur zulke hooge verwachtingen gekoesterd werden als den prins van Wales. Zes-en-twintig lange jaren had hij zich immers op z'n hooge taak voorbereid. Hij leerde de ontzetting van den wereldoorlog van nabij kennen, bereisde den ganschen aardbol en vergaarde door z'n contact met geleerden, kooplieden en diplomaten een wetenschap, welke het maar weinigen gegeven is in hun leven te bezitten. „Ick dien" was z'n devies als prins van Wales en dat deze schoone woorden geen holle beteekenis voor hem hadden, blijkt wel uit de geweldige populariteiten en de uitstekende reputatie welke hij zich als Prince Charming en Koninklijk Handels-ambassadeur in den vreemde verworven had.

Koning George de Zesde, de vroegere hertog van York, met koningin Elizabeth en de prinsessen Elizabeth en Margaret Rose.

De acte van abdicatie, geteekend door den koningen z'n broers, de hertogen van York, Gloucester en Kent.

INSTRUMENT OF ABDICATION

I, Edward the Eighth, of Great Britain, Ireland, and the British Dominions beyond the Seas, King, Emperor of India, do hereby declare my irrevocable determination to renounce the Throne for myself and for my descendants, and I desire that effect should be given to this Instrument of Abdication immediately.

In token whereof I have hereunto set my hand this tenth day of December, nineteen hundred and thirty six, in the presence of the witnesses whose signatures are subscribed.

SIGNED AT
WINDSOR
ON THE THIRTIETH DAY
OF DECEMBER

Edward VIII

Alfred

George

EEN KERSTNACHT IN EEN DONKER LAANTJE

Slot van pag. 26

Joe Harrison hoorde die stemmen ook. Hij bevond zich op dat oogenblik op een vreemde plaats en richtte zijn schreden naar een nog vreemder plek. De macht der herinnering had hem den weg opgedreven naar het Donkere Laantje aan het eind van het dorp, zoo genoemd omdat er geen lantaarns brandden.

Hij had stilgestaan bij den boom, waar hij Ellen Ferguson dertig jaar geleden die vraag had gesteld, waarop zij hem niet terstond een weigerend antwoord had durven geven. Hier had hij dien kus van haar gestolen, die haar bevreesd op de vlucht had gejaagd...

Onder den dwang van die herinnering liep hij door. Ver achter zich hoorde hij die klare stemmen juichen: „Vrede op aarde en in de menschen een welbehagen“. Hij waande zich verplaatst in zijn jonge jaren en vreesde de stem van zijn moeder te zullen hooren, om hem binnen te roepen in het holst van den nacht. Hij glimlachte bij die herinnering: vier jaar achtereen was het John en hem gelukt in den Kerstnacht het huis te verlaten, om met andere jongens Kerstliedjes langs de huizen te gaan zingen, zonder dat moeder het bespeurd had.

De nevels boven het land van Sussex waren weggetrokken. Er stond een heldere maan aan den hemel en een twinkelend sterrenheir, dat de macht der duisternis had overwonnen met een zacht, schemerig licht. En bij dat licht ontdekte hij eensklaps, dat hij het Donkere Laantje in gedachten verkeerd uitgelopen was. Rechts van hem lag het kerkhof — met grauwe zerken, die overtrokken schenen met een zilveren glans.

Het was wel de vréemdste plaats ter wereld, waar Joe Harrison zich ooit in een Kerstnacht zou hebben kunnen droomen. Hij bleef staan en keek verbaasd in het rond. Toen gréép hem het onbedwingbaar verlangen eens te kijken, hoe het familiegraf er na dertig jaren uitzag. Er was geen hek, en toegevend aan dien zonderlingen aandrang, liep hij verder. Tot in den verst verwijderden hoek.

Daar bleef hij staan en las de opschriften der zerken. Hier zijn vader, daar zijn moeder. Daarnaast de plek, waar zijn broer de laatste stilte ingegaan was. „John Harrison“, stond er eenvoudig en daaronder de data van zijn geboorte en sterven.

Hij liep vijf passen verder. Hier stond hij voor het jónkste familiegraf — nog pas zeven jaren oud. „Hier rust Ellen Ferguson, weduwe van John Harrison...“

Joe Harrison stond daar en kwam niet van zijn plaats. Zij waren beiden dood, die hij had gehaat. Ellen, die hem versmaad had, en John, dien zij gekozen had. Er was niets meer te haten dan hun nagedachtenis. En hun zoon, dien hij vanavond van de deur had gejaagd.

Het was voor het éérste, dat hij weer aan Lester dacht. Toen viel hem eensklaps het nuttelooze in van zijn haat. Ongetwijfeld waren die twee daar ondanks alles gelukkig geweest. En hij ongelukkig. Hij had zich al die jaren ten prooi gevoeld aan dat verderende vuur — dag en nacht, tot zelfs in zijn droomen. En het had hem niet gebaat, 't had alleen zijn eigen leven vergiftigd.

Joe Harrison keerde zich langzaam

om. Hij voelde zich geslagen door het leven en door den dood. En hij werd vervuld van een diep medelijden met zichzelf — hetgeen te verwachten is van een mensch die gewend is, onder alle omstandigheden en in de eerste plaats zichzelf te zoeken. Niemand kan zich bóven zichzelf verheffen — niemand kan méér geven, dan hij heeft.

Het was puur egoïsme, dat Joe Harrison die wroeging ingaf, om zijn houding jegens Ellen en John. En datzelfde egoïsme spitste in deze oogenblikken, waarin hij zijn hart week voelde worden als was, het gevoel toe, dat men de menscheijkste van alle menscheijkke eigenschappen zou kunnen noemen: de behoefte aan menscheijk gezelschap en intimiteit...

Het was Kerstavond en onder den indruk van alles, wat dezen avond aan hem gepasseerd was, verlangde hij naar aanspraak en een vriendelijk woord. Misschien was het toch verkeerd geweest, dat hij dien Lester niet ontvangen had; van den zoon van Ellen zou hij misschien meer plezier hebben dan van Ellen zelf.

Maar het was nog niet te laat. Hij kon naar het postkantoor gaan en naar het adres informeren van den afzender van het telegram. En dan kon hij hem wel eens opzoeken. Hij vergat dat het nacht was. En het Donkere Laantje kwam zijn geheugen niet te hulp. Dat was bij avond en bij nacht altijd ééven donker. Zoo liep hij voort, het kerkhof af en het Donkere Laantje in. En met zijn gedachten bij den zoon van Ellen.

De zoon van Ellen. Het klonk wonderlijk vreemd. Hij had zich Ellen nooit als moeder gedacht. Zij zou wel een goede moeder geweest zijn. Zooiets als zijn eigen moeder, 'n vrouwelijke kameraad, voor wie je achteraf geen geheimen had.

Voor het eerst roerde hem iets anders dan puur egoïsme. De herinnering aan zijn moeder was ook bij hem een zwakke plek. Hij begon wat vlugger te loopen, hij kreeg het koud.

De afgevallen, half verteerde bladeren van de boomen dempten het geluid van zijn schreden. En zij dempten eveneens 't gerocht van anderer schreden: die van Lester en Ruth.

Toen verschoot er eensklaps een ster aan den hemel — een vonkende lichtstreek in het diepe duister.

„Een wensch, Ruth,“ lachte Lester gedwongen. Hij was een en al ernst en zocht naar een aanloopje, om haar te zeggen, wat hij op het hart had.

Ruth schrok op uit haar droomerige gedachten. „Een wensch? Wel, ik kan niet beter wenschen, dan dat het niet jou en je oom Joe gauw in orde zal komen, geloof ik. Dan ben ik niet te veel eischend, of egoïstisch, wel? En nu jouw wensch, Lester.“ Zij keek lachend naar hem op.

Het was Lester's kans en hij greep die kans aan met 'n grapje. „Ik wensch, dat Joe Harrison jou er als niet bij wi hebben, Ruth...“

Hij legde een arm om haar hals en op hetzelfde oogenblik liet hij haar verschrikten los. Er klonk een stem.

„Dat zijn twee wenschen, Lester Harrison,“ zei Joe Harrison ernstig. „Maar het zij zoo...“

Toen trad hij voor hen en tastte naar hun handen. Het was een Kerstnacht in een heel donker laantje...

In Zwitserland.... DAAR WETEN ZE 'T WEL

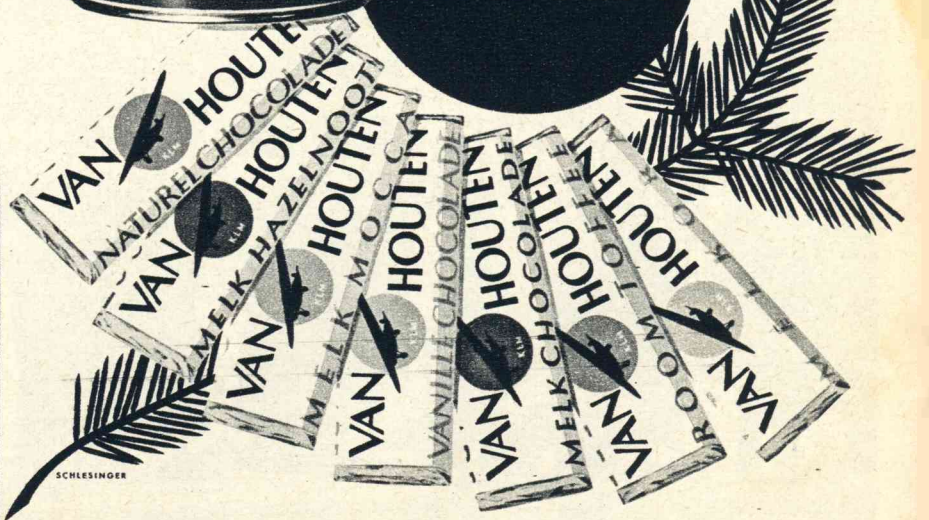
In het land van den idealen winter, waar Ski en Bobslee hoogtij viëren, daar weten ze, hoe men zich gezond en fit moet houden. Daarom drinken die stoere, bruin geblakerde bergbeklimmers, die sportsmen bij uitnemendheid, het meeste vruchtensap van heel Europa. In onze natkoude Hollandsche winters zonder zonneschijn is vruchtensap noodiger dan waar ook! Geef Uw kind dagelijks een glaasje Perl, Sinas of Frambozen. Volrijpe vruchten in den best verteerbaren vorm. Zuiver vruchtensap, zonder eenig chemisch bestanddeel of kleursel. Drie beroemde dranken uit de beroemde Hero-fabriek!

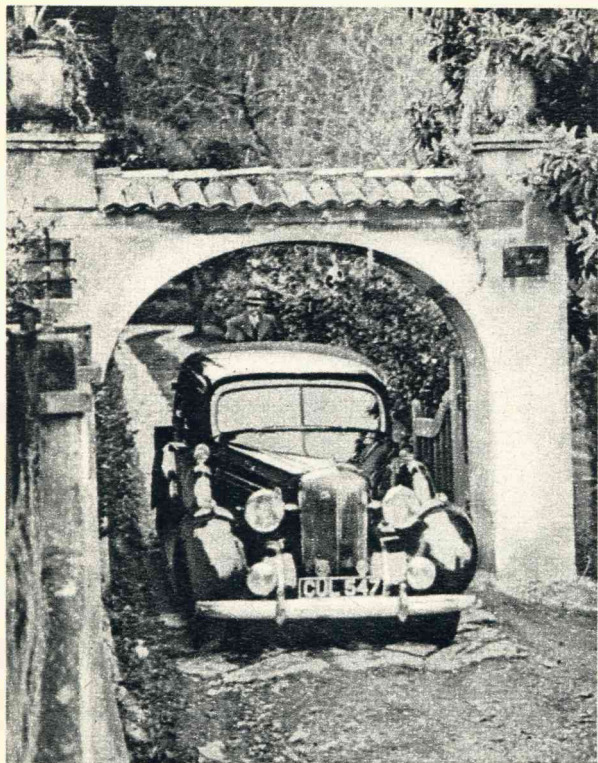
SINAS en FRAMBOZEN

PRETTIGE
KERSTDAGEN
WENSCHT
U
ALLEN:

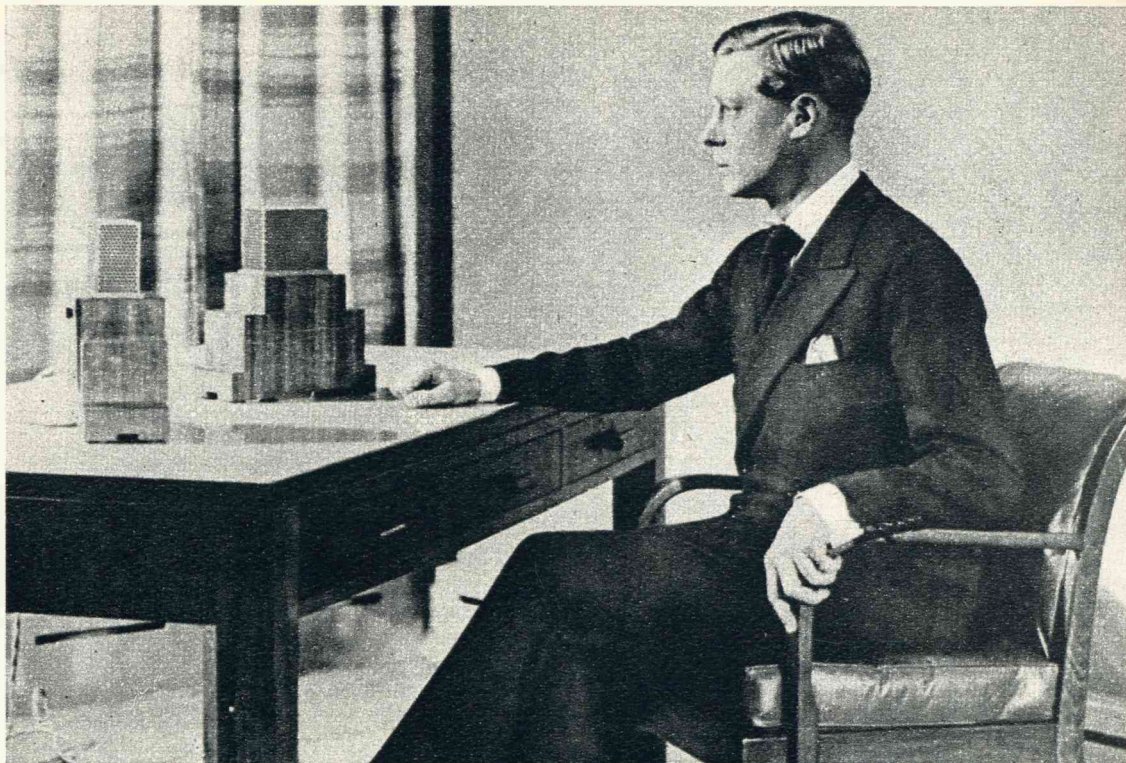

VAN HOUTEN

Mevrouw Simpson verlaat in haar auto de villa Lou Viei te Cannes.

Koning Edward — thans bekend onder den naam hertog van Windsor — bij het uitspreken van een radio-rede.

DE TROONWISSELING IN ENGELAND

Door de beste voornemens bezielde beklom prins Edward den troon. „Ik ben nog steeds dezelfde,” verklaarde hij in 't begin van z'n korte regeeringsperiode en wist door deze eenvoudige taal de harten van miljoenen onderdanen te winnen. Men voorspelde een zegenrijk bewind onder den nieuwen koning-keizer, die zich als geen ander en dan nog wel uit eigen aanschouwing van de moeilijkheden en nooden zijner onderzaten bewust was. Een korte paleis-crisis heeft aan Edward's bestuur eensklaps een eind gemaakt. Kabinet, parlement en Anglikaan-

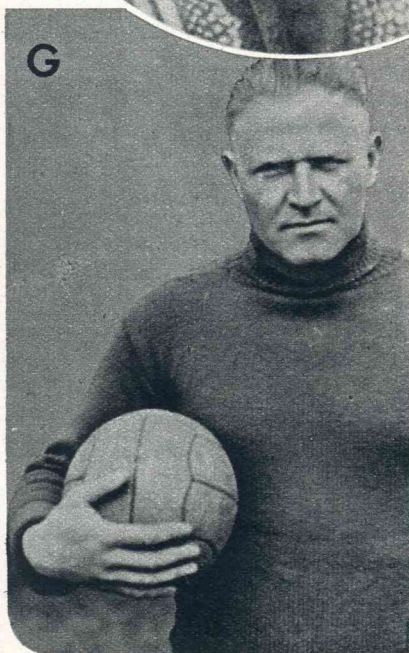
De torpedojager Fury, waarmee ex-koning Edward van Portsmouth naar Boulogne vertrok.

sche kerk verzetten zich krachtig tegen 's konings voornemen om met een tweemaal gescheiden Amerikaanse vrouw, mevrouw Simpson, in het huwelijk te treden. Men weet het verdere verloop van deze constitutioneele kwestie: de koning weigerde het advies zijner ministers te aanvaarden en besloot ten laatste te abdiceren, daar hij de zware en verantwoordelijke taak van koning-keizer niet langer kon vervullen, zonder dat hij de vrouw zijner keuze aan z'n zijde had. Koning Edward, die in den vervolge Z. K. H. de hertog van Windsor genoemd zal worden, heeft zich terstond na het uitspreken zijner dramatische radio-rede in vrijwillige ballingschap begeven. Z'n broeder de hertog van York heeft hem inmiddels als koning George de Zesde opgevolgd. De nieuwe vorst is getrouwd met Lady Elizabeth Bowes-Lyon, dochter van den graaf en gravin van Strathmore, en heeft twee kinderen, prinses Elizabeth en prinses Margaret Rose.

De woning van den hertog van York aan Piccadilly in Londen — een menigte nieuwsgierigen wacht op de komst van den nieuwen koning.

ONZE GROOTE KERSTPRIJSVRAAG

*Niet minder dan tweeduizend gulden
aan geldprijzen!*

Ter aangename ontspanning gedurende den Kersttijd hebben wij 'n interessante prijsvraag uitgeschreven, waaraan iedere abonné kan deelnemen en voor welker goede oplossing wij een groot aantal geldprijzen, tot een totaalbedrag van 2000 gulden, hebben beschikbaar

gesteld. En meen nu niet, geachte lezeres of lezer, dat deze prijsvraag voor u te moeilijk zou zijn, integendeel, wij zijn er van overtuigd dat een ieder na eenig denken en speuren in staat zal zijn de gevraagde oplossing te vinden!

VOORWAARDEN EN PRIJZEN VAN ONZE KERSTPRIJSVRAAG VINDT MEN AAN OMMEZIJDE.

ONS KERSTPROGRAMMA

- GEMENGD KWARTET JO VINCENT**
 D 9878 De Herdertjes lagen bij nachte. — Waarheen, Pelgrims, waarheen gaat gij?
 D 10046 O kindje klein. — Eere zij God.
JO VINCENT, sopraan
 DHX 40 Weihnachts Konzert, in 2 deelen. Met clavecimbel- en cello-begeleiding.
LOUIS VAN TULDER, tenor
 DH 32 Adeste Fideles. — Kerstlied (Cantique de Noel).
KOOR „BEL CANTO“
 D 17195 Benedictus (uit Missa). — Hodie Christus natus est.
DS. J. C. KONINGSBERGEN
 DH 9 Kerstwijding — Oudejaarsavondwijding.
FRATERSKOOR VENRAY
 DH 42 Dominus dixit. — Puer natus est. (Uit Kerstliturgie).
LOUIS ZIMMERMAN, viool
 DHX 25 Reverie (Vieux temps).

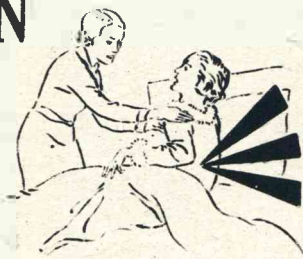
In plaatsen waar niet verkrijgbaar:
 A. H. A. BAKKER - Postbus 277 - Amsterdam

Columbia

KON ZICH NIET WASSCHEN OF KLEEDEN

Rheumatische
pijnen
nu verdwenen

Een goede buur is beter dan een verre vriend; als ooit dit spreekwoord waarheid bevatte, dan was het wel hier. Lees eens dezen brief:

„Al heel lang lijd ik aan rheumatische pijnen. Ik kon mij niet meer zelf wasschen, noch mij kleeden. Mijn zuster moest mij helpen, indien ik mij in bed wilde om-draaien. In Maart kwam een buurvrouw mij bezoeken, zij raadde mij Kruschen Salts eens te probeeren. Als laatste red-middel heb ik haar raad opgevolgd. Reeds na den eersten halven flacon voelde ik mij veel beter. Ik kocht toen een heelen flacon en ben er sinds steeds mee doorgestaan. Ik kan nu weer wandelen, kan mij weer kleeden en wasschen en mij aan mijn huishouden wijden.
 Mevr. A. A. te L.”
 (Origineele brief ter inzage.)

Stop Uw rheumatische pijnen nu direct. Begin morgenochtend met Kru-

schen Salts. De zes zouten, waaruit Kruschen Salts is samengesteld, sporen nieren, lever en ingewanden aan tot krachtiger werking, waardoor de afvalstoffen als urinezuur etc., die zich in het lichaam hebben opgehoopt en de oorzaak zijn der rheumatiek, volkomen worden verwijderd. Met het verdwijnen der oorzaken nemen ook de pijnen af om tenslotte geheel op te houden.

KRUSCHEN SALTS

is uitsluitend verkrijgbaar bij alle apothekers en erkende drogisten à f 0.40, f 0.75 en f 1.60 per flacon, omzetbelasting inbegrepen. Let op, dat op het etiket op de flesch, zoowel als op de buitenverpakking, de naam Rowntree Handels-Maatschappij, Amsterdam, voorkomt.

ONZE KERST- PRIJSVRAAG

Wat er gevraagd wordt? Wel, u ziet aan ommezijde een aantal portretten afgebeeld van bekende en populaire Nederlanders, waarvan u de namen, alleen de achternamen, moet opschrijven. Als u dat gedaan hebt, schrijf dan de getallen 1 tot en met 59 neer; mocht u de namen van de afgebeelde personen nog niet allemaal gevonden hebben, dan kunt u ook eerst de getallen 1—59 opschrijven. Deze 59 getallen n.l. duiden ieder voor zich een letter aan en vormen een zin, bestaande uit 12 woorden, welke een wensch behelst aan het adres van onze lezers. De letters nu kunt u gemakkelijk vinden wanneer u de namen kent, want de letters, waaruit de verschillende namen bestaan, hebben allemaal een getal gekregen, overeenkomende met het lettergetal uit den zin. U ziet het, het is heel eenvoudig. Om een voorbeeld te geven, stel u eens voor, dat we het portret van den dichter-zanger Speenhoff hadden afgebeeld en aan de letters van zijn naam de getallen hadden gegeven van b.v. 28, 53, 15, 45, 17, 31, 9, 3, 37, dan zouden deze getallen de letters S, p, e, e, n, h, o, f, f aanduiden uit den gevraagden zin op de overeenkomstige plaats, dus de S als 28e letter, de p als 53e, enz. enz.! Gemakkelijk, nietwaar?

Welnu, geef aan de naamletters van portret A de getallen
 50, 6, 13, 52, 46, 16, 45, 28, 24, 14

Portret B krijgt de getallen 45, 17, 39, 20, 55, 47

Portret C = 3, 51, 37, 56, 32, 7, 8, 12, 41

Portret D = 50, 9, 25, 43, 44, 7, 45, 48, 4, 53, 18

Portret E = 35, 17, 1, 58

Portret F = 5, 2, 36, 38, 59, 45, 47, 41, 21

Portret G = 3, 32, 33, 34, 11

Portret H = 27, 51, 19, 22, 23, 48

Portret I = 8, 55, 54, 20, 8, 30

Portret J = 54, 55, 36 — 29, 40, 42

Wanneer u dus de getallen van 1—59 van den zin door de overeenkomstige letters uit bovenstaande namen hebt ingevuld, dan hebt u bijna den geheelen zin gevonden, bijna, want er ontbreken dan nog een paar letters, die echter wel zeer gemakkelijk aangevuld kunnen worden. Hebt u eenmaal de volledige oplossing, schrijf deze dan op een BRIEF-KAART en zend deze in naar een onzer hoofdkantoren, aan de adreszijde voorzien van het motto „Kerstprijsvraag”. Onze hoofdkantoren bevinden zich voor „De Stad Amsterdam” te Amsterdam, N.Z. Voorburgwal 262; voor „Groot Rotterdam” te Rotterdam, Stationsweg 24; voor „’s-Gravenhage in Beeld” te Den Haag, Stationsweg 95; voor „Ons Land” te Utrecht, Biltstraat 142; voor „Ons Zuiden” te Maastricht, Stationsstraat 20, en te ’s-Hertogenbosch, Stationsweg 27; voor „Ons Zeeland” te Vlissingen, Badhuisstraat 5.

En nu de prijzen!

Zooals aangekondigd loven wij een groot aantal, in totaal 600, geldprijzen uit, met een totaalbedrag van niet minder dan 2000 gulden!! Deze prijzen zijn verdeeld als volgt:

1 HOOFDPRIJS VAN f100.-

3 HOOFDPRIJZEN VAN f 50.-

6 " " f 25.-

10 " " f 10.-

20 " " f 5.-

VOORTS NOG 560 PRIJZEN VAN f 2.50 ELK
 In 't geheel dus 600 prijzen met 'n totaalbedrag van f 2000.

U ziet het dus, de kans om een prijs te winnen is niet gering! Zet u dus aan het werk! U hoeft zich niet te haasten, de oplossingen moeten vóór 29 December a.s. binnen zijn en laat 't verder aan het lot over, of u ook een der vele prijzen trekt. De kans is er!!

Langen tijd voelde ik mij niet goed

...maar toen nam ik de „4-voudige proef“.

1. TERWIJL IK EERST AAN SLAPELOOSHEID LEED, GENIET IK NU VAN EEN HEERLIJKE NACHTRUST.

2. VROEGER WAS IK 'S MORGENS MOE EN HANGERIG, THANS VOEL IK MIJ OPGEWEKT EN FIT.

De „4-voudige proef“.

- 1 Probeer Hag kort voor het ter ruste gaan. (Bewijs van de absolute onschadelijkheid).
- 2 Drink Hag bij het ontbijt. (Bewijs van de opwekkende eigenschappen der aromastoffen).
- 3 Serveer Uw echtgenoot Hag zonder dat hij het weet (Bewijs van de ongeëvenaarde kwaliteit).
- 4 Let op het heerlijke aroma, dat U uit het Hagblik tegemoet komt. (Bewijs van de absolute versheid, door de Super-vacuum-verpakking).

3. VROEGER BROMDE MIJN MAN WEL EENS IETS VAN „KOFFIELEUT“, MAAR NU VRAAGT HIJ STEEDS OM 'N TWEEDE KOPJE.

4. IK BEN NU DUS HEEL GELUKKIG. DOE ALS IK: NEEM OOK DE „VIERVOUDIGE PROEF“.

BEGIN nog heden met de „viervoudige proef“. Lever Uzelf het bewijs, dat Hag inderdaad de koffie is, waarom Uw hart en zenuwen vragen, de koffie, die U een betere gezondheid en een ongekend genot verschaft.

Koffie Hag is precies zooals een goede koffie moet zijn: niet onaangenaam bitter, maar krachtig van smaak en van een heerlijk aroma. Alléén de coffeïne, de voor hart en zenuwen zoo schadelijke prikkelstof, is er zorgvuldig uit verwijderd. Koffie Hag is altijd even verrukkelijk, want alle smaak en aromagevende stoffen der kersversch gebrande koffie worden door de nieuwe luchtledige Super-vacuum-verpakking voor de volle 100% geconserveerd.

Behalve Hag is er thans nog een tweede, eveneens gegarandeerd coffeïne-vrije koffie verkrijgbaar: Sanka W, een uitstekende Wiener Mokka-melange voor den liefhebber van zwart met bruin. Doe dus Uw keuze en bepaal U tot: méér genot en betere gezondheid.

Met de feestdagen Koffie Hag op tafel

als bijzondere verrassing voor Uw huisgenooten en ter verhooging van hun feestelijke stemming

VERPAKT
ONDER
SUPER-
VACUUM

Koffie Hag

SPAART HART EN ZENUWEN.

GOUDBLOND MEISJE

door A. L. Provost en L. Black

EERSTE HOOFDSTUK

Juffrouw Harriet Endicott zat stijf-rechtop in haar stoel met hooge leuning en haar hand verfrommelde langzaam een brief, dien zij met de ochtendpost ontvangen had. Zij had iets meer kleur in haar wangen dan anders en haar dunne lippen waren tot een rechte lijn getrokken.

Aan een klein tafeltje bij het raam zat stil haar secretaresse te wachten, met cahier en potlood in gereedheid. Door het raam kwam de lente binnen, teer en vrolijk — Gloria Staunton had er haar stoel zoo dicht mogelijk naar toe geschoven. Zij sloeg een blik op die heerlijkheid buiten en vroeg zich af, hoe lang zij daar zou moeten zitten en net doen, of zij niets merkte, en wat voor springstof die brief kon bevatten. Misschien had Jack Moreland eindelijk het geduld van zijn tante op een te zware proef gesteld; maar als 't weer een rekening was, moest 't al een erg stevige zijn, dat juffrouw Endicott zoo'n gezicht trok. 't Leek wel, of zij trotsch was, dat hij zoo met geld smeed. Gloria trok een ietsje haar neus op en onderdrukte toen een oprechten zucht.

Haar blik dwaalde het raam weer uit, naar het sprookjesachtig groen van nieuw gebladerte, de pracht van een Japanschen peer, de uitgestrektheid van een keurig onderhouden park. Achter de massa rhododendrons aan de bocht van de laan flikkerde zonneschijn op de kap van een two-seater. 't Leek een splinternieuwe wagen.

Wat zou 't voor een gevoel zijn, zat zij te peinzen, als je in zoo'n huis als dit hoorde, echt hoorde? Als je niets wenschen kon, of 't werd direct gekocht en je gebracht, zoo goed als op een zilveren blaadje? En dik zakgeld! Nooit meer zorg voor morgen of volgende week, voor huur of een baantje of een uitverkoop, voor ladders in je kousen of...

„Schrijf maar aan mr. Pritchard, van Pritchard en Ames.”

Gloria schrok op. Het potlood kwam in actie.

„Schrijf, dat ik mr. Pritchard dankbaar ben voor zijn raad, maar dat ik mij wensch te houden aan

mijn besluit, om de 4 % Cheriton te verkoopen. En als hij de zaak niet wil afdoen, zooals ik wil, zal ik verplicht zijn naar een anderen makelaar uit te zien.”

Weer stilte. Gloria maakte snelle aantekeningen, wachtte toen. De strakke oude gestalte bewoog niet. De ongewone blos was weg, maar de lippen bleven zoo grimmig getrokken.

Dus Jack Moreland was 't niet, peinsde Gloria. Het oudste lid van Pritchard en Ames had zich verstout, juffrouw Endicott een raad te geven, die haar niet aanstond, en werd op zijn nummer gezet voor zijn moeite. Wat kon zij een oude tyran zijn, als iemand zich niet direct naar haar voegde!

Gloria Staunton kon zich er door gewaarschuwd houden, als zij een goede betrekking niet kwijt wou raken.

Een grillige zonnestraal schoot het raam door en zocht het vrolijkste plekje in de kamer, en dat was Gloria's blonde hoofd; blond, dat leefde met een gouden glans. Buiten liep een lange jongeman, met een wit flanelen pantalon aan, over het grasveld en hij bleef op staan kijken naar de tweede verdieping, waar het goudblonde hoofd zichtbaar was. Een wat verveelde gelaatsuitdrukking verdween; hij klaarde zichtbaar op. Met een hoekje van haar oog zag Gloria dien slenteraar en opeens omlijstte het raam niets dan een koel profiel met plichtmatig neergeslagen oogen.

Toen sprak juffrouw Endicott weer.

„U kunt ook naar hotel Benham schrijven om kamers voor de volgende week te bespreken. Ik kom Dinsdag aan, en ik moet beslist mijn gewone suite hebben. Daar had ik den vorigen keer strubeling mee, wat ik erg vervelend vond.”

„Zal ik ze even opbellen?”

„Goed. Meer niet vanmorgen, juffrouw Staunton.”

Gloria nam haar papieren om snel te verdwijnen. Het was een der eigenaardigheden van juffrouw Endicott, dat zij 't onaangenaam vond, als iemand bleef treuzelen, nadat de zaken afgedaan waren. Alleen van haar neef vond zij dat níét onaangenaam. Dat bevoorrechte jongmensch kon haar kamers in

en uit loopen, al naar hij zin had, zonder 't minste gevaar voor critiek of ongeduld.

Bij de deur bleef Gloria staan. Zij moest wel, want iemand anders nam daar het grootste deel der beschikbare ruimte in. Jack Moreland grijsde haar minzaam toe, uit een hoogte van haast twee meter. Toen ging hij met tergende langzaamheid achteruit, net genoeg om haar te laten passeeren.

„Goeden morgen, juffrouw secretariaat.”

„Goeden morgen, meneer Moreland.”

Hij scheen te willen dralen, maar zij schoof langs hem heen de hal door en haar koele groet bleef scherp in zijn ooren. Het was duidelijk: die knappe secretaresse van zijn tante moest niets van flirtende neven hebben. Er tintelde iets in de oogen van den jongen man en hij maakte een halven draai, om haar te volgen. Toen dacht hij aan tante Harriet en ging naar binnen.

„Klaar voor morgen, tante?”

„Ja, Jack.”

Een toovermacht streek den nagebleven trek van ergernis uit haar gezicht. Harriet Endicott was een eigenzinnige oude vrouw, van kinds af verwend, trotsch tot op het randje van aanmatiging en volslagen onredelijk in haar eischen tegenover anderen, maar er was één hartstochtelijke, onzelfzuchtige toewijding in haar: liefde voor den zoon van haar overleden zuster. Zij was er trotsch op, dat hij knap was en getapt, en luchtig elegant, trotsch zelfs op de achteloosheid, waarmee hij het geld door zijn vingers liet glijden. Er waren tijden dat die laatste voortreffelijkheid haar zorg aandeed, maar zij had 't altijd kunnen redden en hem nooit iets laten merken. Zij wou niet, dat Jack gierig en krenterig werd. De Endicotts hadden 't er altijd goed van genomen.

De jongeman was intusschen al haast vijf jaar afgestudeerd en wijdde zich vlijtig aan de taak, zich te amuseeren.

Zij klopte op zijn arm, hard en gespieerd onder haar koude vingers.

„Ik dacht dat je weer naar de stad ging. 't Is hier niet erg prettig voor je, met alleen een oude tante

LANGS DEN BESNEEUWDEN LANDWEG

THERMOGÈNE

warmte-opwekkende

pijnstillende

watten

tegen

**HOEST,
KEELPIJN,
GRIEP, SPIT,
RHEUMATIEK,
STEKEN
IN DE
ZIJ,
ZENUWPIJNEN**

Thermogène ontwikkelt een wel-dadige warmte, die den bloeds-omloop bevordert en onmiddellijk een eind maakt aan de congestie, die verkoudheid, pijn en stijfheid veroorzaakt. Leg een vel Thermo-gène op de pijnlijke plek en U kunt Uw dagelijksche bezig-heden normaal blijven verrichten.

Doozen à 35 en 55 cent

Het THERMO-KURAS

Voor hen, die Thermo-gène ge-bruiken bij aandoeningen der luchtwegen, waarbij het niet noodig is het bed te houden, hebben wij het Thermo-Kuras vervaardigd. Het bestaat uit twee vellen onzer watten, die op hy-drophiele-gaas genaaid zijn, en is zoodanig gevormd, dat het rug en borst bedekt. Verstelbare ban-den en gespen maken het voor elke lichaams-grootte geschikt. Voor hen, die zeer vatbaar zijn voor verkoudheid en bronchitis, is het Thermo-Kuras een onmis-schaar kleedingstuk en het doel-matigste middel ter voorkoming van alle ziekten, die door vocht en koude worden veroorzaakt.

THERMO-KURAS fl. 1.10

Verkrijgbaar
bij Apothekers
en Drogisten

"Thermo-Kuras"

voor gezelschap. Als je niet met de Selwyns meeging straks, vroeg ik wat menschen voor 't week-end te logeeren."

"O, ik heb heusch genoeg te doen zonder zoo'n troep menschen." Hij liep de kamer eens rond en kwam terug. "Ik ga toch niet met de Selwyns mee. Ik heb die reis van zee tot zee al meer-malen gedaan; en drie wagens, die mekaars stof opeten, heelemaal van New York naar Los Angeles, da's mij te machtig. Zoo'n reis móét je niet met zoovelen doen."

Jack lichtte zijn besluiten nooit zoo uitvoerig toe. Juffrouw Endicott keek hem scherp en nieuwsgierig aan, maar zei niets. Ze was altijd blij, als Jack thuisbleef.

Haar volgende woorden begonnen over een ander onderwerp.

"Frances Payne schijnt terug te zijn." "Ja, heb ik gehoord. Ik zal haar eens opzoeken." Hij had haast stevig geknip-oogd om die doorzichtige handigheid van tante Harriet en veranderde gauw van onderwerp.

"Zeker niets te doen vandaag, waar u me voor hebben wou? Ik wou een beetje zeilen. Misschien ga ik naar de Punt — dan kom ik niet lunchen."

"Goed, ga maar. Ik ben niemand te wachten."

Hij boog zich neer en gaf een kus op de dorre wang, die zij hem toehield; toen ging hij, met zijn gewonen veerkrachtigen tred.

Toen hij weg was, scheen de stijfheid van haar rechte oude gestalte iets te minderen. Vingers van één hand bewogen zich zenuwachtig op de arm-leuning van haar stoel.

"Zou 't om Frances zijn, dat hij van die reis afziet?"

Zij fronste. Haar gedachten kwamen met sprongen.

"Ze zeggen, dat Dick Payne voor zijn dood al zijn geld heeft opgemaakt, en 't grootste deel van 't hare. Zou Jack dat weten? Hij zou in staat zijn, haar er juist om te trouwen, als ze hem weer in probeerde te palmen. Hij heeft altijd van die gevoeligheden gehad... net als zijn vader... De Endicotts wáren zoo week niet. 't Zal niet gaan. Jack mag niet met 'n arm meisje trouwen."

Er kwam iets grauws in haar gezicht.

"Geld!" mompelde zij boos. "Altijd geld!"

Bij haar voeten lag de brief van Pritchard en Ames, tot 'n bal verknepen.

Toen Gloria in haar kamer was, die tegelijk tot zitkamer en kantoor diende, sméet zij haar cahier op het bureau. Gewoonlijk wás zij zoo wild niet, maar soms had zij een gevoel, of haar jeugd en haar weelderige energie stikten in de duffe ingehoudenheid, die juffrouw Endicott van haar secreta-resse eischte.

Als ze nu en dan de trap maar eens op en af kon hollen, of zingen, als ze door de hal liep, of flink op stap kon gaan met dien terrier van Jack Moreland, om vol modder en hondenpooten weer thuis te komen! Maar zoo'n daad zou een kille afkeuring verwekken, die misschien in de vrieskamer van ontslag uitliep. En Gloria kon geen ontslag riskeeren; in zoo'n tijd! Toch rimpelde zich haar gladde voorhoofd, toen zij den lokkenden morgen in keek.

"Allo, Glory," berispte zij zichzelf, "wat heb je te mopperen? Je hebt hier toch juist voor gewerkt en gesoebat en gevochten? Ben je niet practisch bij oom Robert vandaan geloopt, omdat je 't beu was, voor arm nichtje te spelen en omdat je je eigen leven wou leiden? En dit is pas 't eerste stapje op je weg, en een heel mákkelijk stapje ook!"

Zij wendde zich af van het raam met het pakkend uitzicht over groote gras-velden en oude iepen en in de verte zeilen op het water van de Straat. Dat glinsterende water trok haar altijd aan. De witte zeilen konden zoo heerlijk bollen en hellen en omzwaaien, sprekend van jeugd en avontuur, snelle beweging en sproeiend schuim. Er achter lag de oceaan te wenken naar verre oorden, die zij ooit hoopte te zien. Er waren zooveel dingen, die Gloria Staunton ooit hoopte te doen en te zien, maar de weg naar den regenboog kan zeer lang zijn.

Zij gaf een zuchtje en ging aan haar dagwerk. Zij belde hotel Benham op — juffrouw Endicott kon niet tevreden vertrekken, als zij niet wist, dat zij haar gewone kamers kreeg. Toen klikten fel de toetsen van de schrijfmachine. "Den Heer William R. Pritchard..." Er kwam een groefje tusschen Gloria's wenkbrouwen.

"Ik wou dat ze dat liet. 't Is in ieder geval een hatelijk briefje. Ze is nijdig, omdat hij haar afraadt, die effecten te verkoopen, en ik kan 't best van hem begrijpen. Da's de tweede maal in vier maanden, dat ze papieren verkoopt zonder 't geld weer te plaatsen. Als ze met een anderen makelaar werkte, was ik er denklijk al lang achter. Dus ze teert op 'r kapitaal."

Gloria's gepeins vertraagde den gang van haar vlugge vingers niet. De korte aanwijzingen van juffrouw Endicott werden omgevormd in een brief, zoo mild als de secretaresse hem maar dorst te maken. Met een ferm ruk kwam het blad de machine uit.

"Visite toegelaten!"

Een snelle beweging van pols en arm keerde den brief met de letters naar beneden op Gloria's bureau.

"Nee," zei ze kalm, "ik heb 't te druk."

"Met tante's post? Moogt u een ander zien wijs te maken."

Zijn lach was zoo aanstekelijk, dat de hoek van Gloria's mond trok. Hij was echt wel aardig. Denklijk een pracht om mee om te gaan, maar zij wist precies, hoe 't af zou loopen, als juffrouw Endicott een secretaresse be-trachte op belangstelling in haar kost-baren neef en erfgenaam. Minstens kreeg ze een leelijke schrobbeering. En ijzige bevelen. Niets voor Gloria! Koel en practisch, dat was haar regel. Ze greep een nieuw blad papier en stak dat in de machine.

De bezoeker ging op zijn gemak tegen den deurpost staan leunen en keek toe, als was hij van plan, daar voor onbe-paalden tijd te blijven. Hij bezat de bevalligheid van luchtig gemak en vol-komen harmonische spieren. Gloria wist, dat hij zevenentwintig was, maar hij zag er jonger uit. Zij vroeg zich af, of hij ooit oud en bezadigd, of zelfs maar volwassen zou worden, als een onvoor-ziene ramp hem niet ontzuochterde en verbitterde. Knap ook, met een gave, gebruinde teint, grijze oogen waar iets rakkerigs in speelde en een leuken mond en kin.

"Ik geloof niet," merkte hij op, "dat mijn tante drie brieven per jaar schrijft, die niet net zoo goed morgen of vol-gende week weg kunnen als vandaag. En 't is reuzenweer om te zeilen."

"Gaaf u dan maar," zei ze spits. "t Is bij elven, ik moet verder met mijn brieven. En ik verwacht inter-communaal. Gaaf u nu alstublieft weg."

De telefoon zoemde dringend. Gloria greep er naar en werd één en al secretaresse.

"Hotel Benham? Met het huis van mejuffrouw Harriet Endicott. Wilt u zoo goed zijn..."

Uw gelaat vraagt kleur

Te allen tijde, zoowel bij haar werk als in gezelschap, ziet men een vrouw gaarne frisch en aantrekkelijk. Hoe eenvoudig kan zij zich jaren jonger vertoonen, wanneer zij KHASANA-Superb lippenstift en rouge gebruikt. Eerst bij aanraking met de huid, neemt KHASANA-Superb de best passende natuurlijke frissche kleur aan. Niemand vermoedt het gebruik.

KHASANA-Superb is tegen weer en water bestand en kissproof. Voor levendiger teint Superb II — nog krachtiger. Koraal of Karmijn. Lippenstift Fl. -35, -60, -75, 1.25 en Rouge Fl. -35, 1.

**KHASANA
SUPERB**

Generaalvertegenwoordiging: J. Winkel Jzn.
Den Haag, Merwedestraat 47, Tel. 772595

Ik verteer mijn voedsel zonder bezwaren

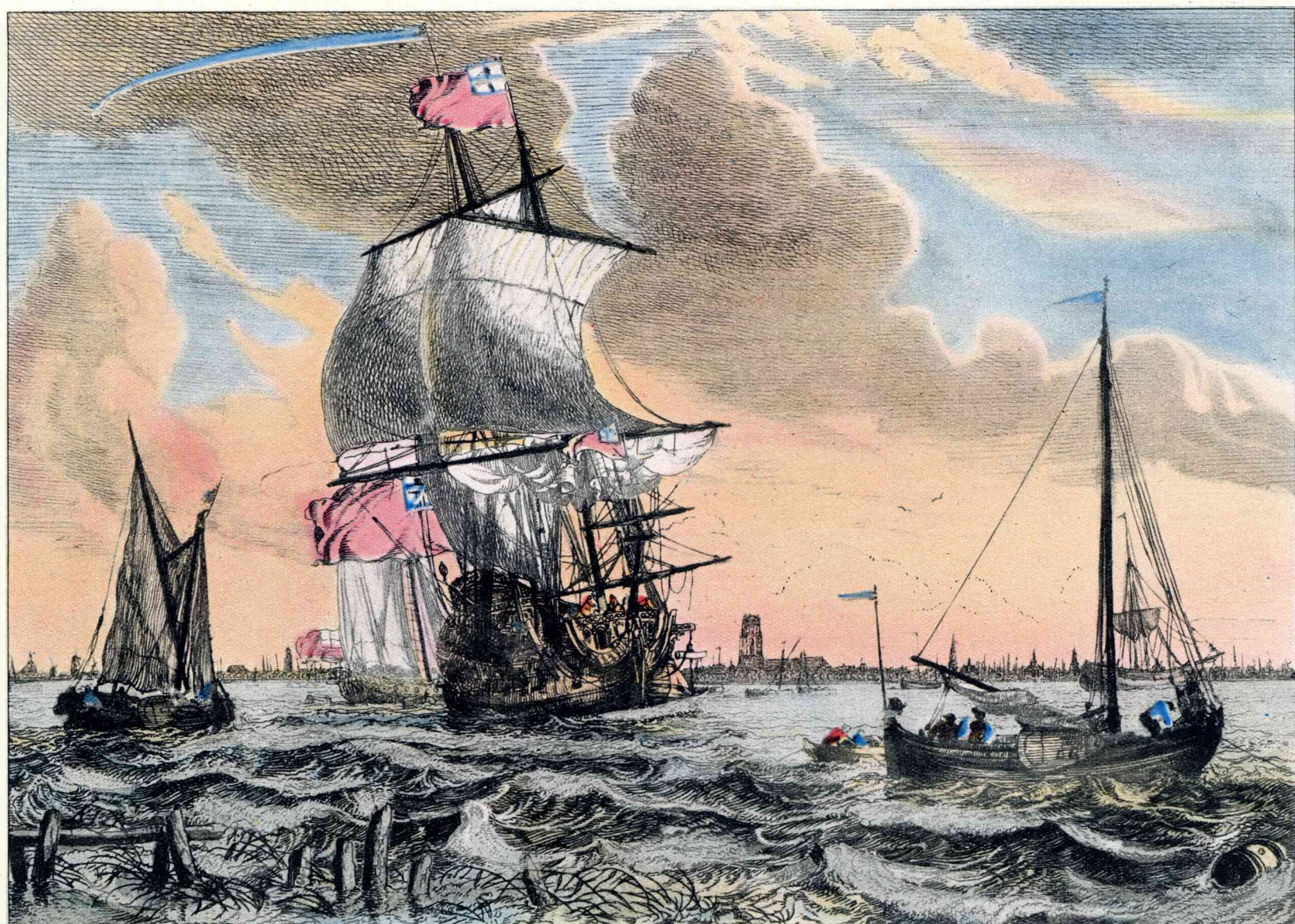
Ook U kunt eten wat U wilt, en wanneer U wilt. U kunt dadelijk de overmaat van aciditeit der maagsappen, waaraan de ge-waarwordingen van bezwaring, de oprispingen, de hoofdpijnen en de slaperigheid te wijten zijn, doen verdwijnen. Een kleine hoeveelheid Gebismureerd Magnesium in een beetje water — en Uw maagbezwaren zijn binnen een paar minuten verdwenen. Verwaarloos nimmer de voorafgaande ken-teekens die aanleiding kunnen geven tot meer ernstige aandoeningen, zooals: Maag-ontsteking of Dyspepsie. Gebismureerd Magnesium, dat verkrijgbaar is bij alle Apothekers en Drogisten à fl. — per flesch of fl. 75 per groote flesch, die voordeliger is, maakt onmiddellijk de overmaat van aciditeit, die de teergevoelige maagvliezen prikkelt, onschadelijk, doet het gisten van het voedsel ophouden en verzekert U een goede spijsvertering.

Voor Uw Maag
**GEBISMUREERD
MAGNESIUM**

Vervolg op pag. 44

Amsterdam over het IJ

Gezicht op de Merwede nabij Dordrecht

Ludolf Bakhuyzen

28 Dec. 1631-7 Nov. 1708

*Van Ludolf Bakhuyzen, den nog altijd hoogge-
waardeerden marine-schilder, geven wij op neven-
staande pagina een tweetal kleurprenten weer.
Bakhuyzen is een typische vertegenwoordiger van
den nabloei onzer groote schilderschool uit de
17e eeuw. Hij was zeer gevierd tijdens zijn leven
en nog gedurende de geheele achttiende eeuw,
wat blijkt uit talrijke etsen, naar zijn schilderijen
vervaardigd. Zijn werken missen wel de dichter-
lijke atmosfeer van een Van der Velde, zijn kleur
is wel harder en koeler, doch om de handige
compositie en de historische getrouwheid zijn het
toch documenten van groote waarde.*

Deze schilder en teekenaar behoort tot de beoefenaren der marine-schilderkunst. Eigenlijk Duitscher van geboorte — hij werd acht-entwintig Dec. 1631 te Emden geboren — was hij de zoon van een schrijver aan 't gerechtshof te Aurich. In 1649 — op achttienjarigen leeftijd dus — kwam hij als commies naar Amsterdam om daar te werken in de zaak van den groot-handelaar Gulielmo Bartolotti. Als een soort bijverdienste gaf hij les in schrijven en maakte hij met zijn sierlijke hand opdrachten en dedicaties, enz.

Later nam hij, daar hij aanleg had voor teekenen, lessen bij A. v. Everdingen en Hendrik Dubbels.

In 1665 — Bakhuyzen was toen dus vierendertig jaar — bestelde de stad Amsterdam hem een groot marinebeeld, bestemd om als geschenk te worden aangeboden aan den Franschen gezant, Hugues de Lionne, en niet voor Lodewijk XIV, zooals Houbraeken foutief vermeldt. In die dagen behoorde Bakhuyzen tot de gevierde kunstenaars. Hij kreeg hoog bezoek op zijn atelier, o. a. van ezaar Peter den Grooten, den keurvorst van Saksen en den koning van Pruisen.

Naar oude geschiedschrijvers berichten, zou ezaar Peter zelfs les bij hem hebben genomen.

Ludolf Bakhuyzen trouwde niet minder dan viermaal. Hij stierf ten slotte na een slepende ziekte, zevenenzeventig jaar oud, den zevenden November 1708. Naast Willem van der Velde beschouwde men hem als den besten marine-schilder van zijn tijd. Ofschoon zijn roem eenigszins verbleekt is, zijn wolkenluchten wat al te zwaar, zijn golven wat al te ondoorzichtig en zeeperig, zooals de schilders dat met een plastischen term kernachtig weten uit te drukken, terwijl zijn stoffage over 't algemeen genomen nogal bont is, mag Bakhuyzen toch aanspraak maken op een uitstekenden naam in de kunst-geschiedenis.

Meestal schilderde of teekende hij marine-onderwerpen met steden in

het verschiet. Amsterdam, Den Haag, Enkhuizen e.a. Er bestaan veel handteekeningen — ook met de hand gekleurde — van hem, en wij reproduceeren op deze bladzijden een tweetal echte, uit ons archief afkomstige prenten. Het Amsterdamsche Rijksmuseum bezit in het prentenkabinet een aardige collectie, maar vooral in Londen en Dresden heeft men een uitgebreide verzameling zijner kunst en bewondert men hem zeer.

Sibelius, Beauvarlet, Maloeuvre, Tardieu en Canot reproduceerden zijn werken in staal en koper. Zelf echter vervaardigde hij er ook veel. Den tweëntwintigsten October 1701 kreeg hij daarvoor een speciale toestemming van de regeering der Staten-Generaal, welke hij veelal met zwierige krulletters onder zijn prenten afdrukt. Zoo lezen we op een zijner grootere prenten, waarvan een afdruk zich in het Rijks-prentenkabinet bevindt:

Stroom en Zeegezichten
geteekent en geëst door
Ludolf Bakhuyzen.

Anno 1701. In Amsterdam
met privilegie van de Hoog-Mogende
Heeren Staten-Generaal.

Out 71 jaar.

Bij een andere prent weer dichtte hij, zooals dat het gebruik was in die dagen, de volgende regelen:

Zoo bouwt men hier aan 't Scheeprijk IJ
De moerbalk van den Staat en Steeden
Ten beste van 't Gemeen en Leeden
Van de Indiaansche Maatschappij
Zoo brengt men peerlen wijd van een in
't ander landt
Daar Kristus Leer geleert, gesticht werd
en geplant.

Zijn neef Gerrit Bakhuyzen, en diens broeder, Ludolf de Jongere, waren ook schilders, doch vooral van portret, een kunstgenre, waarin zij wel geen uitblinkers waren, maar toch een behoorlijke hoogte bereikten en een goed figuur maakten.

Fijn en vol van smaak..
MAGGI'S VERMICELLI-SOEP

Een heerlijke soep, waarin de beste kwaliteit vermicelli en vleesextract zijn verwerkt. Voedzaam, licht verteerbaar en vlug klaar.

Per doosje met 2 zakjes voor 4-6 borden 10 ct.

Let op de geel-rode etiketten en de fabrieksmerken: de naam MAGGI en de Kruisster

De SPIEGELREFLEX CAMERA'S
met het **FRAPPANTE** zoekerbeeld

Waardevolle en altijd welkome geschenken

**KIES
EEN BETROUWBARE
BESCHERMER!**

Zorg voor een sterk en blinkend blank gebit! Neem PASTOL. Pastol krast Uw tandglazuur nooit: dit betrouwbare tandmiddel heeft geen scherpe bestanddelen nodig: het leelijke tandsteen wordt radicaal verwijderd!

Koop 'n doosje PASTOL - U doet er lang mee!

Doos 10 en 20 cts.
Tube 20 en 35 cts.

NERDERLANDSCH FABRIKAAT

MYSTERIES EN RAADSELS

Wij kochten het publicatie-recht voor Nederland van lord Halifax' boek der geest-verschijningen.

Charles Lindley, burggraaf Halifax was een der merkwaardigste persoonlijkheden van de laatste honderd jaren, de zoon van een beroemd staatsman, een intieme vriend van wijlen koning Edward VII, een erkend leider van het geestelijke en politieke leven zijner natie.

Een zijner liefhebberijen was het verzamelen van geheimzinnige verhalen, griezel-verhalen, spookverhalen.... maar: hij nam geen verhaal in zijn verzameling op, als het geen waarheid bevatte, voorzover hij na kon gaan; als het niet was gestaafd door getuigenissen van ernstige en betrouwbare personen; gelijk hij ook zelf een zeer ernstig en zeer betrouwbaar persoon was.

Om aan te toonen, dat we hier niet met goedkope fantasietjes, bakerpraatjes of dergelijke te doen hebben, stippen we nu al vast aan, dat als getuige voor één der verhaalde gebeurtenissen de koning van Engeland zelf zijn handteekening zette!

Uit het groote aantal geschiedenissen, die lord Halifax van vrienden en kennissen, allen hooggeplaatste personen in Engeland en Schotland, vernam, zijn de meest pakkende uitgekozen en gepubliceerd door den zoon van den tweeden burggraaf Halifax, door den huidige lord Halifax, Grootzegelbewaarder, Ridder van den Kouseband enz. enz., een man dus, die een der allerhoogste posities in het Britsche rijk bekleedt, en die door niemand van lichtgeloovigheid of 't uitstrooien van holle bedenksels kan worden verdacht!

Wij zullen die verhalen stuk voor stuk in ons blad afdrukken, en zonder twijfel zal de lezer na elke verschijning zich afvragen, met de millioenen in andere landen, die de verhalen lezen:

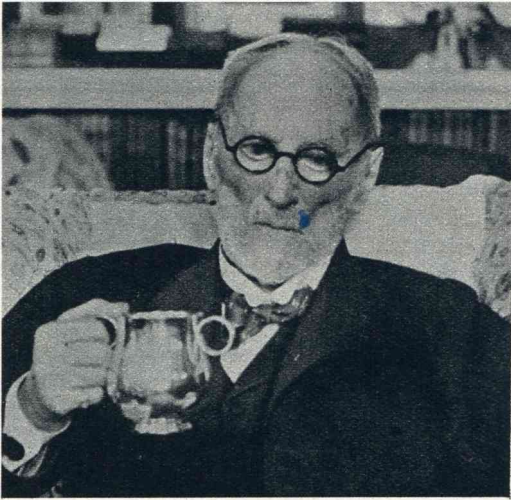
Wat is dit? Invloed van het bovennatuurlijke of buitennatuurlijke op ons menschen-leven.... en zoo neen, wat dan?....

Voorwoord door VISCOUNT HALIFAX, Grootzegelbewaarder, Ridder van den Kouseband, enz.

Zoolang ik mij herinneren kan is het Boek der Geestverschijningen van mijn vader in onze gedachten bijna onafscheidelijk aan Hickleton verbonden geweest. Hij bewaarde het altijd zelf, heel zorgvuldig, en van tijd tot tijd schreef hij er eigenhandig een nieuwe bijdrage in, en bij speciale gelegenheden, met Kerstmis bijvoorbeeld, haalde hij het te voorschijn, om enkele der meest bijzondere verhalen voor te lezen, voor wij naar bed gingen. Het is menigmaal gebeurd, dat wij, kinderen, na zoo'n avond de trap op hielden, met het gevoel, dat de afstand tusschen de bibliotheek en onze slaapkamers, flauw verlicht door olielampjes en van schaduwen vervuld, een gevaarlijke zone was, waarbinnen wij ons niet graag alleen zouden wagen, en waar treuzelen niet veilig zijn kon.

Niet iedereen zou het aangedurfd hebben, zelfs in dien tijd, op zulk een wijze met jonge zenuwen om te springen; ik herinner me dan ook nog goed, dat mijn moeder er tegen protesteerde — hoewel, geloof ik, altijd vruchteloos — „dat de kinderen te bang gemaakt werden”. Mijn vader echter placht zijn gedrag goed te praten met het betoog, dat de verbeelding er door geprikkeld werd, en de slachtoffers zelf, geboeid en betooverd door een gevoel van zalige verschrikking, vroegen altijd om meer.

Ik heb me dikwijls afgevraagd, wat eigenlijk de grond was van de aantrekkingskracht, die spookverhalen en dergelijke op mijn vader uitoefenden, en die ze zoo'n vrij belangrijke plaats gaf in het décor van heel onzen kinderlijken omgang met hem. Zij troffen met kracht zijn aangeboren zin voor geheimzinnigheid en romantiek, waardoor hij zich zoozeer liet leiden bij de rangschikking van waarden in zijn waardeering van personen en zaken. Afgezien van moraliteit was er geen tekort in een persoonlijkheid, dat door hem meer kwalijk werd ge-

Lord Halifax, de verzamelaar en schrijver van de mysterie-verhalen, die wij thans wekelijks gaan publiceren, stierf in 1934 te Hickleton Hall (Yorkshire) in den hoogen ouderdom van 94 jaar. Koningin Victoria koos hem in z'n jeugd tot vriend van wijlen koning Edward. Lord Halifax schreef z'n goede gezondheid en langdurig leven toe aan het dagelijks drinken van een glas eigen gebrouwen bier.

spookverhaal van kolonel P.” begint als volgt: „Waar zijn de dooden — zij, die ons hebben liefgehad en die wij hebben liefgehad; en zij, aan wie wij misschien een onherstelbaar onrecht hebben aangedaan? Zijn zij voorgoed van ons weg, of komen zij terug? Vertoeven zij nog onder ons, begiftigd met dat niet te omschrijven, geheimzinnige en ontzagwekkende bestaan, dat door de oude wereld aan de zielen der afgestorvenen werd toegekend?.... Wij kunnen noch de verbindingschakel aanwijzen, noch een onoverkomelijke slagboom erkennen tusschen deze wereld en die andere, die onzen zinnen ontgaat.”

Zoo speelden geheimzinnigheid, romantiek, avontuur, andere-wereldschgezindheid alle hun rol; en nu deze verhalen waardig zijn geacht, aan een grooter publiek te worden bekend gemaakt, hoop ik, dat zij de veelzijdige persoonlijkheid van hun verzamelaar van een anderen kant zullen doen kennen, en dat zij den lezers een deel der belangstelling zullen inboezemen, die ze voor hem inhielden.

Juni, 1936.

HALIFAX.

De Harpspeler van Inveraray

Mr. H. W. Hill, die hier zijn ervaring mededeelt, was een oude vriend van lord Halifax en vele jaren lang secretaris van de Engelsche-Kerk-Unie, waarvan lord Halifax president was. Menigmaal verbleef hij op Inveraray.

Lord Archibald Campbell stierf op Paaschdag 1913. Ik had het bericht gelezen, dat hij erg ziek was en van Coombe naar Inveraray was vertrokken. Zijn zoon, mr. Niall Campbell, was voor de Paschen in Frankrijk, maar keerde terug, toen hij hoorde van den ernstigen toestand van zijn vader. Nu had ik van een vriend gehoord, dat lord Archibald, voor hij naar Inveraray ging, uitdrukking had gegeven aan het gevoel, dat hij daar niet meer vandaan zou komen, en aan bepaalde wenschen, die na zijn dood moesten worden uitgevoerd; ik schreef dus naar mr. Niall Campbell, en deze was zoo vriendelijk, mij een omschrijving te zenden van alle schikkingen, die hij voor de begrafenis getroffen had, en mij te vragen, me vrij te houden, om na zijn terugkeer een avond met hem te dineeren in de Vrijgezellen-club; dan kon hij me al zijn nieuws vertellen.

Ik dineerde met mr. Campbell, die nu hertog van Argyll geworden was, in zijn club, den acht-entwintigsten Mei, en deelde hem mee, wat ik over zijn vader had hooren vertellen. Hij antwoordde, dat hij zeer in zijn schik was met die inlichtingen, want hij vond er de verklaring in van iets, dat hij maar niet had kunnen begrijpen. Daarna maakte ik melding van sommige berichten, die ik in kranten uit het Westen van Schotland gelezen had. Er was een verhaal bij over raven, die uit de bergkloven waren neergedaald en die men rond Inveraray had zien dwalen, terwijl zijn vader op sterven lag. Er werd beweerd, dat dit altijd gebeurde, als het hoofd der familie of een zijner naaste bloedverwanten den dood nabij was.

Mr. Campbell geloofde, dat dit verhaal waar was, zei hij; maar zij plachten niet veel notitie van de raven te nemen. Toen vertelde hij mij echter, dat de „Galei” zich op Loch (meer) Fyne had vertoond. Toen ik hem hiervan uitleg vroeg, zei hij dit: De „Galei” was zoo'n scheepje, als er in hun familie-wapen stond, en als het hoofd der familie of een zijner naaste bloedverwanten stierf, verscheen het op Loch Fyne met drie personen aan boord, en één van die drie moest een heilige zijn, die in eenigerlei verband stond met St. Columba. Toen zijn vader stierf, had men de „Galei” stil over het Loch zien glijden en vervolgens op een bepaald punt het land opgaan. Toen was het vaartuig over land voort getrokken en eindelijk verdwenen op het terrein van een kapel, die den naam van St. Columba had gekregen en door de voorouders van de Campbells aan de kerk was geschonken. Een groot aantal menschen hadden dit bij zijn vaders overlijden waargenomen, onder anderen een „vreemdeling”, dat wil zeggen, dat hij geen Campbell en zelfs geen Hooglander was, maar een Angelsakser (Engelschman). Toen men de „Galei” over het land zag glijden, riep deze man uit: „Kijk eens wat een raar luichtschip!”

II

In Augustus 1914 logeerde ik op Inveraray; ik kwam daar aan den achttienden, na de lunch. Dien middag, toen de thee werd opgediend, waren aanwezig de hertog, zijn zuster (lady Elspeth), de bisschop van Argyll en de Eilanden, de kamerheer van Argyll en zijn vrouw, mr. Samuel Gurney en

ikzelf. Ik herinner me, dat wij allen om een groote tafel aan de thee zaten, toen ik naast mij een ontzettend lawaai hoorde, net of er met boeken gesmeten werd. Het leek wel, of alle boeken uit een vak waren gehaald en wild werden neergegoot op den vloer van de open galerij, die om de bibliotheek loopt.

Ik keek op, maar zei niets. Er was niemand, die een woord sprak, maar ik merkte op, dat de hertog en zijn zuster blikken wisselden en toen naar mij keken. Ik kreeg den indruk, dat niemand anders in het vertrek iets gehoord had.

Na de thee sprak de hertog met zijn zuster en toen nam hij me mee naar zijn kamer. Hij zei tegen me: „U hebt lawaai gehoord, toen we aan de thee zaten. Mijn zuster en ik zagen, dat u 't hoorde en verder niemand.”

Vervolgens vertelde hij me, dat het aan dien kant van het kasteel spookte, en dat men er dat zelfde geluid al vele jaren gehoord had. Eens had het, toen hij op een Zondagavond in de bibliotheek zat te werken, een uur geduurd. „Mijn zuster zal u de heele historie vertellen,” zei hij.

Den volgenden dag, toen lady Elspeth met mij op wandeling was, deed zij mij het verhaal. Zij was zoo vriendelijk te zeggen, dat zij en haar broer mij echt als een der „uitverkorenen” beschouwden, wijl ik, buiten henzelf, de eenige was, die het geluid gehoord had. Zijzelf had verwacht, dat zij het hooren zou, want toen zij voor de thee de bibliotheek inkwam, had zij „den ouden man” gezien. Dit was de geest van den harpist, die te Inveraray door de mannen van Montrose was opgehangen, toen zij de kloof op kwamen, den grooten markies van Argyll achtervolgend. De harpist vertoont zich altijd in het ruitpatroon der Campbells en hij is een ongevaarlijk oud manneke. Gewoonlijk ziet én hoort zij hem; maar de hertog hoort alleen het lawaai.

Het verhaal verbaasde me, omdat het tegen-

woordige kasteel betrekkelijk nieuw is — het werd gebouwd in 1750, en niet op de plaats van het vroegere gebouw. Waarschijnlijk verschijnt de oude stakker op de plek, waar de boom stond, waaraan hij werd opgehangen.

Lady Elspeth vertelde verder: Toen wij binnen waren gekomen, om thee te drinken, had zij het „manneke” duidelijk op de galerij zien staan. Wat de andere aanwezigen betreft, Hooglandsche bisschoppen en „Norfolksche knoedels” vond zij niet eens meetellen (mr. Samuel Gurney kwam uit Norfolk). Verwonderlijker was het, dat de kamerheer en zijn vrouw niets gemerkt hadden, terwijl ik, die dan toch maar een Angelsakser was, de geluiden hoorde. Ik merkte op, dat de aanwezigheid van den bisschop op het kasteel een goede gelegenheid was, om „het manneke” zijn kunsten af te leeren, maar daar wou zij niet van hooren. Hij was, zei ze, een vriend en in zekeren zin een beschermer; hij had 't best naar zijn zin en deed nooit iemand kwaad.

Sindsdien heb ik den harpist dikwijls gehoord. In 1918, toen ik pas van een lange en bijna noodlottige ziekte hersteld was, ben ik óók op Inveraray geweest. Ik kreeg toen de „Archie”-kamer, die boven de groene bibliotheek ligt en evenals deze een torenuitbouw heeft. De heele veertien dagen van mijn verblijf heb ik voortdurend gevoeld, dat er iemand aanwezig was in de slaapkamer en in den uithouw, dien ik als zitkamer gebruikte.

Ik heb over mijn gewaarwordingen met niemand gesproken dan met de tante van den hertog, wijlen mrs. Callander van Ardkinglas en Cramond, die mij vroeg, welke slaapkamer ik had. Toen ik 't haar vertelde zei ze: „Ik weet 't en ik heb 't gezien!” Toen legde zij haar vinger op haar lippen.

Bij mijn vertrek van Inveraray wandelde lady Elspeth met me mee tot 't poorthuis. Ik vroeg

haar, waarom ze mij die kamer had gegeven en zij antwoordde: „Voor uw eigen bestwil. Mijn tante, lady Mary Glyn, die hier laatst zoo ziek heeft gelegen, zou gestorven zijn, als ze die kamer niet gekregen had.”

Ook andere mensen hebben den harpist gezien. Lady George Campbell zag hem in de blauwe kamer, die in 't zelfde deel van 't kasteel ligt als de „Archie”-kamer, en een van haar dochters zag hem op de trappen. 's Nachts wordt vaak harpmuziek gehoord. Verleden herfst kwam mrs. Ian Campbell op het kasteel logeeren en zij bracht haar harp mee. Zij kreeg de „Archie”-kamer en zette haar harp in den toren. In den nacht hoorde zij er iemand op spelen, en het was natuurlijk het „manneke”. Bij een vorig bezoek had de dame hetzelfde ondervonden.

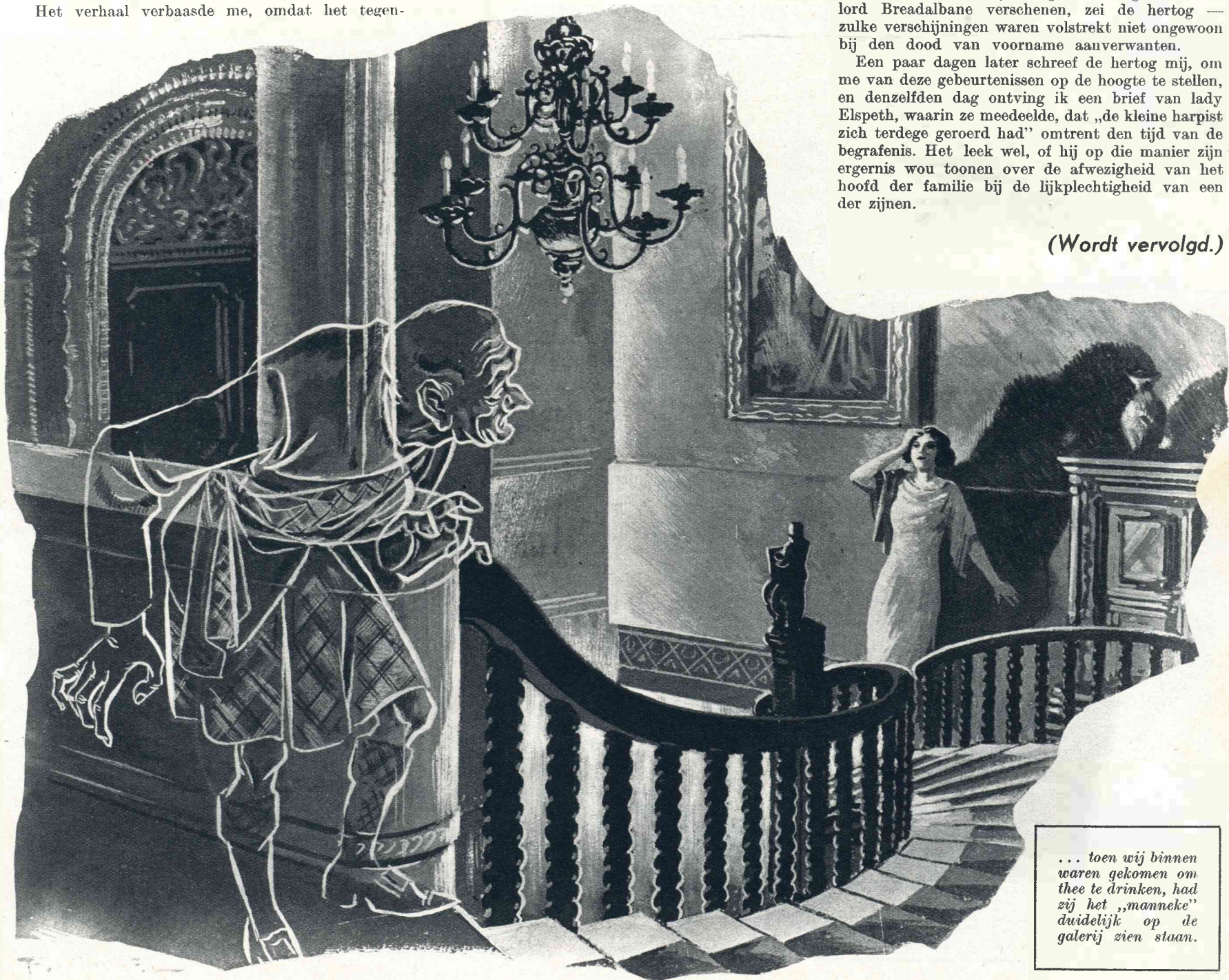
III

Ik logeerde opnieuw op Inveraray in October 1922, tegen het einde der maand. De hertog voelde zich niet wel en was vroeg naar bed gegaan; hij had besloten, dat hij niet naar de begrafenis van den markies van Breadalbane zou kunnen gaan den volgenden dag.

Dien namiddag zaten lady Elspeth en mr. Ian Campbell, een jongmensch van negentien, kleinzoon van lord Walter Campbell en de tweede erfgenaam van den hertog, samen in de groene bibliotheek, die een ronde torenkamer tot uitbouw heeft. Op een gegeven oogenblik hoorden zij een tumult, alsof er in den toren met boeken rond werd gesmeten; en na een paar minuten gingen de deuren tusschen den toren en de bibliotheek open. Zien deden zij niets, maar er was iemand binnengekomen, die langzaam en bedaard het vertrek rond schuifelde. Lady Elspeth en mr. Ian Campbell haastten zich naar boven, om het den hertog te vertellen, en deze zei, dat de bezoeker „de oude man” moest zijn. Hij was denkelijk wegens de begrafenis van lord Breadalbane verschenen, zei de hertog — zulke verschijningen waren volstrekt niet ongewoon bij den dood van voorname aanverwanten.

Een paar dagen later schreef de hertog mij, om me van deze gebeurtenissen op de hoogte te stellen, en denzelfden dag ontving ik een brief van lady Elspeth, waarin ze meedeelde, dat „de kleine harpist zich terdege geroerd had” omtrent den tijd van de begrafenis. Het leek wel, of hij op die manier zijn ergernis wou toonen over de afwezigheid van het hoofd der familie bij de lijkplechtigheid van een der zijnen.

(Wordt vervolgd.)

... toen wij binnen waren gekomen om thee te drinken, had zij het „manneke” duidelijk op de galerij zien staan.

Voor enige jongelieden van 15-25 jaar bestaat gelegenheid te worden opgeleid tot:

**MARCONIST
RADIOTELEGRAFIST**

te land, ter zee
of b/d luchtraart

**RADIOMONTEUR
RADIOTECHNICUS**

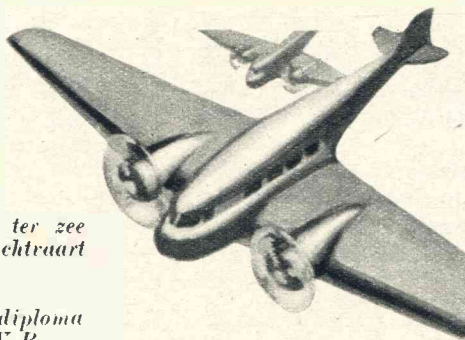
officieel diploma
N.V.V.R.

Vliegtuigtechnicus • Vliegtuigmechanici

OPLEIDING(EN) met PLAATSINGSGARANTIE!

Cursusgeld f 4.- per maand. Leermiddelen gratis!

Brieven met opgave van leeftijd, genoten onderwijs, enz. (met postzegel van 6 cents ingesloten) onder motto „Marconist“, motto „Radio“ of motto „Vliegtuig“, te zenden aan POSTBUS 6 te ARNHEM.

De uitwerking van een klapsigaar

door Ked Pittoch

Ernie Black hield op zijn tijd van 'n aardige grap. Op een morgen zocht hij naar zijn vriend Dick Budd, om het terrein te verkennen voor een veelbelovenden kraak en onderweg liep hij een winkel binnen, om een doosje sigaretten te kopen. Op de toonbank stond een kistje met verse klapsigaren. „Ontploffen met een knal en zijn absoluut gevaarloos“, stond op het deksel gedrukt. De verleiding was groot en de geest zwak en dus verliet hij den winkel met twee verse klapsigaren in zijn koker.

„Een sigaartje?“ vroeg hij Dick Budd een half uur later met zijn gewoonste gezicht.

„Graag, maar ik zal haar straks opsteken“, zei Dick, die er vanwege den slechten tijd wat melancholiek uitzag. „Weet je niets te verdienen?“

Ernie zag de sigaar in Dick's koker verdwijnen, hetgeen iets anders was, dan hij had verwacht. Hij onderdrukte zijn teleurstelling echter voor de zaken. „Toevallig zocht ik je“, deed hij opgewekt. „Je weet dien winkel in de Dorringsstraat? Comestibles en nog wat. Een oude man met een dienstmeid en een bediende. Die twee gaan 's avonds om negen uur naar huis. Een bom duiten in huis heb ik me wijs laten maken. Ik ben er eens gaan neuzen, maar er is moeilijk in te komen. Ga jij óók eens kijken, misschien weten we er samen een middelje op...“

Dick Budd stelde zoo'n opdracht nooit langer uit dan volstrekt noodzakelijk was. Dienzelfden middag nog kreeg de oude Jonathan Hull bezoek van een correct gekleeden „zaakwaarnemer“, die een geschikte nering zocht voor een jonge weduwe. Hij deed erg amicaal en begon met zijn sigarenkoker voor den dag te halen. „Een sigaartje, meneer?“

„Dank u wel“, zei Jonathan Hull, de eenige sigaar uit den koker accepteerend. „U neemt het me niet kwalijk: ik steek haar straks wel op...“

En zoo verhuisde de klapsigaar van Ernie Black naar de rooktafel van Jonathan Hull. Een half uur later trof Dick Budd zijn vriend Ernie op den hoek van de Dorringsstraat. Hij schudde bedenkelijk het hoofd.

„Ijzere blinden met de sluiting van binnen, tralies voor de bovenlichten en stalen grendels op de deuren“, zei hij verdrietig. „De woning lijkt wel een fort, daar kan die oude 's nachts gerust alléén verblijven. Geen mensch, die erin komt. Maar waar een wil is, is een weg. Wat zou je denken van den Acrobaat?“

„Om je de waarheid te zeggen: precies mijn idee“, verzekerde Ernie. „Als de dienstbode 's middags eens 'n oogenblik de deur uit is en de oude Jonathan helpt mee in den winkel, sluip ik gemakkelijk aan den achterkant naar binnen. Heb je dien divan in de huiskamer zien staan? Het kleed hangt bijna tot den vloer. De Acrobaat kan er zich gemakkelijk onder verbergen. Als die oude duitenteller slaapt, hoeft hij alleen de grendels maar van de voordeur te doen.“

Dick Budd knikte, precies zóó had hij zich een plannetje gevormd. Aan deze overeenstemming was het dan ook te danken, dat een zekere heer Johnny Brown, bij de politie welbekend als „de Acrobaat“, een uur later bezoek kreeg van twee goede bekenden. De Acrobaat was maar een klein, akelig kereltje — met vingers echter, die buiten alle verhouding lang waren. Vroeger was hij trapezewerker in een circus geweest, maar vanwege die lange vingers had hij

de trapeze op zekeren dag moeten veruilen voor den rekstok op een gevangenisbinnenplaats. Na zijn ontslag had hij zich met verwoeden ijver op een nieuw vak toegelegd, dat bij de wet weliswaar verboden was, maar nog niet bepaald onder de halsmisdrijven viel. Zijn succes was echter maar matig. Het ontbrak hem aan technische kennis en daarom verhuurde hij zich het liefst voor handlangersdiensten, die vlugheid en lenigheid vereischten.

„Een geknipt karweitje voor jou“, zei Ernie Black, toen hij den Acrobaat had ingewijd. „Wat denk je ervan?“

Johnny kende den winkel van Jonathan Hull en hij had er al eens een begerig oog op geslagen. Maar hij was niet een van de moedigsten en bovendien ontbrak het hem aan initiatief, om zoo'n zwaar karwei alléén te ondernemen. Nu zich echter compagnons voordeden...

„Ik doe mee“, verklaarde Johnny geestdriftig...

Dienzelfden avond slopen Ernie Black en Dick Budd in de dichte duisternis het kleine erf op achter den winkel van Jonathan Hull. Zij liepen zonder eenig gerucht te maken tot voor de blinden van de huiskamer en drukten hun oor tegen de kieren.

Daarbinnen zat Jonathan Hull in een gemakkelijken stoel bij de kachel. Het was elf uur, maar hij ging nooit voor twaalfen slapen. Op de tafel aan zijn rechterhand lag het avondblad, daarnaast een sigaar. Aan zijn linkerhand, drie passen van hem vandaan, bevond zich het voeteneind van den divan.

Jonathan Hull zette zijn bril op, beet de punt van zijn sigaar en streek een lucifer aan.

„Hij steekt een pijp op“, fluisterde Ernie Black daarbuiten in het oor van zijn vriend. Hij dacht eensklaps aan de klapsigaar en begon onhoorbaar te grinniken. „Hoe smaakte die sigaar je, die ik je vanmorgen gaf?“

„k Heb haar aan dien ouwe van hierbinnen geven“, fluisterde Dick Budd terug.

„Jammer“, zei Ernie. „'t Was een prima merk — moet je toch eens probeeren...“

Hij had de woorden er nauwelijks uit, toen er een knal als van een revolver-schot vanachter de blinden weerklonk. „De klapsigaar“, fluisterde hij, met moeite een schaterlach inhoudend. Op den knal volgde een wilde vloek en onmiddellijk daarop een doordringende angstkreet.

„Neen, neen, schiet niet“, balkte een huilerige stem. „Ik geef me over — hier heb je m'n handen. Ik wil alles bekennen, maar niet schieten, alsjeblieft, niet schieten...“

De stem brák in een angstig gekerm. En toen hoorde Ernie Black een rustige stem zeggen:

„Neen, blijf er met je kop maar onder, vriend. Die handjes zal ik even binden. Zoo! Jongen, wat heb je lange vingers! En blijf nou maar rustig liggen, tot ik de politie heb opgebeld. Alle menschen, wat zullen ze daar een schik van hebben: dat de ouwe Jonathan Hull een inbreker gevangen heeft met een klapsigaar...“

Wat zijn vriend Johnny op deze verrassende ontboezeming antwoordde, verstond Ernie Black niet meer. Maar het kon hem geenszins baten, dat hij de beenen nam. De uitwerking van de klapsigaar kwam neer op een jaar voor alle drie. En de rechter voegde er den wensch aan toe, dat het lang genoeg zou zijn om te bekomen van den schrik.

**GENIUS
WONDBALSEM**

*dat helpt!!
bij Brandwonden*

GR. DOOS 50 CT.
KL. DOOS 25 CT.

De zalf die geneest!

BIJ ALLE DROGISTEN VERKRIJGBAAR, OF FRANCO NA ONTVANGST VAN HET BEDRAG IN POSTZEGELS BIJ DE FABRIKANTEN „GENIUS“ GROENEWEGJE 97 DEN HAAG

DE „NORMANDIE“ VAART DE HAVEN VAN NEW YORK BINNEN

Doe er Kloosterbalsem op

Dat helpt!

Zorg er voor altijd een pot Akker's Kloosterbalsem in huis te hebben; die komt elk oogenblik van pas! Akker's Kloosterbalsem, vanouds beroemd en beproefd, bewijst dagelijks onschatbare diensten en blijft ongeëvenaard: als wond-, huid- en wrijf-middel.

Want dit is 't bijzondere voordeel van Kloosterbalsem: 'n verrassend snelle wond-zuiverende en wond-heelende werking zonder littekens, tegelijkertijd 'n wonderse genezende uitwerking op spieren, weefsels en gewrichten.

Daarom bijzonder doelmatig bij kneuzingen en dergelijke verwondingen.

Als wondmiddel onmiddellijk verzachtend en genezend bij oude en nieuwe wonden, brandblaren, ontvellingen, insectenbeten, doorrijden en wonde- of doorgelopen plekken.

Als huid-middel bij winterhanden en wintervoeten, schrale huid, springende handen, uitslag, ring- en dauwworm.

Als wrijf-middel ongeëvenaard tegen pijn in spieren en gewrichten, reumatische aandoeningen, spit in den rug, spierverrekkingen, verstuingen, heuppijn, zadelpijn, enz.

Per doos 35 cent. Potten van 62½ cent, f 1.04 en f 1.82. Hoe groter pot, hoe voordeliger.

OVERAL
VERKRIJGBAAR!

Kloosterbalsem

GEVRAAGD:
DE RECHTE MAN
OP DE
RECHTE PLAATS

Onderwijs o.a. in: Weg- en Waterbouwkunde, (Beton-techniek, Staal-techniek, Wegen-technicus, Land-meetekundige, Waterbouwkundig opzichter) Bouwkunde (Opzichter weg en werken Ned. Spoor, Bouwkundig tekenaar, Bouwkundig opzichter, enz.) Werktuigbouwkunde (Bedrijfs-leider, etc. Koel-techniek, Autotechniek, Automonteur, Luchtvaart, Vliegtuigtechniek, Machinist), Electrotechniek, (Radiotechnicus, etc.) Chemie, (technisch chemicus, Gastechnicus, Analyst, etc.) en nog tientallen andere vakken!

Menig bedrijf zou gaarne zoo'n bord willen oprichten! Wij doen het hier voor hen, in de hoop een aantal jongelui met wil en doorzettingsvermogen op te leiden voor verantwoordelijke betrekkingen. Dat zijn de posities, waarvoor zelfs op dit oogenblik met moeite de juiste mensen gevonden worden. PBNA is het eenige instituut in Nederland, dat een diploma verstrekt, hetwelk bij sollicitatie gewicht in de schaal legt.

Gebruik onderstaande coupon, die U den weg wijst naar het veroveren van het officieel erkende PBNA-diploma — de sleutel tot hogere posities. **HET DIPLOMA DAT WERKELIJK GEVRAAGD WORDT!** De waarde van de PBNA-diploma's spruit voort uit het feit, dat deze diploma's slechts worden verstrekt na een voldoende afgelegd examen, onder toezicht van het Koninklijk Instituut van Ingenieurs.

DIR.
E. J. ROTHUIZEN
EN F. WIND

BON

PBNA
ARNHEM 80P

Gaarne ontvang ik gratis alle inlichtingen omtrent PBNA.

Naam:

Adres:

Stad:

PBNA

DE SUPERIEURE SCHOOL VOOR TECHNISCH ONDERWIJS!

GOUDBLOND MEISJE

Vervolg van pag. 37.

Ze wou blijkbaar doen, alsof hij lucht was. De jongeman aan de deur keek treurig en toen vrolijk, maar haar profiel bleef koppig. Hij wachtte nog even, haalde toen gelaten zijn schouders even op en ging de hal in. Een minuut later hoorde Gloria zijn helder, wegwijkend fluitje beneden in den tuin.

Zij legde met een zucht van ergernis de telefoon neer. Als Jack Moreland dacht, dat een secretaresse op zoo'n tijd van den dag de deur uit kon lopen, wist hij niet wat 't was, je brood te moeten verdienen! Maar 't zou fijn geweest zijn....

TWEDE HOOFDSTUK

Als Frances Payne er inderdaad zoo slecht voorstond, als juffrouw Endicott vermoedde, was daar toch niets van te merken, toen zij Hotel Benham binnenkwam, slank, beheerscht en chic met haar prachtige zilvervos. Frances was knap en had er slag van, dat uit te laten komen. Oogen volgden haar, toen zij door de hal liep, maar de weduwe van Dick Payne was gewend, aangestaard te worden.

Op een ingeving van 't oogenblik was Frances dien ochtend naar Benham gegaan. De aanblik van den voornamen gevel had haar herinnerd, dat juffrouw Endicott meestal om dezen tijd drie weken in de stad doorbracht. Dat had ze indertijd tenminste altijd gedaan, toen Frances Varden een jong meisje was, dat op Berkenwoud in en uit liep; en als juffrouw Harriet zich eenmaal iets aanwende, kon je er op rekenen, dat het zoo bleef. Eigenaardig stijf oud schepsel, dacht Frances, verre van aardig tegen menschen, die ze niet mocht — maar Berkenwoud was prachtig, en bar deftig, en als Jack thuis was, kon je je er best amuseeren. Maar Jack móést thuis zijn.

Dit laatste had van de aanvechting een stevig voornemen gemaakt. Een beetje persoonlijk contact hielp meer, om oude kennis te vernieuwen, dan een briefje of een telefoontje. Juffrouw Harriet had een hekel aan de telefoon. 'n Heel nuttig instrument om spoorkaartjes te bestellen of leveranciers opdrachten te geven, maar in persoonlijk omgang iets onmogelijks.

„Juffrouw Endicott is nog niet aangekomen.” De bureauist keek beleefd spijtig. Hij vervolgde, toen zij de fraai gebogen wenkbrauwen iets optrok: „We verwachten haar wel, maar niet voor de volgende week. Ik heb net een telefoontje gehad, dat ze Dinsdag aankomt. Kan ik een boodschap voor u overbrengen?”

„Nee, 't is niet zoo belangrijk.”

Frances dacht na, terwijl zij zich afwendde, met even betrokken gezicht. De bureauist had haar beter ingelicht, dan hij zelf wist. Er waren maar vier plaatsen waar juffrouw Endicott kwam, en Benham was er één van. Daar was zij niet, dus zij moest op Berkenwoud zijn, want als ze nog in 't Zuiden was, waar ze voor den winter vaak heenging, of in Washington, waar ze op den terugweg zeker zou afstappen, had ze haar kamers wel per brief gereserveerd. En als juffrouw Endicott op Berkenwoud was, waarom, vroeg mevrouw Payne zich af, was er dan geen invitatie gekomen, zelfs geen zachte wenk, of Frances niet eens aankwam? Er was een tijd geweest, dat juffrouw Harriet geen kans voorbij liet gaan, om Jack en Frances Varden bij elkaar te brengen. Daar zat stof in voor stevige

gedachten. Misschien was 't, omdat Frances geen erfdochter meer was — of die oude juffer zelf geen geld genoeg had! — of misschien waren er praatjes overgewaaid over de lui, waar zij en Dick mee om hadden gegaan. 't Kon óók niets bijzonders beteekenen.

Frances Payne bewoog wrevelig haar schouder onder den afhangenden vos. Lastig, dat je je iets aan moest trekken van die kunsten en vooroordeelen van een heerschzuchtig oud mensch; maar menschen, die wat te geven hadden, moest je in hun humeur houden; en Frances stoorde zich meer aan kunsten dan vroeger ooit.... Zij vroeg zich af, hoe 't gaan zou, als Jack ooit tegen dien onverzettelijken wil op ging tornen.

Een man aan het andere eind van de toonbank had ongemerkt opgelet. Nu keek hij haar nadenkend na. Hij kende dat ietwat arrogante gezichtje, en de afgebeten manier van spreken, waar men een dure opleiding uit proefde, en die zoo licht tot vrijpostigheid kon overslaan. Knappe vrouw, peinsde hij, met die donkere schitterende oogen; zat vuur in ook. Vernis en stroomlijn of ze een miljoen had. De Paynes hadden altijd dik gedaan, maar een heel pak onbetaalde rekeningen laten liggen, als 't waar was, wat er gezegd werd. Gewend om te krijgen, wat ze hebben wou, en de hemel helpt dengene, die 't haar af probeerde te nemen.

Hij nam een kort besluit en volgde haar, en in een rechte lijn naar de deur haalde hij haar in.

„Hé, mevrouw Payne! Ik dacht, dat u in Londen zat.”

„Ben ik ook pas geweest. Een mensch komt weer eens thuis ook, niet? U bent Wayne Gorham.... ja natuurlijk! Ik had niet gedacht u hier te treffen.”

Frances twijfelde, of zij hem in 't algemeen wel had willen treffen. Er zaten aan de laatste vijf jaren eenige eigenaardige, maar amusante dingetjes vast, die niet zoo maar afgekapt hoefden te worden — daar kon Wayne Gorham er één van zijn, óf niet. Zij wist eigenlijk alleen van hem, dat hij een kennis van Dick was geweest, en dat ze hem een paar maal op visite hadden gehad. De feiten hadden bevestigd, dat er rare gasten waren onder die kennissen van Dick, maar die had hij zelden mee thuis gebracht. Deze man was ten minste presentabel en hij ging goed gekleed, misschien viel hij mee. Met dat ietwat weifelend herkennen hield ze hem op zijn plaats, en met een lachje temperde zij de terechtwijzing.

Gorham begreep haar volkomen. Hij gaf luchtig uitleg.

„Ik ben acht maanden geleden teruggekomen. Met mijn Londensche relaties kon ik niets halen dan een boterham, en hier was er allicht iets te beginnen, dacht ik. Dus hier ben ik weer. De oude lijn: W. Gorham, in effecten. Bescheiden, maar onafhankelijk. Enfin, dat zijn bijzaken. Hoofdzaak is, dat ik u terug mag zien. Hebt u zin, om met me te lunchen, en me alle nieuwtjes te vertellen, die ik gemist heb? Als u geen afspraak hebt, kunnen we ergens buiten iets zoeken. 't Weer is er geknipt voor.”

„Lijkt me wel aardig.” Frances was een tikje verwonderd. Zij zou gezegd hebben, dat Wayne Gorham minder voelde voor de schoonheid der lentenatuur dan voor de nieuwste gelegenheid in de stad, waar iedereen kwam en waar je den ober om moest koopen, om een tafeltje te krijgen. Haarzelf trok dit laatste zeker meer aan, maar ieder gezelschap, dat maar iets leek, was

vandaag beter dan overgelaten te zijn aan haar eigen woelende gedachten, met niets te doen en dien pijnlijken nood om zuinig te zijn, waardoor alles haar onmogelijk werd, wat ze graag gedaan zou hebben. Vragend ging zij voort: „En hoe moet 't met het drukke make-laarskantoor, als meneer zoo maar wegloopt?”

„Er is toch personeel en telefoon?” antwoordde hij. „Trouwens, ik kan toch werken. Ik heb laatst voor iemand een vliegtuigje opgelaten, en als u 't niet vervelend vindt, kan ik na de lunch even bij hem langs gaan om er over te praten. Aardige jongen, maar een beetje los in geldzaken. Hij heet Moreland, Jack Moreland, en hij woont bij een tante in, die een massa grond langs de Straat bezit. Ik hoop, dat ze me niet de deur uitgooit. 't Is nogal een kopstuk, heb ik gehoord.”

Frances luisterde, de zware wimpers neergeslagen over heldere, attente oogen. Dus dáárom wou hij naar buiten. Zij vroeg zich af, of hij bij toeval of met opzet zoo terloops over Jack en juffrouw Harriet sprak. Eigenlijk niet eens terloops... hij sleepte ze er met de haren bij. Wou hij visschen... of probeerde hij door haar een rijken klant op Berkenwoud te krijgen? Dat laatste mes kon twee kanten op snijden. Frances lachte.

„Da's al heel toevallig. Ik heb vroeger vlak bij Berkenwoud gewoond, en ik ken ze allebei heel goed. Nu móét ik wel met u mee, al is 't alleen maar om u te laten zien, dat juffrouw Harriet zóó 'n vreeselijk mensch niet is als u denkt. Ze is wél ontzettend ouderwetsch. U zult erg op uw manieren moeten letten.” Zij keek op haar platina armbandhorloge. „Als ik u hier eens trof. Over een half uur zullen we zeggen.”

„Prachtig. Ik zal er zijn.” Zij liet hem twintig minuten wachten, maar zijn humeur leek onverstoort, toen hij haar in liet stappen en de plaats naast haar innam. Haar ervaren oog had maar een deeltje van een seconde nodig om op te merken, dat 't nogal een bijzondere wagen was. Een zéér bijzondere wagen. 't Beloofde een interessante middag te worden, vond Frances.

Met een schelmsche vroolijkheid merkte ze op, dat Gorham de drukste straten koos en zelfs door de Park-Avenue reed, wat heelemaal niet hoefde. Wayne Gorham was blijkbaar niet van plan, in 't donker te blozen, vooral niet, als hij naast een elegante jongedame zat, die Varden had geheeten en de weduwe was van Dick Payne.

Frances wist, wat ze waard was in de wereld. Reeds vóór Dick stierf hadden zij uit dat gezamenlijk bezit munt weten te slaan, maar altijd op een heel aangename en smaakvolle wijze. Nu was de toestand leelijker. Afgezien van een paar onbenullige duizendjes — onbenullig voor Frances — die misschien uit den chaos over zouden blijven, was die waarde het eenige fonds voor speculatie, dat zij nog had.

„Hij is nu hier, en hij wil kennis maken met geschikte lui,” dacht zij sluw. „Ik kan met hem voor den dag komen. Als hij wat presteert, waarom zou ik hem dan niet aan dezen en genen voorstellen?”

DERDE HOOFDSTUK

Het was nog maar even drie uur, en Gloria had dien dag niets meer te doen. Dat was iets bijzonders, want gewoonlijk waren er lange persoonlijke brieven, die niet getypt mochten, maar keurig met de hand overgeschreven moesten worden; en verder zoo-wat een uur dictée uit oude, vergeelde brieven der familie, niet erg interessant, vulsel voor de geschiedenis der Endicotts, die juffrouw Endicott vast van plan was, ooit uit te geven. Vandaag echter had juffrouw Endicott zich niet erg best gevoeld, dus was Gloria's taak licht geweest.

Zij had een paar minuten tevoren een auto hooren voorrijden. Perkins was boven gekomen, ongetwijfeld om bezoekers aan te dienen, en toen was juffrouw Endicott naar beneden gegaan. Dus was 't een geschikt oogenblik, om er uit te glippen en in de bosschen te gaan wandelen. Misschien kon ze Kelly, den terrier, overhalen om mee te gaan.

Boven zoowel als beneden was de hal leeg. Zij holde de lange trap af, hield netjes vaart in, toen zij de laatste treden naderde, en zocht met scherp blik een kans, om ongemerkt naar een zijdeur te glippen. Er was ook een achtertrap, maar die had Gloria tot nu toe nog niet nodig gehad. Zij wist te goed, wat een achtertrap beteekende in de oogen van juffrouw Endicott. Niets voor Gloria Staunton!

Gemompel van stemmen kwam tot haar, van een man, vol en welluidend, en niet geheel onbekend. Toen het magere, precieze geluid van juffrouw Endicott: „Vrienden van mijn neef zijn hier altijd welkom.” Het diepere gemompel kwam weer, en een vrouwenstem. Een dragende, iets heesche stem. „O ja, ik ben al haast veertien dagen terug. 't Is heerlijk weer thuis te zijn.”

Vluchtig zag Gloria een man, even voorbij den boog aan haar linkerhand. Hij was groot en goed gekleed en wel knap door zijn gezonde voorkomen. Zij herkende hem met een gevoel van verwondering, dat hij hier op bezoek kwam. Hij was heel anders dan de andere kennissen van juffrouw Endicott.

Hij had een kantoor gehad in 't zelfde gebouw als de stenografische inrichting, waar zij gewerkt had, vóór ze hier kwam. „In effecten” had zij met nette gouden letters op de deur zien staan, maar 't had haar geen groot kantoor geleken, ten minste niet druk genoeg voor veel personeel. Hij had vaak werk gestuurd en dat was dan aan Gloria opgedragen. Zij had hem niet erg gemoegd. Zij wist niet goed waarom niet, maar 't was zoo. Hij had al den eersten dag met haar willen afspreken om te dineeren, maar Gloria was in dien tijd aan die grappenmakers gewend, en hij had haar weigering gemoedelijk opgenomen, scheen het — alleen maar even verwonderd gekeken. In ieder geval mócht zij hem niet. Toen was ze op Berkenwoud gekomen en ze had nooit meer aan hem gedacht. Zelfs zijn naam was haar ontschoten.

(Wordt vervolgd)

PANORAMA. Geïllustreerd weekblad. Verschijnt Donderdags. Tezamen met een der locale weekbladen De Stad Amsterdam, Groot Rotterdam, 's Gravenhage in Beeld, Ons Land, Ons Zuiden of Ons Zeeland — f 1.62½ per kwartaal of f 0.12½ per week. Franco per post f 1.75 per kwartaal bij vooruitbetaling. Koloniën f 7.65 per jaar bij vooruitbetaling. Voor postabonnementen en adreswijzigingen van postabonnementen gelieve men zich uitsluitend te wenden tot het bureau te Haarlem. — Bureau: HAARLEM, Nassaulaan 51. Tel. Int. 13866. Giro nr. 142700. — AMSTERDAM, N.Z. Voorburgwal 262. Telefoon Interc. 53170. Giro nr. 97946. ROTTERDAM, Stationsweg 24. Telefoon Interc. 50540. Giro nr. 101981. 's GRAVENHAGE, Stationsweg 95. Tel. Interc. 111666. Giro nr. 43141. UTRECHT, Biltstraat 142. Telefoon Interc. 15475. Giro nr. 149597. 's HERTOGENBOSCH, Stationsweg 27. Telefoon Interc. 1215. Giro nr. 129750. MAASTRICHT, Stationsstraat 20. Tel. Interc. 5851. Giro nr. 124690. VLISSINGEN, Badhuisstraat 5, Tel. 81. — De voorwaarden van onze gratis ongevalverzekering zijn op aanvraag verkrijgbaar.

Met één slag rijk worden in het nieuwe jaar!

Reeds Zaterdag 2 Januari a.s. de groote Fransche trekking der loten **Crédit National 1920**. Onder staatsgarantie. De verkoop in Holland is wettig geoorloofd.

Hoofdprijs: een millioen francs of ongeveer 90.000 Holl. gulden. Verder zeer vele prijzen à een half millioen fr., 3 à fr. 100.000, 5 à fr. 50.000, enz.

Tegen storting van slechts één rijksdaalder doet men reeds mede aan deze groote trekking en heeft de gelukkige winnaar reeds recht op den geheelen prijs die er op valt. Voor twee stuks betaalt men f 4.50, drie stuks f 6.50, vijf stuks f 10.— en tien stuks slechts f 19.—. Trekkingslijst, welke eveneens officieel verschijnt in alle groote bladen, wordt drie dagen na de trekking gratis aan iederen kooper toegezonden. Zendt nog heden postwissel of girostorting no. 135173, kantoor 's-Gravenhage, aan firma J. SANDERS, Commissionair in Effecten, Hoogstraat 4, 's-Gravenhage, telefoon 116587

N.B. De officieele bewijzen, dat hier te lande reeds verschillende malen één millioen francs gevallen is, liggen op ons kantoor ter inzage. Ook U kunt profiteren van het geluk van ons bureau. **BESTELT NOG HEDEN!**

Ook bij Uw Kerstboom

hoort een flacon heerlijke, geurige Eau de Cologne Boldoot.

Boldoot is een Kerstverrassing, die altijd welkom is. Laat U de Boldoot-collectie even voorleggen.

Imperiale 25 cent en hooger. Veritable 20 cent en hooger.

Uw Geschenk
Eau de Cologne
Boldoot

N E D E R L A N D S C H F A B R I K A A T

Nieuwe praktische verpakking!

Eén ons in een sierlijk doosje 32 cent

VIOLEN ORCHIDEËN MARGRIETEN CHRYSANTEN
(pittig) (zeer pittig) (zacht) (melk)

Pioniers!

Voortrekkers! Kerels van stavast! ZIJ gingen vóór, anderen volgden. ZIJ drongen het eerst door in onbekende gebieden en slaagden, ongeloof en tegenslag ten spijt! Alexander Graham Bell was zulk een man. Hij schonk de wereld de telefoon en legde den grondslag voor de geluidsoverbrenging langs electrischen weg. ♣ Zestig jaar van experimenteeren, zestig jaar acoustische ervaring zijn thans verwerkt in de moderne telefoon en . . . in het ontvangtoestel van denzelfden huize – RADIOBELL. Geen wonder, dat een apparaat met zulk een wordingsgeschiedenis bijzondere hoedanigheden bezit: selectiviteit en sonoriteit van een gehalte, den grooten pionier A. G. Bell waardig. ♣ Ga dit toestel eens bij Uw radio-handelaar of een van onderstaande adressen hooren of vraag een demonstratie thuis.

Radiobell 537
f 220.

Radiobell

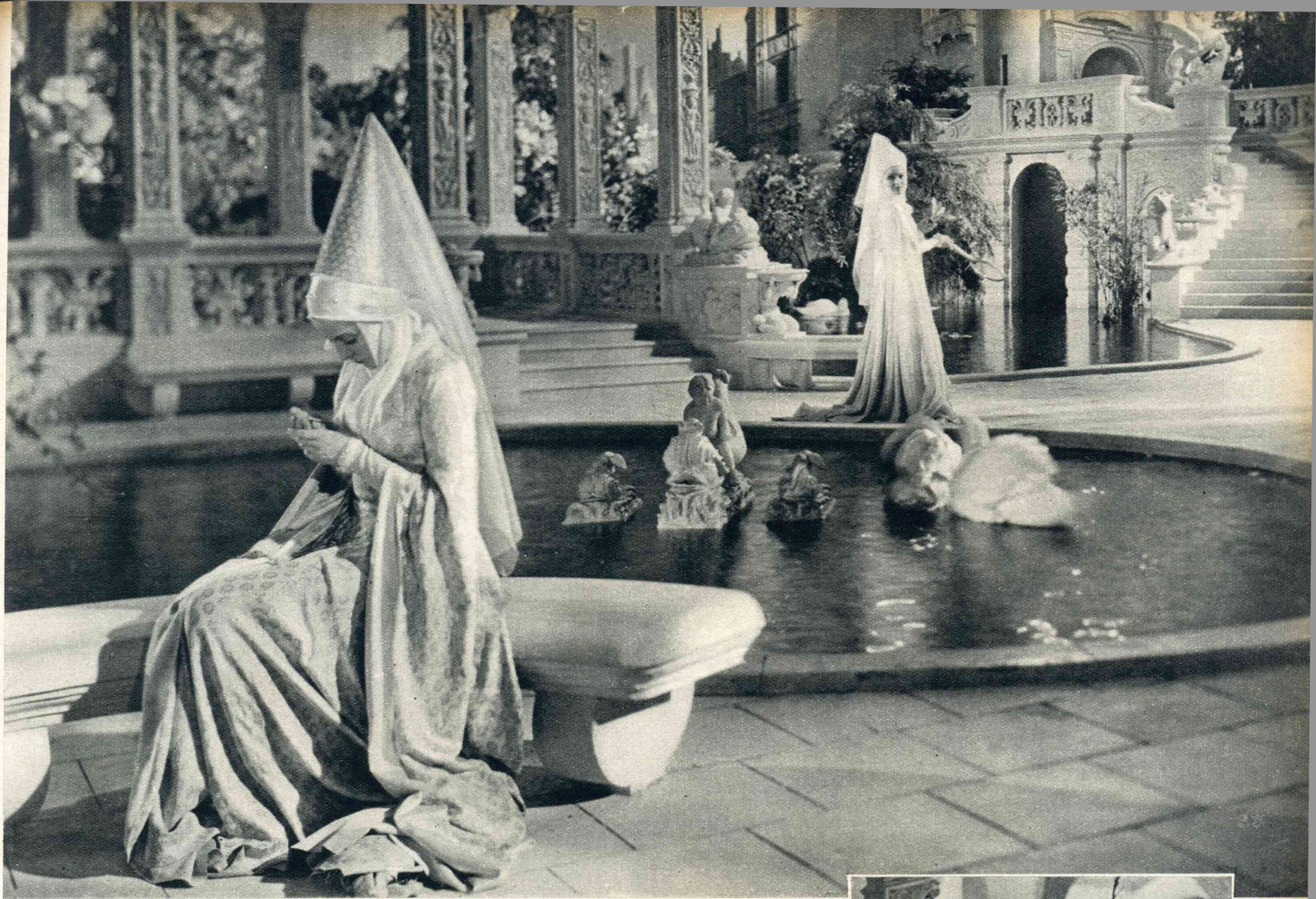
een product van de BELL TELEPHONE MFG. Co.: Verkoopsorganisatie de ALG. NED. RADIO UNIE N.V., van Limburg Stirumlaan 20, Telefoon 842, AMERSFOORT, met districtskantoren te:
ALMELO, Volkerinkstraat 3, Telefoon 3330 DEN HAAG, Veenkade 40, Telefoon 392846
BERGEN OP ZOOM, Koevoetstr. 43, Tel. 48 GRONINGEN, Oosterstraat 46, Tel. 2901
DEVENTER, Pikeurbaan 44, Telefoon 2715 LEEUWARDEN, Schrans 131, Telefoon 4962

*Dit moeten wij
fluisteren . . .*

Wat zou het prettig zijn Uw huisgenooten met de Kerst te verrassen door ze via een Radiobell de prachtigste programma's uit geheel de wereld te beluisteren te geven. Zeg hun er nog niets van, maar maak het vandaag nog in orde.

Radiobell 437 . . . f 160.

Radiobell 537 . . . f 220.

Rosalinde voor haar ontvluchting uit het deftige slot met de aan haar verknochte nicht Celia (rechts).

William Shakespeare's: NAAR HET U LIJKT

De Amerikanen namen van Shakespeare diens „Midzomernachtdroom” onderhanden en nu komen de Engelschen met een verfilming van: „Naar het u lijkt”, eveneens van den grooten William. Als hoofdrolvertolkster werd Elisabeth Bergner gekozen, die op het tooneel reeds meer dan 600 maal de Rosalinde-figuur creëerde. Haar echtgenoot, Paul Czinner, regisseerde voor I.F.P. Fox-film ook deze voorname comédie. Voor de teksten heeft men gebruik gemaakt van de vertaling van Burgersdijk.

Voorname comédie, dat is misschien het rechte woord, voor deze liefdesspielerei tusschen de dochter van een verbannen hertog en den zoon van een zijner hovelingen. Het meisje vertoeft als gijzelaarster in het huis van haar rebelleerenden oom en maakt daar op zeer romantische wijze met een als worstelaar optredenden jongeling, Orlando, kennis. Na een intrige van diens jongeren broer vluchtten deze beiden naar het woud, evenals het meisje Rosalinde, dat thans vergezeld wordt door haar nicht. Om ontdekking te voorkomen heeft Rosalinde zich als jongen verkleed en het zou geen romantische geschiedenis zijn, indien dit tweetal elkaar op een gegeven oogenblik niet ontmoette, waarbij hij haar in

Rosalinde (Elisabeth Bergner) mijmert vol blijde gedachten over de bekentenis van liefde, haar door Orlando onbewust gedaan.

haar vermomming niet herkent en daarom tegenover haar zijn hart uitstort over zijn groote liefde voor het meisje Rosalinde. Van het feit, dat Shakespeare's comédie met een „happy end” eindigde, heeft men bij het vervaardigen van deze film een dankbaar gebruik gemaakt. Wat nu de film zelf betreft, is het duidelijk, dat een dergelijk gedistingeerd sprookje zich ook in een fantastisch-bekoorlijke omgeving moet afspelen en daar de Engelschen bij de meeste hunner films bij voorkeur hun kennis en kracht demonstreeren in voornaame en grootse bouwsels, kostbare kleeding en zeer „deftige” tafereelen, zoo kan het niet anders, of bij gelegenheden als de onderhavige moet hun indrukwekkende fantasie zeker succes

Duke Frederik (Felix Aylmer) luistert onbewogen naar de smeekbeden van zijn dochter, die hem verzoekt, de beide edellieden te sparen. De vergeefsche bede was oorzaak, dat het meisje met Rosalinde naar het woud vluchtte.

hebben gehad. Nu zullen we maar niet spreken over het feit, dat zij meestal meedoogenloos hun spelers en figuren laten verzinken in een wereld van pracht en praal, welke hevig bekoort, doch voor de rest niet in staat is een innerlijke ontroering teweeg te brengen. Doch slechts één Elisabeth Bergner kan aan deze koude schittering een warme ziel geven.

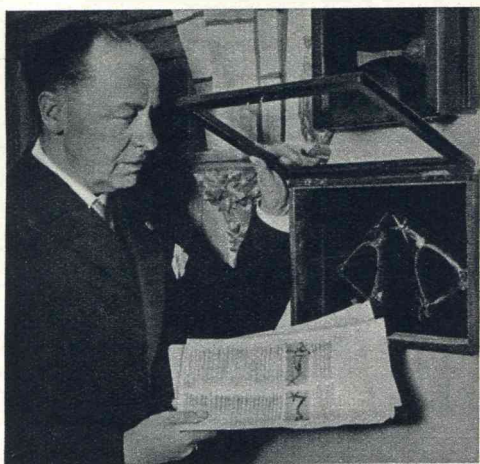
BARON VON MÜNCHHAUSEN

De beroemdste leugenaar ter wereld

1786 ☆ 1936

Is Tijl Uilenspiegel, gedenkwaardiger memorie, de grootste grappenmaker, baron von Münchhausen geldt, sinds juist 150 jaar geleden zijn dolle avonturen in boekvorm het licht zagen, als de grootste leugenaar ter wereld. Een historische en anecdotische herinnering aan dezen ridder van het jagerslatijn vinden onze lezers in de volgende ten deele met teekeningen van Gustave Doré geïllustreerde beschouwing.

Dezer dagen was het precies honderdvijftig jaar geleden, dat een der meest bekende, vooral in de vorige eeuw door jong en oud gelezen amusementsboeken van de drukpers kwam. Wij bedoelen de in 1786 verschenen Duitse bewerking door G. A. Burger van „De wonderbare reizen te water en te land, de veldtochten en vroolijke avonturen van vrijheer von Münchhausen”.

Böries von Münchhausen, de bekende Duitse balladen-dichter, die de epische begaafdheid van zijn geslacht nog tot in onzen tijd voortzet, bij de sporen van zijn illustreren voorganger.

Juist een jaar te voren, in 1785, had te Oxford een andere Duitscher, de naar Engeland gevluchte Kasselsche professor en bibliothecaris Rudolf Erich Raspe, de uitgave ondernomen van een eerste serie vertellingen, aan de hand van een aantal op aanraden van zijn vrienden door den baron von Münchhausen zelf reeds in het licht gegeven vroolijke avonturen en reisverhalen. Raspe vermeerdeerde deze verhalen nog met een dertiental amusante wederwaardigheden van eigen vinding. Doch den schrijver G. A. Burger komt de eer toe, door ordening en letterkundige bewerking, en door de verwerking tevens van een ruime dosis gemoedelijken volkshumor uit die dagen, het genre „leugenverhalen”, het „jagerslatijn” voor het groote publiek te hebben toegankelijk gemaakt, en zodoende den stoot te hebben gegeven aan een wel zeer merkwaardige uiting in de literatuur, die later door Immermann, Franz Klein, Scheerhart en anderen met succes zou worden beoefend.

Waar het boek der avonturen van den baron von Münchhausen zich in den loop der jaren zulk een vermaardheid verwierf en de beste illustratoren hun krachten beproefden op de illustratie ervan — vooral de teekeningen van Gustave

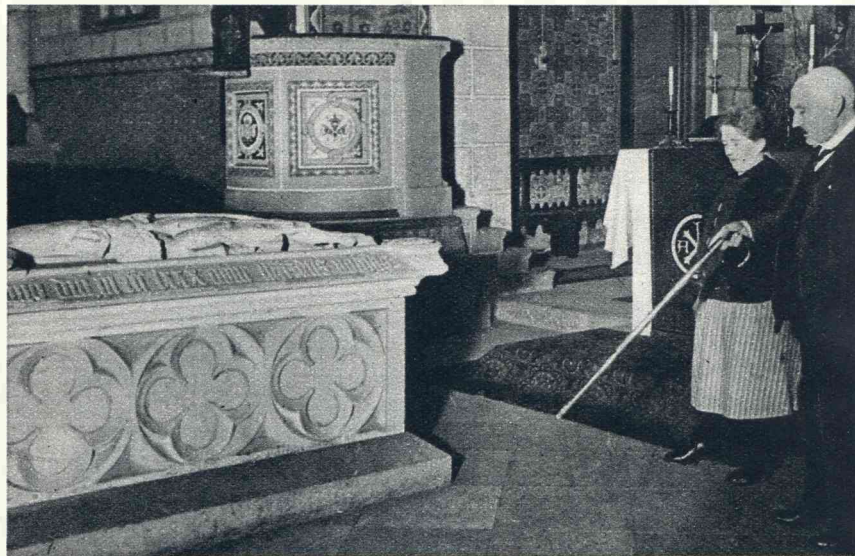
Een der nakomelingen van de familie Münchhausen bezit bovenstaand portret van den meest bekenden baron von Münchhausen, den man, wiens aolzinige jacht- en krijgsavonturen door de heele wereld bekend zijn.

Doré omstreeks het midden der vorige eeuw zijn wereldberoemd — meenden wij, bij gelegenheid van dit jubileum, onzen lezers een herinnering aan de verschijning van het opzienbarende werk niet te mogen onthouden.

Wij geven in het bestek van dit artikel een aantal interessante foto's en illustraties, welke ongetwijfeld menigeen weer zullen doen grijpen naar een oude of nieuwere uitgave van een boek, dat een wereldsucces kende, en het door zijn vermakelijke ongerijmdheid ook verdiende. Want het

Het geboortehuis van den „Leugenbaron” te Bodenwerder a. d. Weser (Hannover). Dit huis, waarin von Münchhausen op 77-jarigen leeftijd overleed, is thans door de gemeente Bodenwerder aangekocht.

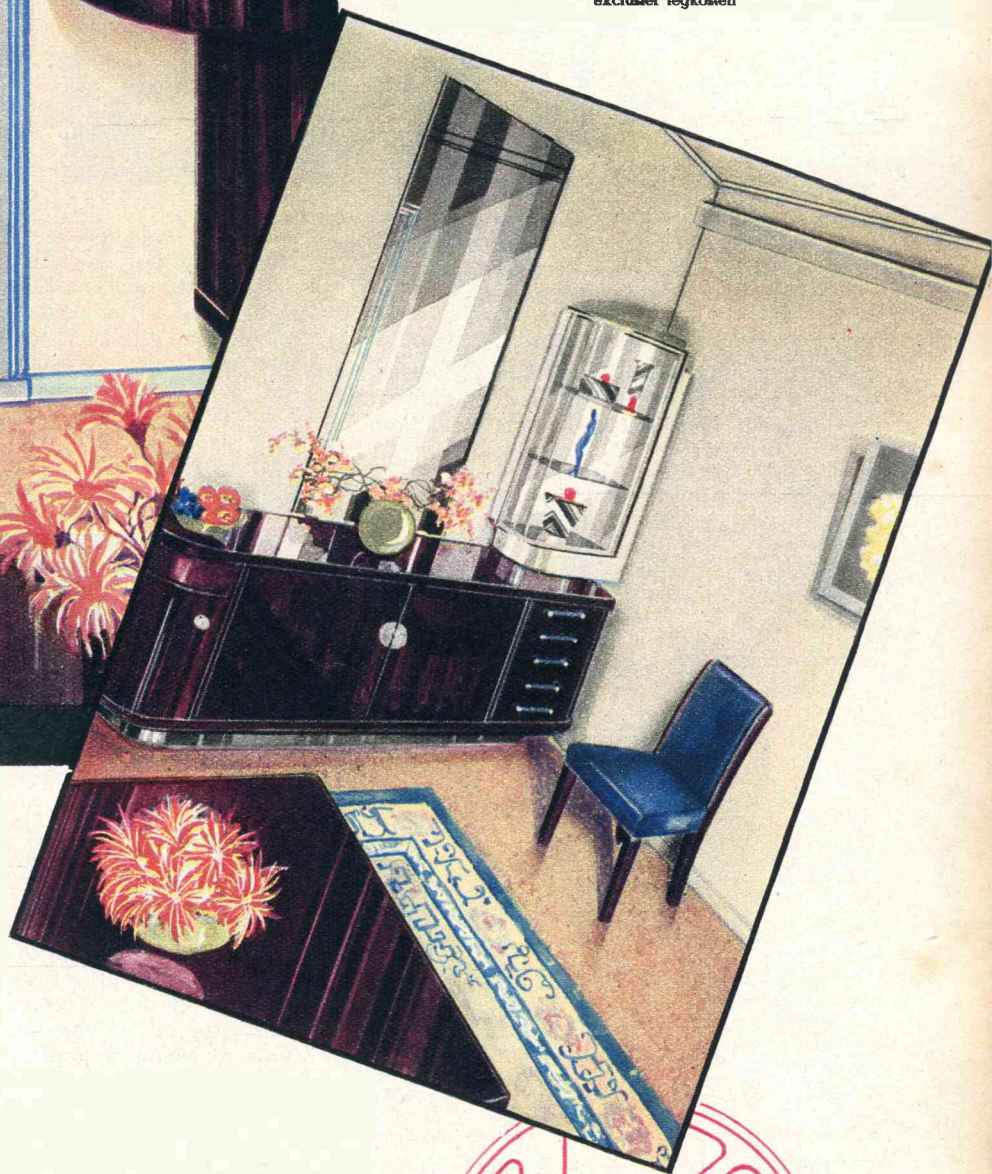

Vrijheer baron von Münchhausen stierf den 22sten Februari van het jaar 1797 als „Keizerlijk Russisch ritmeester bij de keurvorstelijke lijfgarde”. Het grafmonument, dat in de kerk van Bodenwerder te zijner nagedachtenis werd opgericht.

Sfeer

In de Serre: Viltinoleum, dessin No. 214
 In de Kamer: Viltinoleum, dessin No. 215
 Prijs per Meter, 200 c.M. breed: F 2.90
 exclusief legkosten

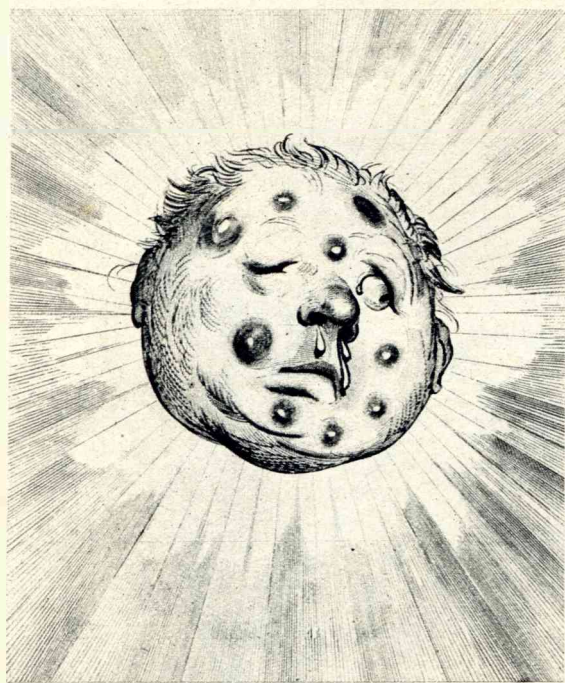
in Uw
 geheele woning
met

LINOLEUM KROMMENIE

Waar baron von Münchhausen, bij een reis door Polen, na het smelten van de metershooge sneeuw zijn paard blijkt te hebben vastgemaakt aan de torenspits der dorpskerk....

boek van Burger mocht zich reeds bij eerste verschijnen in de algemeene sympathie verheugen, en Burger, die wel professor was aan de universiteit van Göttingen, maar slechts honoris causa, kon de

.... Dat jaar was het zóó koud, dat zelfs de zon een verkoudheid opdeed, waarvan men thans nog de vlekken op haar gelaat ziet....

inkomsten, hem door zijn letterkundigen arbeid ten deel vallend, zeer goed gebruiken. In korten tijd beleefde het werk verschillende herdrukken. Het duurde ook niet lang, of de naam „Münchhausen” ofwel „Leugen-Münchhausen” werd de spreekwoordelijke aanduiding voor iedereen, die het in zijn verhalen met de waarheid niet al te nauw nam.

Van een opsnijder zei men lachend, dat hij een tweede Münchhausen was. En men beweert, dat de aldus genoemden daar een heele eer in stelden. Wat, gezien de menschelijke ijdelheid, niet te verwonderen valt.

Langen tijd heeft men gemeend, dat de naam van den verteller der leugenverhalen fictief was. Maar de baron heeft werkelijk geleefd, zooals we hierboven reeds aanstipten. Nog op heden bewaart men in het Hannoversche stadje Bodenwerder, aan de Weser, een aantal interessante herinneringen aan vrijheer K. F. H. von Münchhausen, de spruit van een oud adellijk geslacht, aldaar geboren den 11en Mei 1720. Hij diende, gelijk de meeste avontuurlijk aangelegde jonge Duitschers uit die dagen, als officier in het Russische leger en had op éenentwintigjarigen leeftijd reeds twee Turksche veldtochten meegemaakt. Van 1750 tot aan zijn dood, in 1797, leefde hij als harts-tochtelijk jager en ruiter op zijn landgoed Bodenwerder. Hij hield er van veel vrienden te ontvangen en was een joviaal gastheer. Tijdens de drinkgelagen en maaltijden hield hij zijn genoodigden bezig met verhalen over zijn avonturen en woeste streken. Maar in zijn herinnering en fantasie, ook ten gevolge van het

herhaalde levendige vertellen, en niet onmogelijk tevens ten gevolge van den rijkelijk genoten wijn, namen deze verhalen telkens reusachtiger afmetingen aan, totdat ze ten laatste aan het ongeloofelijke en onmogelijke grensden, maar de baron vertelde alles met een stalen gezicht, en alsof hij zelf geloofde dat hij waarheid sprak.

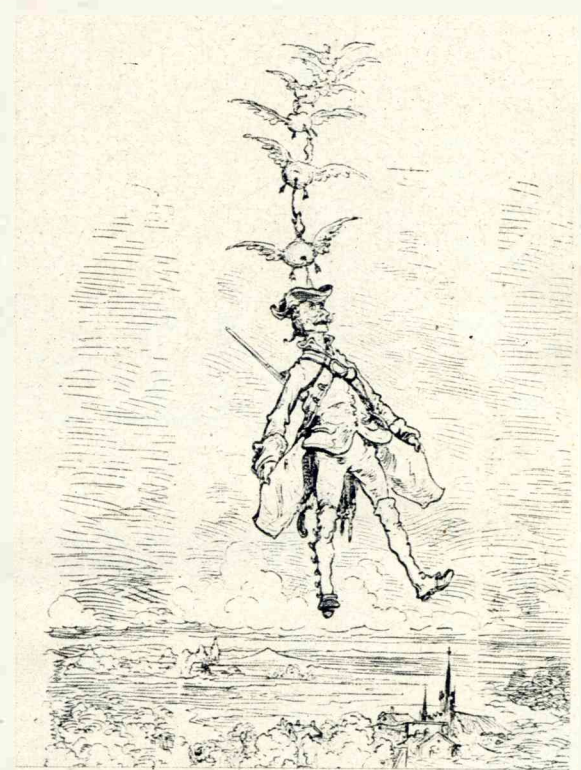
Er is wel eens getwist over de vraag, welk verhaal van den baron het fraaiste was. De gloriekroon werd gegeven aan deze geschiedenis van 'n leeuwenjacht, waarbij de leeuw de jager was :

„Ik probeerde te ontsnappen, maar dat maakte mijn toestand nog erger (als 't erger kon); want meteen toen ik me om-draaide zag ik 'n grooten krokodil, met z'n bek open, ongeveer klaar, om mij in zich op te nemen. Aan mijn rechterhand was het water, en aan mijn linkerhand een diepe afgrond, waarin, zooals ik later hoorde, op den bodem een verzameling vergiftige creaturen huisde; kortom, ik achtte me al verloren, want de leeuw stond al op zijn achterpooten, op het punt zich op mij te werpen; onwillekeurig viel ik op den grond van vrees, en gelijk daarna sprong hij over mij heen.

De molenaarsknecht, die voor zijn baas den wind maakt. Een andere Don-Quichotterie van baron von Münchhausen.

Ik bleef eenigen tijd liggen in een toestand, dien geen taal kan beschrijven — ik verwachtte niet anders dan zijn tanden of klauwen te voelen in 't een of andere gedeelte van mijzelf; nadat ik zoo een paar seconden voorover had gelegen, hoorde ik een krachtig maar vreemd geluid, heel anders dan ieder geluid, dat ooit mijn ooren had getroffen; en daar zult u zich niemandal over verwonderen, als ik u

Hoe de vindingrijke von Münchhausen het vlieg-vraagstuk oplosste.

verteld heb, waar het vandaan kwam; nadat ik eenigen tijd geluisterd had, waagde ik het, mijn hoofd op te heffen en rond te kijken, en tot mijn onuitsprekelijke vreugde bemerkte ik, dat de leeuw, in zijn dolle drift om mij te bespringen, vooruit was geschoten, terwijl ik viel, en precies in den krokodillenbek terecht was gekomen! De kop van den eene bleef steken in de keel van den andere.

Gelukkig dacht ik aan mijn degen, die aan mijn

zijde hing; met dit instrument sloeg ik met één slag den leeuwenkop af, en het lichaam viel voor mijn voeten! Toen ramde ik, met de kolf van mijn ganzenroer, den kop verder de keel van den krokodil in, zoodat die den verstikkingsdood stierf."

Een ander verhaal, dat bij zijn hoorders zeer in den smaak viel, was dit: Toen hij eens baadde, werd hij opgeslokt door een grooten visch, die vervolgens

hij er heen op zijn geliefd paard Lithauer, dan werd hij natuurlijk gevat en als spion opgehangen, dus bedacht hij iets anders: toen een der groote kanonnen werd afgeschoten, sprong hij op den kogel en vloog zoo op verkenning uit. Hij liep daarna gevaar, tóch nog gepakt te worden, dacht hij, dus toen hij een kanonskogel uit de tegenovergestelde richting zag komen, sprong hij daarop over, en kwam in zijn eigen linies terug, zonder eenig schadelijk gevolg van zijn reis te ondervinden.

Later sprongen zijn paard en hij over een water. Hij vertelt:

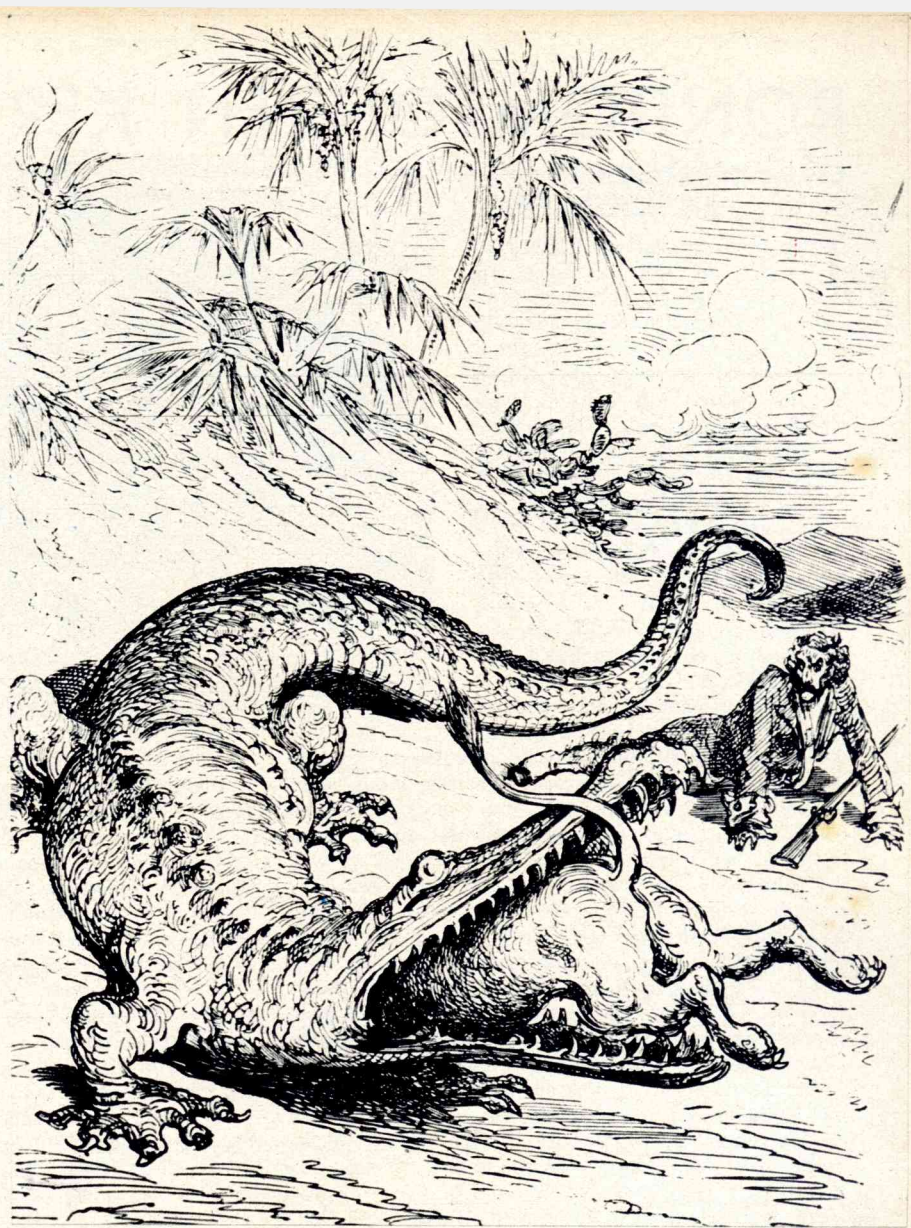
„Ik merkte, dat 't veel breeder was, dan ik gedacht had. Dus midden in mijn sprong keerde ik mijn paard, en ik ging terug om een flinkeren aanloop te nemen. Ik sprong weer, maar 't lukte weer niet erg: ik viel tot aan mijn nek in 't water. Ik zou ongetwijfeld een ontijdigen dood gestorven zijn, als ik niet één arm vrij had gehad: daarmee trok ik mijzelf, en mijn paard mede, met alle kracht aan mijn pruikstaartje omhoog."

Zijn paard kreeg het eens leelijk te kwaad: zonder dat de baron het merkte werd het in tweeën gesneden door de neerdalende valpoort van een belegerde stad, toen de baron daar binnenreed. De baron werd pas gewaar, wat er gebeurd was, toen hij bij een drinkbak midden in de stad was. Het paard bleef maar door drinken, om zijn dorst te lesschen, en toen ontdekte de baron, dat het water allemaal wegliep, doordat de achterste helft van het paard ontbrak.

Ook het probleem der vliegkunst heeft Münchhausen opgelost. Op zekeren dag was hij eenden aan 't visschen, met een stuk spek aan 't eind van een lang touw. Het spek was zoo glad, dat 't vlot door de eerste eend heen ging en snel door nummer twee werd ingeslikt. Dit gebeurde opnieuw, tot de baron er een heelen troep aan 't lijntje had. Eén der eenden begon te vliegen, de andere volgden, en weldra vlogen ze allemaal en droegen den baron mee.

Toen de baron leefde, konden de menschen hun ooren haast niet gelooven — na zijn dood was hij nog oorzaak, dat zij hun óogen niet gelooven konden. Hij werd, om welke redenen heeft men nooit kunnen achterhalen, heimelijk begraven, en jaren later, toen het lijk werd opgegraven om elders een rustplaats te krijgen, was het nog volkomen gaaf gebleven. Hij was nog steeds de ongehoofdelijke Münchhausen.

Von Münchhausen ontdekt dat hij maar op een half paard rijdt.

De baron, gelijktijdig door een leeuw en een krokodil bedreigd, laat den een den ander opeten en reddt zich op die manier uit een hachelijke situatie.

Het Duitsche stadje Bodenwerder, aan de Weser, heeft een groote eer bewezen aan zijn meest beroemden burger, den grootsten leugenaar ter wereld: baron von Münchhausen, die op Bodenwerders kerkhof begraven ligt.

De gemeente heeft het huis gekocht, waarin Karl Friedrich Hieronymus Freiherr von Münchhausen geboren werd, en zevenenzeventig jaren later overleed. Het huis, de Leugen-villa geheeten, zal worden gebruikt als bureau van den burgemeester, en twee kamers zullen als museum worden ingericht.

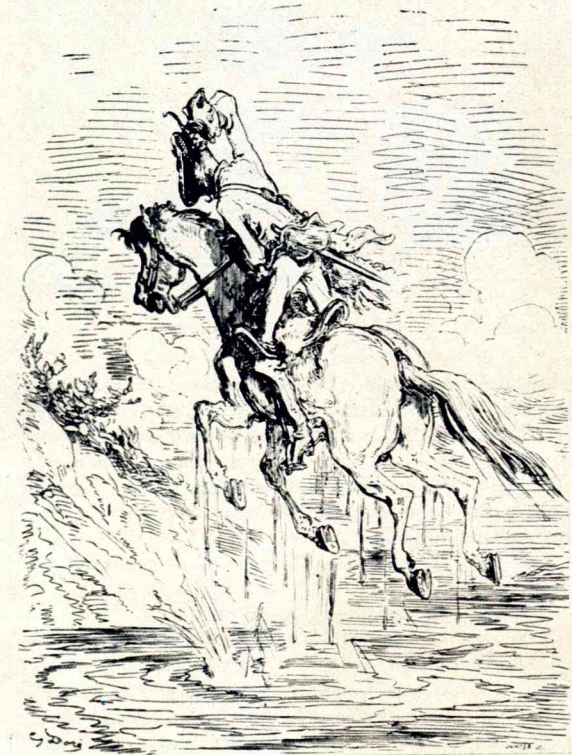

Kanonskogels brengen den baron veilig uit en thuis.

Laten we hopen, dat men daar den bezoeker niet meer zal pogen wijs te maken, dan wat de baron zelf aan het verbaasde en geamuseerde nageslacht heeft gemeend te moeten vertellen.

Want landt men eenmaal aan op het glibberige terrein der verbeelding, dan schijnt het zeer moeilijk te zijn, de eenmaal losgelaten fantasie in toom te houden.

En dat mogen we in een bona-fide museum, al is het er dan een, gewijd aan de nagedachtenis van baron von Münchhausen, toch niet verwachten. Zóó is het immers al welletjes!

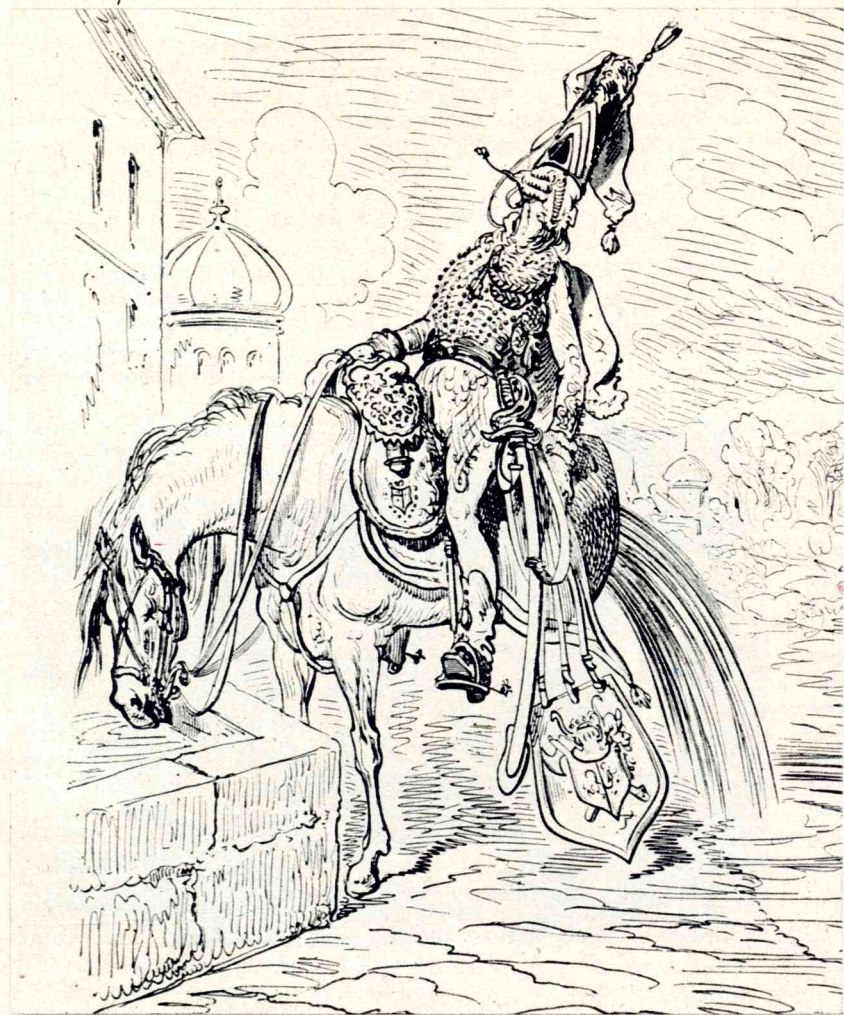

Aan den staart van zijn eigen pruik tilt de baron zichzelf en zijn paard uit het water van een meertje.

door een paar visschers geharpoeneerd werd. Zij sjorden den visch naar boven, en, zooals Münchhausen vertelt:

„Zij barstten bijna van 't lachen, toen zij een menschenstem uit den visch hoorden komen, en een man uit diens lichaam zagen opduiken."

Een anderen keer vertelde de baron, hoe hij eens het vijandelijk kamp wou binnendringen om eenige belangrijke militaire geheimen uit te vorschen. Reed

RONDOM ONZEN KERSTDISCH

OVER KERSTMENU EN KERSTGEBAK

Een huis vol dierbare gezichten, roode en witte kaarsjes op de sierlijk gedekte Kersttafel, hier en daar een vrolijk takje roode hulst, afgewisseld door een mooi bouquet sneeuwig-witte chrysanten of een grooten tak van het altijd frissche dennegroen, welke huisvrouw en moeder zal aan dit bekoorlijk tafereeltje kunnen weerstaan?

Maar behalve die sierlijk gedekte tafel komt er nog meer kijken, wil ons Kerstfeest in alle opzichten geslaagd heeten. En dit weten onze huisvrouwen maar al te goed! Hebt u al eens gedacht aan uw Kerstmenu en Kerstgebak? Om ons voorloopig tot het eerste te bepalen: in het menu van de week zijn daarvoor al eenige tips gegeven, wat de verschillende gerechten betreft, die bij een Kerstdineetje kunnen worden opgediend. Wanneer we dit menu aandachtig bestudeeren, zal het ons misschien opvallen, dat alle gerechten zooveel mogelijk in roode en witte kleur zijn gehouden. Rood en wit, het zijn immers de kleuren van het Kerstfeest!

Even willen wij de gerechten wat nader bekijken. Voor de *tomatensoep met room* koken we op de gewone, bekende wijze tomatensoep, kloppen, even voor het opdienen, $\frac{1}{10}$ l. slagroom stijf en versieren de soep met kleine hoopjes van dezen stijfgeklopten room, dien we met een lepeltje opleggen of met een glad of gekarteld spuitje opspuiten.

Als *tusschengerecht* nemen we huzarensla. Van het soepvleesch, waarvan we een dag tevoren den bouillon voor de tomatensoep hebben laten trekken, maken we met behulp van de andere benodigde ingrediënten een heerlijke huzarensla (zie voor het recept een der vorige nummers) en bedekken deze met een dikke, witte mayonnaise. De hard gekookte eierdooiers worden met de andere ingrediënten verwerkt; van de overgebleven eiwitten snijden we ringen, die we weer op een schijfje tomaat leggen en waarmee we den schotel versieren.

Dan volgt een smakelijke *vleeschschotel*, waarvoor we een of andere soort „groot” vleesch, b.v. ossenhaas, kalfs- of varkensfricandeau, roastbeef of kalfsnierstuk kiezen.

Leg dit vleesch, wanneer het mooi bruin gebraden is, op een grooten schotel, verdeel de overgebleven ruimte in vakjes door er wat streepjes aardappelpuree op te spuiten en leg in de vakjes wat bloemkool, asperges, of schorseneeren, afgewisseld met oranje-roode worteltjes.

Als tweede vleeschgerecht kunnen we dan *gebraden kip* geven, maar deze schotel kan natuurlijk ook heel goed achterwege blijven.

Plumpudding op tafel.

De pooten van de kip worden met witte papieren manchetjes overtrokken en de manchetjes binden we met een rood lintje vast.

Bij de kip wordt blank appelmoes, versierd met roode Fransche vruchtjes, gepresenteerd.

En dan nog het dessert!

Zullen we ons eens gaan wagen aan dien kostelijken *plumpudding*, die in Engeland door arm en rijk, oud en jong in den Kersttijd met zooveel graagte wordt gegeten? En terecht, want zoo'n plumpudding is een verrukkelijke lekkernij!

We hebben voor den pudding (6 à 8 personen) noodig: 125 gram rundvet, 100 gram gewreven oud brood (mag gerust — en liefst — 10 dagen oud zijn!), 100 gram bloem, 50 gram krenten, 50 gram rozijnen, 50 gram sun maids, $\frac{1}{2}$ pond gedroogde pruimen, 2 middelmatig groote goudreinetten, 50 gram amandelen, 100 gram sucade met snippers door elkaar, 125 gram bruine suiker, $\frac{1}{2}$ sinaasappel, $\frac{1}{2}$ citroen, een mespunt kaneel, een mespunt geraspte nootmuskaat, een mespunt gemalen kruidnagelen, 1 ei, 10 gram zout, $\frac{1}{4}$ l. rum.

Minstens twee dagen voor het gebruik wordt de plumpudding aangemaakt.

Neem van de bloem een handjevol en strooi dit in een schoteltje; dan op dit meel het fijn gehakte of beter nog: fijn gemalen rundvet leggen. Vervolgens komt laag om laag op elkaar: het fijn gewreven oude brood (of paneermeel), de gewasschen krenten, rozijnen, sun maids; dan de fijn gehakte pruimen.

Wrijf de appels met een doek af en rasp ze met de schil. Broei en pel de amandelen, droog ze en maal ze fijn door een amandelmolen of vleeschmolen. Leg deze bestanddeelen op de andere massa en voeg er nog de fijn gehakte sucade, de snippers, de geraspte schil van $\frac{1}{2}$ citroen en sinaasappel, de suiker en het zout bij. Op dit alles giet men het sap van citroen, sinaasappel en nog een paar lepels rum. Laat deze massa een paar uur staan en vermeng dan alles goed met elkaar. Hoe beter de massa vermengd wordt, des te beter zal de smaak zijn.

Iederen dag wordt dit mengsel, dat overdag met een servet toegedekt staat en koud bewaard wordt, met een paar lepels rum opnieuw bedruppeld en weer opnieuw door elkaar gewerkt.

Op den laatsten dag wordt de rest van de rum erbij gevoegd, tevens nog 1 ei, en wordt de massa in een puddingvorm voor warme puddingen gedaan) ook 'n cacaobus met goed sluitend deksel kan hiervoor dienst doen). De vorm wordt goed met boter of rundvet bestreken en vooral de bodem krijgt een goede beurt.

De puddingvorm wordt tot bijna aan den rand gevuld, in tegenstelling met andere warme puddingen, daar deze pudding niet rijst, maar juist zeer vast moet worden. Dan wordt hij au bain marie (in een pan met kokend water) ongeveer 5 uur gekookt. Onder het koken moet het

Kerstbrood.

De altijd smakelijke Kerstkrans.

Een cake in tulbandvorm gebakken en met poedersuiker bestrooid.

water steeds tot aan den rand worden bijgevuld. Vóór het storten wordt de pudding ongeveer een kwartiertje op een warme plaats gezet en met een doek bedekt. Hierdoor wordt de kans op uit elkaar vallen verminderd. Op een metalen of zilveren schotel storten, met rum begieten en de rum aansteken. Dan brandend opdienen.

Ook kan hij met een takje hulst of een rood lint versierd worden.

Nu nog iets over ons *Kerstgebak*.

Een eenvoudige en smakelijke lekkernij kunnen we bereiden door in een tulbandvorm een *gewone cake* te bakken (zie voor het recept een der vorige nummers), deze met poedersuiker te bestrooien en met een rood lint versierd op tafel te brengen.

Dat roode lint alleen al zal aan die wit bestoven tulband-cake een feestelijk cachet geven.

Kerstkrans is een fijner gebak, maar eischt dan ook veel meer zorg en moeite.

Ingrediënten: 150 gram bloem, 150 gram boter, een mespuntje zout, $\frac{1}{2}$ à $\frac{3}{4}$ dl. water, 150 gram amandelen, 150 gram suiker, wat geraspte citroenschil of vanillemerg, 1 ei.

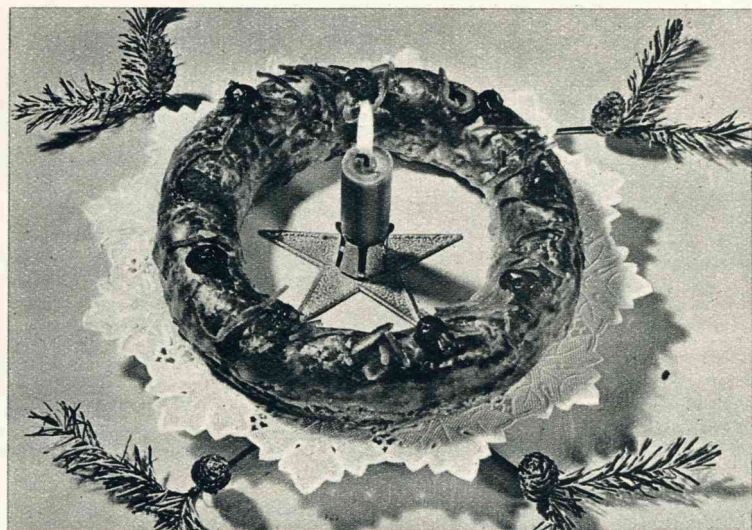
Bereid de amandelpers liefst eenige dagen tevoren. Daartoe worden de amandelen even in kokend water gelegd, van het vliesje ontdaan en gedroogd, waarna ze door den amandelmolen worden gedraaid.

Vermeng ze dan met de suiker, geraspte citroenschil of vanillemerg en het ei en maal de massa nog één of twee keer door den molen. Bewaar de amandelpers op een koele plaats.

De bereiding van het bladerdeeg moet op een zoo koel mogelijke plaats geschieden, dus niet in de nabijheid van kachel, oven of iets dergelijks. Daarom kan men het beste het deeg op een marmeren blad bereiden, maar ook een keukentafel is voor het doel geschikt.

Leg op het bord een stevig aaneengedruken rand bloem. Strooi in het midden het zout en giet wat water in het midden, maar niet te veel, daar er dan groote kans voor vastplakken van het deeg ontstaat.

Werk nu met de handen het water in de bloem (zorg voor koele handen!) en kneed het deeg vlug door elkaar, totdat het juist voldoende aan elkander blijft zitten. Hebt u nog water over, dan dit niet

meer bijvoegen, want daar de eene soort meel meer water noodig heeft dan de andere, is het moeilijk vooruit te bepalen, hoeveel men noodig heeft.

De boter, die voor de bereiding gebruikt wordt, moet koud en hard zijn. Daarom eenige dagen tevoren in een ijskast of in koud water leggen.

Nu wordt de boter, met een stuk papier er op, eventjes gekneet tot een rechthoekigen lap, dan met een schoon doekje luchtig afgedroogd en weer op een koele plaats gelegd.

Het deeg wordt op een met meel bestrooid marmeerblad, keukentafel of bakblik met een met meel bestrooide deegrol uitgerold. Werk bij het uitrollen steeds van u af, dus altijd naar één richting en liefst zoo luchtig mogelijk.

Leg er, wanneer het deeg tot een rechthoekigen lap gevormd is, de boter in het midden op, vouw het deeg er aan alle zijden overheen en duw het met de hand stevig aan.

Doe dan de deegmassa in een servetje en laat het op een koele plaats een uur rusten, vóórdat het weer opnieuw wordt uitgerold (men kan het ook een nacht laten overstaan).

En nu begint de eigenlijke bewerking. Deze bestaat voornamelijk in het dubbelvouwen, weer uitrollen en laten rusten van het deeg, want juist door dat herhaalde uitrollen en die rustpauzes wordt het deeg werkelijk „gebladerd“.

Haal de massa uit het servet en rol deze tot een lap uit, zooals boven beschreven. Bestrooi telkens de deegrol met een dun laagje meel, anders blijft het deeg plakken en dit is zeker niet bevorderlijk voor het goed gelukken van den Kerstkrans.

Vouw den lap in drieën op, rol hem uit, vouw hem weer op en rol hem weer uit. Nu het deeg weer $\frac{1}{2}$ uur op een koele plaats laten rusten en deze bewerking nog twee keer (in het geheel dus vier keer) herhalen, met telkens een rustperiode van minstens $\frac{1}{2}$ uur ertusschen.

Rol er tenslotte een langen reep van ter breedte van ongeveer 12 cm. en ter dikte van $\frac{1}{4}$ cm. Leg in het midden de amandelpers, die tot rolletjes is gevormd. Rol het deeg losjes om de amandelpers, plak de randen met water of eiwit vast en vorm er een zuiveren ronden krans van, door het deeg op een bordje te leggen. Leg den krans met de vast geplakte randen naar beneden op een met boter bestreken bakblik. Bestrijk den bovenkant met wat geklopten eierdooier en strooi er een paar korreltjes suiker op.

Laat den krans in een tamelijk heeten oven gedurende ongeveer $\frac{1}{2}$ uur lichtbruin en gaar worden. Kijk er de eerste 10 minuten niet naar, daar het deeg dan zou gaan zakken.

Laat den krans, wanneer hij gaar is, volkomen koud worden en strijk er een glazuur overheen. Daartoe wordt 2 ons poedersuiker met wat even losgeklopt eiwit (1 ei) gedurende een kwartier geroerd en vervolgens wordt de massa over den krans uitgegoten. Het eiwit druppelsgewijze bij de poedersuiker voegen, want het glazuur mag vooral niet te slap worden en moet maar even zachter zijn dan boter, omdat anders alles van den krans afloopt en zóó het geheele effect zou verloren raken.

Dan den krans met de roode Franche vruchtjes en oranjessnippers garneren. Als slot willen wij nog het recept geven van het zoo geliefde

Kerstbrood.

Voor Kerstbrood hebben we nodig: 1 kg. bloem, 3 eieren, $\frac{1}{4}$ pond boter, een beetje zout, $\frac{1}{2}$ pond uitgewassen

boter, 200 gram rozijnen, 200 gram krenten, 100 gram gesnipperde sucade, 200 gram amandelen, wat geraspte citroenschil, een beetje rum, een beetje vanillemerg of vanillesuiker, desverkiezend een paar bittere amandelen. $\frac{1}{4}$ l. lauwe melk, 60 gram gist.

Strooi 750 gram van de bloem in een diepe kom, maak in het midden een kuultje en brokkel er de gist in, die met wat lauwe melk en wat suiker is aangemaakt. Wanneer de gist begint te rijzen, kneedt men het deeg tot een gladden bal. Deze wordt met een doek dichtgedekt en in de nabijheid van de kachel gezet. Onderhand wordt de boter met koud water uitgewassen door de laatste druppels water en melk er stevig, telkens met een boterspaan knedend, er uit te werken. Dan de boter even afdrogen, met een houten lepel tot room roeren en er vervolgens de suiker en de eieren één voor één doorheen roeren.

Voeg er dan de rest van het gezeefde meel, de rozijnen, krenten en sucade, rum en smaakje bij, en kneed alles goed door elkaar.

Broei, pel en droog de amandelen en maal ze door den molen of snijd ze met een mes fijn. Nu heeft men twee soorten deeg, die met elkaar moeten vermengd worden. Het deeg moet volkomen glad zijn; wanneer het nog te stijf is, kan ook de rest van de melk erbij gevoegd worden. In geen geval mag het vloeibaar zijn, daar het door het rijzen vanzelf losser wordt.

Wanneer het deeg goed doorgekneet is, moet het nog 1 uur rijzen.

Dan weer toegedekt in de buurt van de kachel laten staan.

Dan wordt het op een met meel bestrooide keukentafel gelegd en wordt er een dikke deeglap van gevormd, die links en rechts tot ongeveer het midden wordt toegeslagen.

Laat nu de massa nog een kwartiertje liggen. Dan met gesmolten boter bestrijken en ongeveer 1 uur laten bakken. Met poedersuiker bestrooien en met hulst en roode linten versieren.

WAT ZULLEN WE ETEN?

Zondag:	Vermicellisoep Varkensrollade Spruitjes Aardappelen Rijstperen
Maandag:	Koud vleesch Gestoofde bleekselderij Aardappelen Deensche rijstsoep
Dinsdag:	Runderrolletjes Andijvie Aardappelen Zoete macaroni
Woensdag:	Gekookte rookworst Stamppot van zuurkool Amandelgriesmeel
Donderdag:	Harde eieren Brusselsch lof met geweldige boter Aardappelen Jan in den zak
Vrijdag:	Tomatensoep met room
1e Kerstdag	Huzarensla Ossenhaas Bloemkool en worteltjes Aardappelen (Kip met appelmoes) Plumpudding
Zaterdag	Kop bouillon
2e Kerstdag	Kalfslapjes Doperwtten (uit blik) Pommes frites Moccapudding

**JE ZIET ER VEEL AAN-
TREKKELIJKER UIT, NU
JE JE LIPPEN NIET
LANGER VERFT!**

**IK GEBRUIK
TEGENWOORDIG
TANGEE!**

♦ Mannen worden gemakkelijk geflopt - maar zij hebben een hekel aan een geverfd uiterlijk. Met Tangee Lippenstift behoeft U daarvoor niet bang te zijn. Het kan U geen geverfd uiterlijk geven. Het is geen verf! Tangee verandert op Uw lippen van kleur tot de U het best staande tint. Bovendien heeft Tangee ook een speciale crème-basis, die Uw lippen zacht, jeugdig en aantrekkelijk houdt. Tangee Rouge Compact verandert eveneens van kleur en gaat over in Uw natuurlijke teint.

ONOPGEMAAKT: Lippen zonder eenige make-up toonen dikwijls bleek en doen U er ouder uitzien.

GEVERFD: Verf geeft Uw mond iets onnatuurlijks en grofs; niemand ziet dit gaarne.

TANGEE: Verhoogt het natuurlijke rose van Uw lippen zonder den indruk van make-up te geven.

World's Most Famous Lipstick
TANGEE
ENDS THAT PAINTED LOOK

Waar niet verkrijgbaar schrijft aan den importeur: **Jacq. Mot Jr., Sarphatistraat 115, Amsterdam**

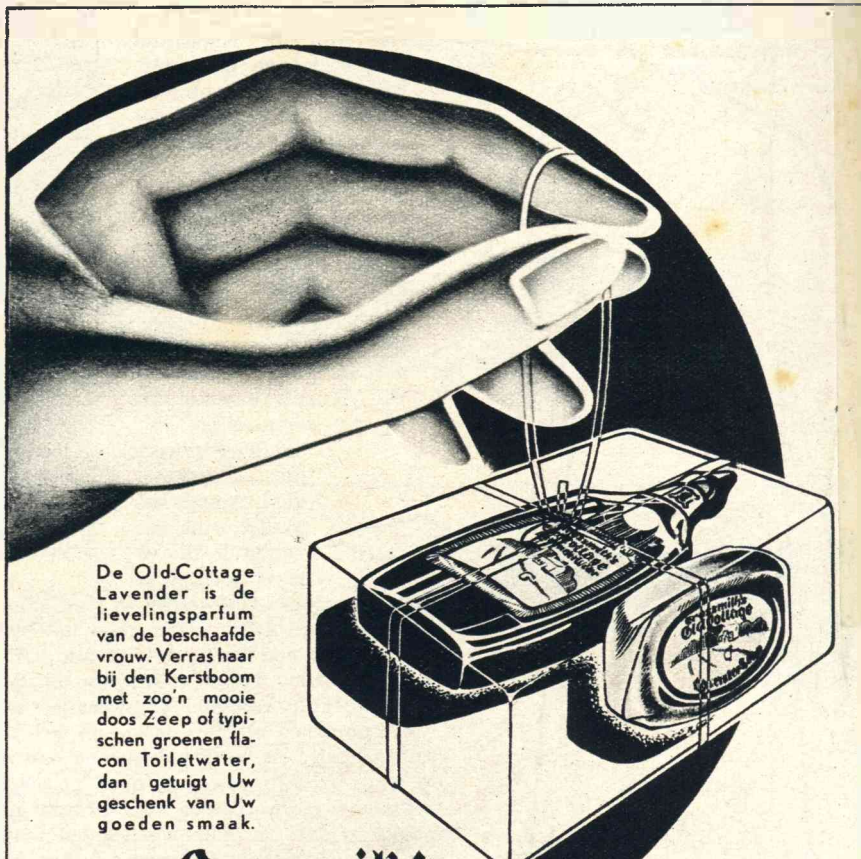
**GRIJS wil geen
mensch graag zijn,
hetzij man of vrouw!**

Grijze haren worden met succes bestreden door **ENTRUPAL Haarwater** (tweevoudige werking), dat niet alleen het grijze haar de natuurlijke kleur teruggeeft, doch ook weldadig op hoofdhuid en haren inwerkt. Ook roos verdwijnt binnen korten tijd.

ENTRUPAL

het biologische haarmiddel. Prijs Fl. 3.10 per flesch. Prospectus gratis op aanvraag.

Amsterdam: Hoofddepot: Jan Sol's Vereenigde Apotheken, Rozengracht 29, Roelof-Hartstraat 74. Depots: Linnaeus Apotheek, Wytenbachstraat 10, Apotheek Minerva, Martelaarsgracht 13. **Rotterdam:** Passage-Apotheek P. Graafland. **Utrecht:** Firma H. Misset, Vredenburg 30; Firma Beyer, Biltstraat 57. **Den Haag:** Apotheek en Dragisterij „de Koedoe“, Frederik Hendriklaan 166 en Antonie Duyckstraat 112; Apotheek Dr. H. Nanning, K. Poten 7. **Haarlem:** Centraal-Apotheek J. W. Florijn, Groote Houtstraat 78

De Old-Cottage Lavender is de lievelingsparfum van de beschaafde vrouw. Verras haar bij den Kerstboom met zoo'n mooie doos Zeep of typischen groenen flacon Toiletwater, dan getuigt Uw geschenk van Uw goeden smaak.

Grossmith's
Old Cottage
Lavender Water en Zeep

ZELFGEMAAKTE KERSTVERSIERING VOOR TAFEL OF SCHOORSTEEN

Als eigenlijk kaarsenhoudertje doet het bovenste stukje van een gewoon garenklosje dienst, dat eveneens rood wordt geschilderd.

Alles bij elkaar drie gezellige voorwerpen, die we graag zelf zullen willen maken, ook al omdat ze slechts heel weinig hoeven te kosten.

Met Kerstmis zorgt iedere goede huisvrouw graag voor een gezellig uitzienende tafel, die vooral 's morgens vroeg bij het ontbijt met haar vele kaarsjes een huiselijken en intiemeren indruk maakt. En vanzelf is zij er op uit, ieder jaar weer iets nieuws te verzinnen om zoo Kerstmis ook in de huiskamer tot den mooisten feestdag van het heele jaar te maken.

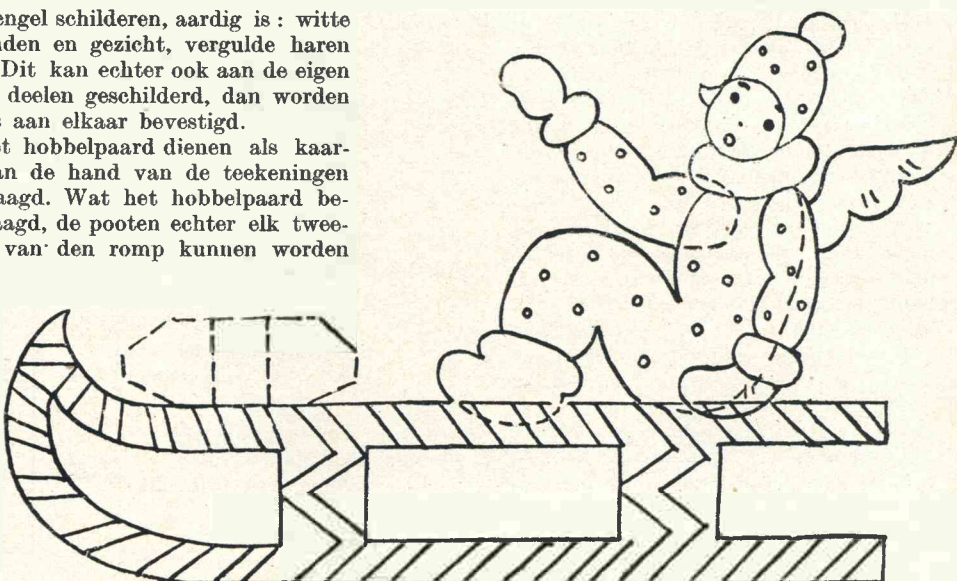
Op deze pagina geven wij daarom een paar leuke voorwerpen, die ter versiering van de Kersttafel dienst kunnen doen, terwijl zij b.v. ook op den schoorsteen alleraardigst zullen staan. Alle drie de voorwerpen bestaan uit eenvoudig houtzaagwerk, waar iemand, die een beetje geoeft is, zeker geen moeite mee zal hebben.

Om te beginnen met den afgebeelden engel, de tekening op ware grootte zien we hierbij afgebeeld. De vleugels moeten afzonderlijk uit het triplex worden vervaardigd, evenals het rondje, dat als voetstuk dienst moet doen. Wat

de kleuren betreft, waarin we den engel schilderen, aardig is: witte vleugels, lichtblauw kleed, rose handen en gezicht, vergulde haren en eveneens een verguld voetstuk. Dit kan echter ook aan de eigen fantasie worden overgelaten. Zijn de deelen geschilderd, dan worden ze met behulp van kleine spijkertjes aan elkaar bevestigd.

Het poppetje op het sleetje en het hobbelpaard dienen als kaarsenhoudertjes en worden eveneens aan de hand van de teekeningen op ware grootte van dun hout gezaagd. Wat het hobbelpaard betreft, de romp wordt een keer uitgezaagd, de pooten echter elk tweemaal, zoodat ze aan weerszijden van den romp kunnen worden geplakt. Ook het onderste deel moet tweemaal worden gemaakt. Van het poppetje met het sleetje moeten het armpje en de deelen van de slee dubbel worden uitgezaagd. (De stippellijn geeft den rug aan, die later door de armpjes bedekt wordt).

Wat de kleuren van deze beide voorwerpen aangaat, het aardigste is wel, ze geheel in rood en wit te houden.

'N GEZELLIGE KERSTTAFEL

Het middelpunt van de huiselijke gezelligheid op Kerstmorgen vormt altijd wel de feestelijk versierde ontbijt-tafel, die met kaarsen, bloemen en groen zoo'n intieme sfeer weet te schep-pen.

Rood, wit en groen zijn de kleuren die op onze Kersttafel domineeren, maar nooit mag hier van eenige overda-digheid sprake zijn.

Om te beginnen is het aardig, om iederen aanzittende een eigen Kerst-lichtje bij zijn bordje te geven. Waaruit dat zal bestaan, kan aan ieders eigen smaak en fantasie worden overgelaten. Heel fijntjes is een gewoon waxine-lichtje, geplaatst op een met zilver-papier beplakt, stervormig kartonnetje. Velen zullen intusschen misschien meer voelen voor een rood kaarsje, geplaatst in een houdertje, dat uit een met rood crêpepapier omwikkeld garenklosje be-staat. Ook een uitgeholde aardappel kan als zoodanig dienst doen, terwijl we natuurlijk ook een der hiernaast afgebeelde houdertjes in figuurzaag-werk kunnen gebruiken.

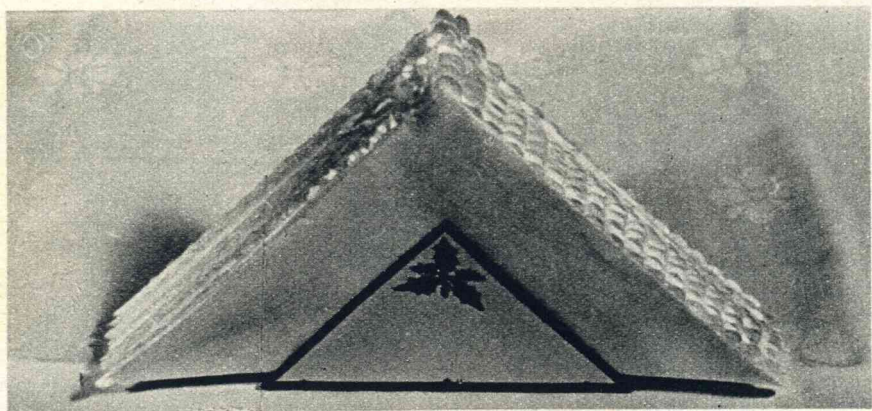
Wat de verdere versiering betreft, rood lint voldoet goed op het smetteloos wit van het tafellaken, maar mag in geen geval domineeren. We kiezen dus een smal lint (ongeveer 1 cm. breed). In plaats van de traditionele ruit-versiering met op de kruispunten een takje hulst of een witte bloem, is het aardig in het midden van de tafel een

grooten rechthoek van het lint te vormen en dezen bij elk bordje even te onder-breken met behulp van een mooie, witte bloem ofwel hulst. Witte anjers bij-voorbeeld zijn prachtig, en verder hebben we de chrysantjes en freesia's. Van deze bloemen kunnen we op de tafel ook een mooie middenversiering maken, door b.v. een krans te vormen van bloemen, afgewisseld met kaarsjes of waxinelichtjes. Ter afwisseling hier en daar een enkele roode bloem, b.v. een roode anjer, zal zeker goed voldoen, hoewel velen er meer voor zullen voelen, de bloemversiering geheel in wit te houden.

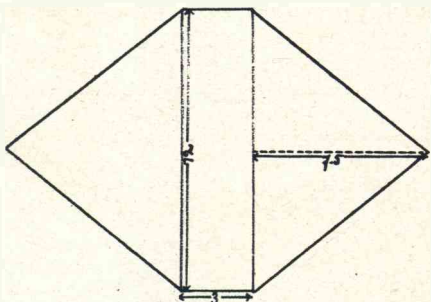
Een mandje met roode tulpen zal ook als middenstuk van de tafel uit-stekend voldoen. We zouden 's morgens bijvoorbeeld de witte bloemen kunnen nemen en 's middags bij het Kerst-dinertje de tulpen. Bij dat dinertje strikken we om elk servet een smal rood lintje. Verder kunnen we onze fantasie eens laten werken bij het tee-kenen van de speciale Kerstmenuutjes. Een zilveren omslag b.v. met een tikje rood er in zal erg in den smaak vallen. Ook kunnen we in een hoekje van de kaarten een aardig Kerstmotiefje teekenen of schilderen, b.v. een engel-tje, een paar Kerstklokken ofwel een takje hulst.

Het zijn allemaal maar kleine werkjes, maar de voldoening die ze geven weegt ruimschoots op tegen de kleine moeite die van ons verlangd wordt.

Een servetstandaardje voor de Kersttafel

Het servetstandaardje, dat we hier-bij zien afgebeeld, is zóó eenvoud-ig, dat ook 'n meisje of jongen, die wat handig is, het goed kan maken. Het zal nog een aardige versiering vor-men voor de ontbijttafel op Kerstmor-gen en wel een versiering, die zoo goed als niets behoeft te kosten.

We nemen vuurrood fotokarton en teekenen daarop den uitslag, zooals wij dien hier met de maten er bij zien afgebeeld. Vervolgens knippen we het karton volgens den omtrek van dezen uitslag uit.

Is dat gebeurd, dan „ritsen” we de twee lange zijden van 12 cm. lengte, d.w.z. trekken de lijnen voorzichtig even na met een mesje, waarna we het karton om kunnen buigen, zoodat het standaardje eigenlijk al den juiste vorm heeft.

Op een wit stuk teekenaar-papier tee-kenen we nu twee driehoeken, die aan alle zijden vier mm. kleiner zijn dan de driehoeken van het roode karton.

Met behulp van rooden en groenen inkt brengen we op de twee punten een aardig hulstmotiefje aan, waarna de driehoeken worden uitgeknipt en keurig vastgelijmd op die van het roode karton, zóó, dat overal in het rond precies 4 mm. rood uitsteekt. De foto wijst ons trouwens wel den weg.

Op een stukje triplex teekenen we vervolgens een rechthoek van 11 bij 3 cm., waarvan we de kanten netjes bijvijlen en schuren. Dit plankje wordt ter versteviging binnen in het kartonnen standaardje gelegd en met behulp van koperen kopspijkertjes vastgezet.

Ons standaardje is dan heelemaal klaar en zal zeker in den smaak vallen.

Nieuw Schoonheids-Geheim TOOVERT PARELWITTE TANDEN

Duizenden schaffen middelmatige tand-pastas af en volgen de effectieve anti-septische Kolynos methode voor het poetsen der tanden. 1 c.M. Kolynos op een drogen borstel is voldoende om gelen tandslag te verwijderen. Kiemen, die tandbederf veroorzaken, worden gedood en uw tanden glinsteren weer als paarden.

Geef Uwe tanden de schoonheids be-handeling met Kolynos en zij herkrijgen hun natuurlijke witheid, die uw glimlach en uw gelaat verfraait.

Weest zuinig — koopt de groote tube.

KOLYNOS TAND
CREAM

362M

Die eeuwige verkoudheid is een gevolg van gebrek aan mineralen in het lichaam.

Uw lichaam kan geen weerstand bieden aan den aanval van bacte-riën. Kalzan, het calcium-natrium voedsel, zal dat verbeteren, daar Kalzan de afweer-krachten van het lichaam versterkt

en den inval der bacteriën zodoende stuit.

Neem eens eenigen tijd Kalzan en blijf dezen winter gespaard voor die verkoudheden en infectie's.

KALZAN

HET CALCIUM NATRIUM VOEDSEL

In alle Apotheken en Drogisterijen à fl. 1.25 en fl. 2.25.

Het geheele jaar ZON!

Wat 2 à 3 uur zomer-zon bewerken, doen de krachtige ultra-violette stralen van de „HANAU-ZON” in ongeveer 5 minuten. Weest ver-standig en verplaatst de voor Uw gezondheid zoo uitstekende „zon-nbaden” naar Uw eigen huis. U zult later Uw „Zonlichtbron” niet meer willen missen.

RAADPLEEGT UW ARTS. Vraagt om de gratis brochure 843 en een demonstratie, die tot niets verplicht.

Kunstmatige HOOGTEZON

ORIGINEEL
HANAU

N.V. „Almara”, Amsterdam, C. (107) Rokin 86, Tel. 37822-35822
(Ook verkrijgbaar bij andere Med. Instrumenten-Handelaars)

ook voor wol